

# Glasnik HAZU



ČASOPIS HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI GODINA I./BROJ 2./ZAGREB, 2015./CIJENA 25 KN

## TEMA BROJA

*Josip Juraj  
Strossmayer*

## RAZREDI HAZU

*II. Razred za  
matematičke, fizičke i  
kemijske znanosti*

## ZNANSTVENI ZAVODI HAZU

*Zavod za povijesne  
znanosti u  
Dubrovniku*

## MUZEJI, GALERIJE I ZBIRKE HAZU

*Gliptoteka HAZU*

## PROJEKTI HAZU

*Glazbene migracije u  
rano moderno doba:  
susret europskog  
istoka, zapada i juga*

## BLAGO KNJIŽNICE, ARHIVA I ZBIRKI HAZU

*Violina King  
Bartolomea  
Giuseppa Guarnerija  
del Gesù u HAZU*

## IZLOG IZDANJA HAZU

*Rječnik hrvatskoga  
književnoga jezika  
Julija Benešića*

## MEĐUAKADEMIJSKA SURADNJA

*The European Science  
Foundation – ESF*

## KRONIKA

*Događanja u HAZU u  
drugom polugodištu  
2014.*







# SADRŽAJ / Content

GLASNIK HAZU (godište I., br. 2., srpanj – prosinac 2014.)

## GLASNIK HAZU

ČASOPIS HRVATSKE AKADEMIJE  
ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Godina I., broj 2., Zagreb, 2015.

### Nakladnik / Publisher:

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

### Za nakladnika / For the Publisher:

akademik Pavao Rudan, glavni tajnik HAZU

### Glavni urednik / Editor-in-Chief:

akademik Ivan Gušić

### Urednik / Editor:

prof. dr. sc. Tihomil Maštrović

### Likovni urednik / Design Editor:

Damir Fabijanić

### Uredništvo / Editorial Board:

prof. dr. sc. Stella Fatović-Ferenčić,

dr. sc. Alemko Gluhak, akademik Ivan Gušić,

dr. sc. Ana Lederer, prof. dr. sc. Vjera Katalinić,

Ariana Kralj, dr. sc. Bojan Marotti,

prof. dr. sc. Tihomil Maštrović,

prof. dr. sc. Snježana Paušek Baždar

### Tajnik uredništva / Secretary

### of the Editorial Board:

Marijan Lipovac

### Nakladničko vijeće / Publishing Board:

predsjednik HAZU: akademik Zvonko Kusić,

potpredsjednici HAZU: akademik Jakša Barbić i

akademik Velimir Neidhardt,

glavni tajnik HAZU: akademik Pavao Rudan

tajnici Akademijinih razreda: akademik Andrej Dujella,

akademik Stjepan Jecić, akademik August Kovačec,

akademik Vladimir Marković, akademik Frano Parać,

akademik Pavao Pavličić, akademik Marko Pečina,

akademik Franjo Šanjek

### Lektorica i korektorica / Copy Editing

### and Proof-Reading:

Maja Silov Tovernić

### Prevoditeljica / Translation into English:

Gorka Radočaj

### Engleska lektura / English Copy Editing:

Graham McMaster

### Layout / Graphic Design and Typesetting:

Ivana Čukelj

### Tisak / Printed by:

Intergrafika TTŽ, Zagreb

### Adresa uredništva / Editorial Office:

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti,

Uredništvo *Glasnika HAZU*,

Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

E-mail: glasnik@hazu.hr;

Telefon+telefaks / Phone+Fax: 385/01/4895366

### Marketing, pretplata / Marketing; Subscriptions:

glasnik@hazu.hr

*Glasnik HAZU* izlazi dva puta godišnje

Cijena jednog broja 25 kuna

Godišnja pretplata: 40 kuna (uključena poštarina)

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Poslovni račun broj HR5123600001101541734 kod

Zagrebačke banke d.d., Zagreb

Tiskanje *Glasnika HAZU* novčano  
je potpomogla Zaklada Hrvatske  
akademije znanosti i umjetnosti

## 2 Uvodna riječ predsjednika HAZU / Foreword by the President

Akademik Zvonko Kusić, predsjednik Hrvatske akademije  
znanosti i umjetnosti

## 5 Tema broja / Feature

Dva stoljeća Josipa Jurja Strossmayera /  
Two hundred years of Josip Juraj Strossmayer  
Akademik Franjo Šanjek

## 17 Razredi HAZU / Academy Departments

II. Razred za matematičke, fizičke i kemijske znanosti /  
The 2<sup>nd</sup> Department of Mathematical and Natural Sciences  
Akademik Andrej Dujella / Akademik Stanko Popović

## 21 Znanstveni zavodi HAZU / Institutes for Scientific Research

Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku / Institute for  
Historical Sciences of the Croatian Academy of Sciences and  
Arts in Dubrovnik  
Akademik Nenad Vekarić

## 27 Muzeji, galerije i zbirke HAZU / Museums and Galleries of the Croatian Academy

Gliptoteka HAZU / The Glyptotheque  
Akademik Đuro Seder

## 37 Projekti HAZU / Academy Projects

EU projekti: Glazbene migracije u rano moderno doba: susret  
europskog istoka, zapada i juga / Music migrations in the early  
modern age: the meeting of the European east, west and south  
Vjera Katalinić

## 41 Blago Knjižnice, Arhiva i zbirki HAZU / The Treasures of the Academy Library, Archives and Collections

Violina *King* Bartolomea Giuseppea Guarnerija *del Gesù* u HAZU  
/ Bartolomeo Giuseppe Guarneri's violin *the King* at the Croatian  
Academy of Sciences and Arts  
Akademik Stanislav Tuksar

## 47 Izlog izdanja HAZU / Academy Editions

Rječnik hrvatskoga književnoga jezika Julija Benešića /  
Benešić's *Dictionary of the Croatian literary language*  
Alemko Gluhak

## 51 Međuakademijska suradnja / Inter-Academy Collaboration

Europska znanstvena zaklada -ESF  
The European Science Foundation - ESF

## 53 Izjava Predsjedništva HAZU o hrvatstvu Bunjevaca /

Statement by the Presidency of the Croatian Academy  
of Sciences and Arts regarding Bunjevci Croats

## 55 Kronika / Past Events

Događanja u HAZU u drugom polugodištu 2014. /  
Events at the Croatian Academy in the period July-December 2014

## 80 Suradnici u drugom broju *Glasnika HAZU* / Contributors in this Issue

## 80 Popis likovnih priloga / Figures and tables

# Uvodna riječ predsjednika HAZU



Josip Juraj Strossmayer gigantska je osoba, jedinstvena u hrvatskoj povijesti i kulturi. Bio je biskup, političar, ideolog i stranački vođa, saborski zastupnik, veliki župan, filozof, teolog, sakupljač umjetnina, mecena, erudit, poznavatelj umjetnosti, poliglot i vrhunski govornik, no iznad svega vizionar koji je nadilazio svoje vrijeme. Neizmjerne su Strossmayerove zasluge u formiranju moderne hrvatske nacije i građanskog društva, a proizašle su iz njegovih vizija i želja. Njegovo djelo bez premca je u hrvatskoj povijesti, a njegov entuzijizam i optimizam nisu nadmašeni. Vjieran svojim dvama geslima, *Sve za vjeru i domovinu* i *Prosvjetom k slobodi*, Strossmayer je ostvario četiri kapitalna projekta za hrvatsku kulturu i znanost – to su Akademija, osnovana 1861., moderno Sveučilište u Zagrebu, osnovano 1874., katedrala u Đakovu, dovršena 1882., i Strossmayerova galerija starih majstora, otvorena 1884. Zagreb je, zahvaljujući institucijama koje je on osnovao, osim administrativnog, postao i kulturno i znanstveno središte Hrvatske, prava hrvatska i europska metropola. Sve institucije kojima je biskup Strossmayer utemeljitelj nadživjele su ga i stoje i danas te osiguravaju hrvatsku prepoznatljivost u svijetu. Kod osnutka Akademije Strossmayerova misao vodilja bila je da mali narodi poput Hrvata samo znanošću, znanjem i obrazovanjem mogu postati ravnopravni velikim narodima, a da su kultura i umjetnost važne za očuvanje nacionalnog identiteta. Te

Strossmayerove misli od prije stoljeća i pol aktualne su i danas, u doba globalizacije. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, kao najviša hrvatska znanstvena, umjetnička i kulturna institucija, slijedi svog osnivača zalažući se za neprestani znanstveni i kulturni napredak zemlje. Strossmayer je živio u vrijeme kad su hrvatske zemlje bile razjedinjene i posebno mu je na srcu bilo njihovo ujedinjenje te jedinstvo svih Hrvata, nacionalno zajedništvo i sloga. Kao najveći mecena u hrvatskoj povijesti pokretao je kulturne, prosvjetne, znanstvene, ali i gospodarske projekte, pružao je potporu nadarenim pojedincima te time unapređivao cjelokupnu hrvatsku kulturu, znanost, umjetnost i društvo u cjelini. Svojom darežljivošću povezao je sav hrvatski narod jer je pomagao sve hrvatske krajeve, Hrvate u Bosni i Hercegovini i iseljeništvu te druge slavenske narode. Sve svoje umne, fizičke i materijalne kapacitete Strossmayer je ugradio u napredak i blagostanje hrvatskog naroda, stoga se s pravom kaže da je bio državnik bez države. Svoje vizionarstvo pokazao je i zalaganjem za jedinstvo kršćana. Još za života Strossmayer je bio slavljn diljem Hrvatske i Europe i uspoređivan s najslavnijim osobama toga vremena, poput Bismarcka i Gladstonea. Bio je jedan od rijetkih hrvatskih velikana na kojima su nam drugi narodi zavidjeli. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti ponosna je što ju je osnovala tako slavna osoba čija baština živi i danas kao trajno nadahnuće i putokaz.

**Akademik Zvonko Kusić**  
Predsjednik Hrvatske akademije  
znanosti i umjetnosti

## *Introduction by the President*

**J**osip Juraj Strossmayer is a genuinely great personality, and was one of a kind in Croatian history and culture. He was bishop, politician, ideologue and party leader, member of parliament, district prefect, philosopher, theologian, art collector, patron, man of great erudition, art connoisseur, polyglot, and excellent orator. Above all, he was a visionary far beyond his time. Strossmayer's merits in forming the modern Croatian nation and civil society, which came into being as a result of his visions and wishes, are immense. He has no equal in Croatian history, and his enthusiasm and optimism have remained unsurpassed. Faithful to his two mottos – *All for Faith and Homeland* and *Through Education to Freedom*, Strossmayer launched and saw to completion four capital projects regarding Croatian culture and science – the Academy, founded in 1861; the modern university in Zagreb, established in 1874; the cathedral in Đakovo, erected in 1882, and the Strossmayer Gallery of Old Masters, opened in 1884. Thanks to the institutions Bishop Strossmayer founded, Zagreb managed to become not only the administrative, but also the centre of culture and learning in Croatia – a true metropolis, in Croatia and in Europe. All these institutions have outlived their founder; they exist still today and they are identified with Croatia all over the world. When he decided to found the Academy, Strossmayer's guiding idea was that small nations like the Croats could only through science, knowledge and education reach equality with great nations, and that culture and art were of great importance in preserving the national identity. These century-and-a-half-old

thoughts are still urgent, now in the era of globalisation. The Croatian Academy of Sciences and Arts – the highest scientific, artistic and cultural institution in Croatia – follows its founder's steps by working hard in the interest of the continuous scientific and cultural progress of the country. Strossmayer lived in times when Croatian lands were not united; his heart's wish was to achieve their integration, the unity of all Croats, national togetherness and concord. As the greatest patron in Croatian history, Strossmayer launched not only cultural, educational and scientific but also economic projects; he supported talented individuals and in so doing fostered the progress of Croatian culture, science and art, and society as a whole. Through his generosity, the whole Croatian nation was united, as he supported all Croatian lands, Croats in Bosnia and Herzegovina and Croats who had emigrated, as well as other Slavic peoples. Strossmayer put all his mental, physical and material capacities into the progress and well being of the Croatian people; he may therefore rightfully be referred to as a statesman without a state. Strossmayer the visionary demonstrated this quality of his through strenuous endeavours for the unity of Christians. Even during his lifetime, Strossmayer was praised across Croatia and Europe, and compared to the most famous persons of that period, such as Bismarck and Gladstone. He was one of the rare Croatian giants whom other nations envied us. The Croatian Academy of Sciences and Arts takes pride in the fact that its founder is a genuine celebrity, whose legacy has until today remained a lasting inspiration and guideline for us all.

**Professor Zvonko Kusić, MD, PhD**  
President of the Croatian  
Academy of Sciences and Arts



Portrait of a man in clerical attire, seated at a desk.

# DVA STOLJEĆA JOSIPA JURJA STROSSMAYERA

Akademik **Franjo Šanjek**

**J**osip Juraj Strossmayer (Osijek, 1815. – Đakovo, 1905.), bosanski i srijemski biskup s rezidencijom u Đakovu, bio je erudit, političar i neustrašivi narodni tribun, inicijator i pokrovitelj najvažnijih nacionalnih kulturno-prosvjetnih i znanstvenih projekata u modernoj hrvatskoj povijesti. Kao mecena i pobornik hrvatskog nacionalnog jedinstva svojom je darežljivošću povezoao sve tada razjedinjene hrvatske zemlje, kao i Hrvate izvan domovine. Bio je i ostaje jedan od najvećih graditelja moderne Hrvatske, poštovan daleko izvan njezinih granica, o kojem izvrsno svjedočanstvo čitamo u izjavi talijanskog ministra Marca Mingettija francuskom novinaru i putopiscu Emilu de Laveleyu: “Imao sam prilike izbliza upoznati sve istaknute ljude našega vremena. Imaju dvojica koji se doimlju kao da pripadaju nekoj drugoj vrsti nego što smo mi: to su Bismarck i Strossmayer.”

U duhu gesla *Prosvjetom k slobodi i Sve za vjeru i domovinu*, biskup Strossmayer inicira i materijalno podržava velike nacionalne projekte kao što je utemeljenje Akademije znanosti i umjetnosti i osnutak modernog Hrvatskog sveučilišta u Zagrebu.

Inicijativu za utemeljenje Akademije pokrenuo je 10. prosinca 1860. na sjednici Banske konferencije predavši banu Josipu Šokčeviću

zakladni list na pedeset tisuća forinti. Pitanje njezina osnutka u Saboru pokrenuto je 29. travnja 1861. Strossmayerovom izjavom: “Gospodo narodni zastupnici! Athena bijaše malahan grad; stara Grčka, što se prostora tiče, neznatna, pak se ipak Athena i stara Grčka s umnih i moralnih sila svojih na sve strane svieta proslavi, niti će joj igda slava potamnjeti (...) Stari Rim već odavna poginu, ali ne poginu slava staroga Rima.” Akademija je potvrđena 4. ožujka 1866. pod latinskim imenom *Accademia scientiarum et artium Slavorum meridionalium* (hrvatski: *Akademija znanosti i umjetnosti južnih Slavena*).

Istom prigodom učeni biskup izjavljuje da “Akademija znanosti pretpostavlja sveučilište”, koje treba postati stjecištem “mladih ljudi koji bi se za višu duševnu radnju udesili i osposobili”. Hrvatski sabor 11. ožujka 1869. izglasava zakonski članak “ob utemeljenju sveučilišta u glavnom gradu Zagrebu”, a Strossmayer darom od pedeset tisuća forinti, kao i na primjeru Akademije, potiče akciju javnog prikupljanja materijalne osnove za otvaranje modernog Hrvatskog sveučilišta. Taj je Strossmayerov naziv iz oportunističkih razloga (da se dobije carska privola) preinačen u Sveučilište Franje Josipa I.

Sjajni nastupi i briljantni govori na Prvom vatikanskom saboru (1869./70.) pribavit će mu



izuzetan ugled u katoličkom svijetu, pa i šire, ali ga osobna slava i popularnost neće zaustaviti u iskrenom nastojanju da hrvatski narod bude otvoren prema drugima, prije svega prema južnoslavenskim susjedima. Kao pripadnik naroda baštinika zapadne i istočne kršćanske civilizacije i kulture, ali i kao Metodov nasljednik na stolici sirmijskih biskupa, J. J. Strossmayer istinski je preteča modernih ekumenskih traženja puta k jedinstvu, otvorenom dijalogu i nalaženju elemenata koji teže slozi i suradnji u različitostima, ne opterećujući se stoljetnim naslagama nerazumijevanja i suprotstavljanja.

Biskup Strossmayer kao pripadnik tzv. saborske manjine, koja okuplja oko jedne petine ili 130-ak od 700 sudionika, svojim je nastupom, sadržajem i idejama jasno naznačio ono što će u naše vrijeme ostvariti Drugi vatikanski sabor (1962./65.), tj. potpuno zajedništvo i kolegijalnost biskupa s papom. Našem prelatu nije upitan primat rimskog biskupa, ali ne podržava tvrdnju da papa ima redovnu crkvenu vlast i u njegovoj biskupiji, kao da je biskup tek papin kapelan u svojoj biskupiji. Njegovu će dalekovidnost potvrditi Drugi vatikanski sabor. I sam papa Pio IX., prisutan u sabornici, izrazio je svoje zadovoljstvo i izjavio da se "Hrvatičić" (*il Croatino*) dobro držao.

Strossmayerova politička djelatnost teži prije svega napretku i boljitku hrvatskog naroda. U tom smislu spreman je na sve moguće kompromise i žrtve. U dopisivanju s lordom Williamom E. Gladstoneom, prvakom engleske liberalne stranke, đakovačkog biskupa zanima irsko pi-

tanje u smislu rješavanja hrvatskog položaja u Austro-Ugarskoj Monarhiji, pa je razumljiv njegov interes za moguću autonomiju Irske, za koju se taj ugledni engleski državnik zalagao.

Neuspjeh Carigradske konferencije u prosincu 1876. i Rusko-turski rat 1877. duboko su se dojmili Strossmayera, koji 13. veljače 1878., uoči otvaranja Berlinskog kongresa, s nostalgijom piše svojem engleskom prijatelju: "Ja sam zakoniti bosanski biskup i na neki sam način pred Bogom postavljeni branitelj Bosne i Hercegovine. Kako bih bio sretan da mi se dade na Kongresu jedno mjesto, ma koliko skromno bilo, pa da branim interese ovog vrlo nesretnog i vrlo vrijednog naroda. Kako je to nemoguće, ja ga Vama i Vašoj vladi najozbiljnije preporučujem."

S prizvukom naivnosti, ali s iskrenom i nesebičnom ljubavlju prema slavenskim narodima, u *Memorandumu ruskoj vladi* (1876.) Strossmayer iznosi svoja razmišljanja o globalnoj europskoj politici. Po njemu će u budućnosti Europom ovladati tri nacije ili narodne skupine: Nijemci, koji će, ujedinjeni, ubuduće vršiti najveći utjecaj na prilike u Europi, i to tim više što će njihovo i fizičko i moralno jedinstvo rasti i jačati; Latini će se svim silama nastojati međusobno povezati čvršćim vezama i snabdjeti onim vlastitostima koje sačinjavaju pravu snagu i jakost naroda; Slaveni, koji tek u novije vrijeme počinju jače utjecati na zajedničke europske poslove. Hrvatski prelat prije svega misli na Ruse, jedini slavenski narod koji uživa samostalnost, dok je preostala slavenska obitelj podložna tuđem zakonu i tuđoj volji.

Strossmayer hvali Ruse "jer su darove kršćanske kulture ponijeli do krajnjih granica Azije" podsjećajući ih da u "Europi učvrste svoju vlast i utjecaj" s obzirom na činjenicu da je "Europa kulturnija i jača". Uvjeren je da Europljani izbjegavaju suradnju s Rusijom imajući u podsvijesti Napoleonovu izjavu: "Prije pola stoljeća Europa ili će biti republika ili će biti podložna ruskom kmetu." Strossmayer strahuje: "Ako Slaveni ne budu imali u Europi zakonita utjecaja, zavladat će fatalni neki dualizam s neprestanim međusobnim svađama i ratovima između dviju parbenih strana, ili s kobnom prevlašću jednog nad svima ostalima."

Biskup i državnik, najveći dobrotvor i kulturni predvoditelj hrvatskog naroda, sjajan govornik i politički mislilac, apostol mira, razumijevanja i suradnje među ljudima i narodima, humanist i vizionar, Josip Juraj Strossmayer bio je i ostaje jedan od najvećih graditelja moderne Hrvatske i poštovan daleko izvan njezinih granica. ●



## Two hundred years of Josip Juraj Strossmayer



Josip Juraj Strossmayer, Bishop of Bosnia and Srijem with his seat in Đakovo – was a man of learning, a politician and a bold national tribune, initiator and patron of the most important cultural, educational and scientific projects in modern Croatian history. He is one of the greatest builders of modern Croatia, respected even beyond the borders of his homeland.

In the spirit of the mottos *Through Education to Freedom* and *All for Faith and Homeland*, Bishop Strossmayer initiated and financially supported major national projects, such as the founding of the Academy of Sciences and Arts, and of the modern Croatian University in Zagreb.

An excellent performance and brilliant speeches at the First Vatican Council (1869–70) secured him an outstanding reputation in the Catholic world and beyond; personal fame and popularity did not, however, stop him in his honest efforts to make the Croatian people open to others – primarily South-Slavic neighbours.

Strossmayer never questioned the precedence of the bishop in Rome, yet he did not agree with the claim that the Pope had regular ecclesiastic authority in local dioceses as well, as if Strossmayer were only the Pope's chaplain in his own diocese. The Second Vatican Council only confirmed his breadth of vision. Pope Pius IX himself, who was present in the chamber, expressed his satisfaction by saying that *the little Croat (il Croatino)* had given a good account of himself.

In his work *Memorandum ruskoj vladi* (1876), with a touch of naivety yet with honest and unselfish love towards Slavic peoples, Strossmayer presented his reflections on global European politics. He praised the Russians, *because they had carried the gifts of the Christian culture up to the farthest borders of Asia*, reminding them to *strengthen their rule and influence in Europe, as Europe is more cultural and more powerful*.

Bishop and statesman, the greatest benefactor and cultural leader of the Croatian people, excellent orator and political thinker, an apostle of peace, understanding and cooperation among people and nations, humanist and visionary – Josip Juraj Strossmayer is one of the greatest builders of modern Croatia, and respected far beyond its borders. ●



## TADIJA SMIČIKLAS O STROSSMAYERU

“Biskup Strossmayer bio je stasa dosta visoka, koji mu je lijepo pristajao, da i vanjskim izgledom predstavlja ugledna crkvenoga dostojanstvenika. Suhonjav i vitak ostaje skoro do svoje osamdesete godine, svi su mu oblici oštri, a pogled živahan i pronicav. Tekar poslije osamdesete godine zaobljuje se i cijeli mu lik i postava odaje blagoga i dobroćudnoga starca. U mladosti slab i bolježljiv, u starosti zdrav i jedar kako nikada prije, čuva sebi zdravlje neizrecivom redovitošću i umjeren-

šću. U slatkom smijehu iza velikih otvorenih usta prikazivali bi mu se zubi svi sačuvani do jednoga. Glas mu je melodičan bez grubosti u dubljini i piskutljivosti u visini. Hod mu je brz i krepak sve do visoke starosti.

Kod njegova gostoljubivog stola sjedili su kroz pedeset godina jamačno sinovi prosvijetljenih svih naroda europskih. Nije nikada nijedan od njega odlazio, da se ne divi njegovoj živahnoj i duhovitoj konverzaciji. Kada je počeo govoriti kakav govor,

priklonio bi glavu, lice bi mu se namreškalo i pokazalo upalo, kao da je bolan. Glas bi mu bio tih i slab, kao da će šaptati. Kako je god napredovao govor, tako je napredovao njegov glas i ispunjavala se njegova lica. Do kraja govora već su bila sasvim ispunjena i mladenačkim crvenilom oblita obadva lica. Biskup je u svakom svečanijem govoru zanesen. ‘Kada govorim’ – reče jednom sam o sebi – ‘onda kao da ne govorim ja, nego da govorim iz mene neka viša sila. A kada govorim hrvatski, latinski i njemački, ja i mislim onda samo u tom jeziku.’” (1905.)

## TADIJA SMIČIKLAS ON STROSSMAYER

Bishop Strossmayer was of tall stature, which suited him well, so that even in his appearance he represented a truly distinguished prelate. He remained thin and slim almost to the age of eighty, of firm shape, and lively and intuitive sight. Only after his eightieth birthday did he become rounder, and his figure and stature revealed a gentle and good-natured old man. Weak and of ill health in his youth, while in his old age healthier and more vigorous than ever before, he guarded his health in a fashion regular and moderate beyond words. Laughter behind his big open mouth would show his teeth, each and every one preserved. He had a melodic voice, neither rough when he spoke low nor squeaky when he spoke high. He walked fast and vigorously until very advanced years.

In the course of fifty years, the greatest sons of nearly every civilised European people sat at his hospitable table. Not one of them ever left his house without having admired his witty and lively conversation. When he began to give a speech, his head would bend, and his cheeks would wrinkle and become hollow, as if he were in pain. His voice was silent and weak, as if he were whispering. As the speech began to develop, his voice would become stronger and he would become apple-cheeked again. Towards the end of the speech, both his cheeks would regain their youthful rosy colour. In every festive occasion, the Bishop spoke in a visionary manner. *When I speak* – he once said about himself – *it is as if it were not I speaking, but as if some force majeure were speaking through me. And when I speak Croatian, Latin or German, I also think only in that language.* (1905)



## HRVATSKI DOMOLJUB

U Pojačanom carevinskom vijeću u Beču zalagao se 1860. za federalizaciju Habsburške Monarhije te je zahtijevao sjedinjenje Dalmacije, Rijeke i Međimurja s Hrvatskom i Slavonijom, kao i uvođenje hrvatskoga jezika u upravu i škole. Opirao se germanizaciji i mađarizaciji Hrvatske i svih ostalih slavenskih zemalja unutar Monarhije. Njegova borba za integritet Hrvatske i njezinu suverenost te rad na južnoslavenskoj uzajamnosti usko su povezani s pokretanjem preporoda svih slavenskih naroda kako bi Slaveni ravnopravno stali uz bok Germana i Romana. A. G. Matoš za nj je napisao: “...hrvatski rodoljub, velikaš Crkve i pionir nauke, najomraženiji i najmiliji sin roda, bez sumnje najslavniji, ‘naša dika’...”

## CROATIAN PATRIOT

In 1860, at the Imperial Council in Vienna, Strossmayer made a strong plea for the federalisation of the Habsburg Monarchy; he further demanded the unification of Dalmatia, Rijeka and Međimurje with Croatia and Slavonia, as well as the introduction of the Croatian language in the administration and the schools. He resisted Germanisation and Hungarisation of Croatia and all other Slavic countries in the Monarchy. His fight for the integrity of Croatia and its sovereignty and his engagement in achieving the South Slavic togetherness are closely connected with the rise of national movements in all Slavic countries, aimed at the Slavs being treated as equals of the German and Romanic peoples. A. G. Matoš wrote about him: “...Croatian patriot, church aristocrat and pioneer of science, the most hated and the most loved son of the nation, the most famous beyond any doubt, our pride...”



## NARODNA KNJIGA

Njegovim zalaganjem 1874. osnovano je moderno Sveučilište u Zagrebu, a pomagao je i rad hrvatskih škola, knjižnica i čitaonica te rad na rječniku, podržavao je Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo te je podupirao časopise, novine, književnike, znanstvenike i umjetnike. Materijalno je pomagao i tiskanje raznih znanstvenih djela u Akademijinim izdanjima. Zauzimao se za ostvarenje hrvatskih nacionalnih interesa potičući narodni duh riječima: "Narodna je knjiga i glavni plod duha

svakoga naroda i glavno pomicalo njegova razvitka, pače u nesnosnim prilikama javnoga života jedino sidro, koje ga čuva od propasti." U političkom se pogledu zauzimao za sjedinjenje hrvatskih zemalja, za građanske slobode i za prava hrvatskoga jezika, a na kulturnom planu za to da hrvatski narod ide ukorak s ostalim kulturno razvijenim narodima Europe. Akademijina knjižnica, arhiv i galerija slika među najvećim su kulturnim dragocjenostima hrvatskoga naroda.



## THE NATIONAL BOOK

In 1874, thanks to Strossmayer's intervention, a modern university was founded in Zagreb. The University supported Croatian schools, libraries and reading rooms, the work on the dictionary, the Croatian-Slavonian Economic Society, journals, newspapers, writers, scientists and artists. It provided financial help for publishing scientific papers in the Academy's editions. Strossmayer intervened for the achievement of Croatian national interests by animating national spirit: "The national book is the main fruit of the spirit of every nation and the moving force in its development; moreover, in the unbearable circumstances of public life, it is the only anchor guarding it from disaster." Politically, he urged the integration of the Croatian lands, for the rights of citizens, and for the rights of the Croatian language. Culturally, he urged the Croatian people's keeping pace with other culturally developed European nations. The Academy Library, the Archives and the Gallery of Old Masters are among the greatest cultural values of the Croatian people.



## STROSSMAYER O ŽENSKIM PRAVIMA

Zalaganjem za to da se Mariju Jurić Zagorku 1896. primi u uredništvo *Obzora*, nasuprot protivljenju uredništva, pokazao se i kao pionir borbe za ženska prava. Marija Jurić primljena je kao politička suradnica i referentica mađarsko-hrvatske politike. "Ako se prohtjelo svemogućem Bogu da ženi podijeli jednake umne sposobnosti kao i muškarcu, onda se mi, crvi zemaljski, toj njegovoj volji moramo pokoriti!" (Strossmayer 1896. godine, kad je branio Mariju Jurić Zagorku pred Ravnateljским vijećem *Obzora*)

## STROSSMAYER ON WOMEN'S RIGHTS

By intervening in 1896 and urging the engagement of Marija Jurić Zagorka as a member of the editorial staff of the newspaper *Obzor*, opposing the protests of the editorial board, Strossmayer proved himself a pioneer in the fight for the rights of women. Marija Jurić was engaged as political journalist and contributor on the topic of the Hungarian-Croatian policy. *If the almighty God chose to assign women with equal intellectual capacities as men, it is for us, the Earth's worms, to obey His will!* (Strossmayer in 1896, when he defended Marija Jurić Zagorka before the Management Board of *Obzor*).



## GRADITELJ KATEDRALE U ĐAKOVU

Jedan od najvećih pothvata biskupa Josipa Jurja Strossmayera jest gradnja katedrale svetog Petra u Đakovu. Katedrala je građena od 1866. do 1882. u neoromaničkom stilu prema nacrtima arhitekta Karla Rösnera i Friedricha von Schmidta i uz pomoć Hermanna Bolléa. Sa svoja dva tornja i kupolom monumentalna katedrala dominira đakovačkim krajolikom, a posjetitelje zadivljuju i freske u unutrašnjosti, s prizorima iz Starog i Novog zavjeta, koje su izradili Alexander i Ludwiz Seitz. Skulptu-

re na oltarima izradili su Vatroslav Donegani, Ivan Rendić i dr., dok je Rudolf Valdec autor reljefa na Strossmayerovu grobu u kriпти katedrale. Strossmayer je katedralu posvetio “slavi Božjoj, jedinstvu crkava, slogi i ljubavi naroda svoga”, kao što je i napisao iznad ulaznih vrata. Posvećenje katedrale 1882. bilo je velika nacionalna svečanost na kojoj su bili nazočni uglednici iz svih hrvatskih krajeva te drugih slavenskih zemalja. Kad su Strossmayeru prigovorili da katedralu gradi običnom đakovačkom

ciglom koja nije dostojna jedne katedrale, on je odgovorio: “Ona je građena za moj narod, neka bude iz zemlje moga naroda!” Katedralu su posjetila dvojica papa – 17. studenog 1927. Ivan XXIII., u vrijeme dok je bio apostolski delegat u Bugarskoj, koji je tom prigodom izjavio da je riječ o najljepšoj crkvi između Venecije i Carigrada, te 7. lipnja 2003. papa Ivan Pavao II., tijekom svojega trećeg posjeta Hrvatskoj. Fotografija pape sa šokačkim šeširovom koji su mu pred katedralom darovali Đakovčani obišla je svijet. Papa Pavao VI. đakovačkoj je katedrali 1965. dodijelio počasni status bazilike kako bi se istaknula njezina posebna povezanost s papom. (M. L.)

## THE BUILDER OF ĐAKOVO CATHEDRAL

One of Bishop Strossmayer’s principal endeavours was to build St Peter’s Cathedral in Đakovo. It was built between 1866 and 1882 in Neo-Romanesque style, according to the designs by Karl Rösner and Friedrich von Schmidt, with help from Hermann Bollé. This monumental cathedral, with its two towers and the dome, dominates the Đakovo landscape, and visitors have their breath taken by the frescos in the interior, painted by Alexander and Ludwig Seitz and showing scenes from the Old and the New Testament. Vatroslav Donegani, Ivan Rendić and others made the altar sculptures, while Rudolf Valdec authored the relief on Strossmayer’s grave in the church crypt. Strossmayer dedicated the Cathedral *to the glory of God, the concord of the churches, the unity and love of the people*, as is written above the front entrance. The consecration of the Cathedral in 1882 was a major national festivity; esteemed personalities from all parts of Croatia and other Slavic countries were present. When Strossmayer received complaints about his choice of material – ordinary brick from Đakovo, not worthy of a cathedral, he responded: “It is built for my people, it should be built from my people’s land!” Two popes visited the Cathedral. On 17 November 1927 came John XXIII, at the time when he was apostolic delegate in Bulgaria; he then stated that this was the most beautiful church between Venice and Constantinople. On 7 June 2003, Pope John Paul II visited Đakovo during his third visit to Croatia. The photograph of the Pope wearing the traditional folk hat, which the people of Đakovo gave him in front of the Cathedral, became famous worldwide. In 1965, Pope Paul VI awarded Đakovo Cathedral the honorific status of basilica, in order to emphasise its special bond with the Pope.



## STROSSMAYER I ČESI

Josip Juraj Strossmayer zalagao se za pretvaranje Habsburške Monarhije u federativnu državu prema načelima politike austroslavizma s kojom se upoznao još 1848., kad je djelovao u Beču kao kapelan na carskom dvoru. Tada počinju i Strossmayerove veze s češkim političkim prvacima, Františekom Palackim i Františekom Ladislavom Riegerom, s kojima ga je vezalo trajno prijateljstvo. Iako je austroslavizam 1848. doživio poraz, kao ideja ostao je konstanta i kod Hrvata, a pogotovo kod Čeha. Kao protivnik austrijske politike Strossmayer je veličanstveno dočekan u Pragu 1863., a 1866. se u svojem govoru u Hrvatskom saboru zauzeo za federalizaciju Monarhije. Pritom se izričito zauzeo za prava češkog naroda. Njegov govor izazvao je ushićenje čeških listova, koji su pisali o “bratskoj uzajamnosti krune Zvonimira i krune svetog Vavrlava”.

Lijepa riječi o Česima izrekao je u svojoj zdravici na svečanosti posvećenja katedrale u Đakovu 1882.: “Pobratimski narod češki pokazao je u svojem vjekotrajnom ropstvu neslomivu silu duha; tihim, ali tim stalnijim radom i prosvjetom odolio je neprijateljskim udarcima koji su kao grom za gromom padali na vrhunce njegove zgrade, a opet polagano, poput strašna mora, potkapali temelj narodnog opstanka. Narod je taj svojom obrazovanošću i radom zauzeo važno mjesto u monarhiji, kako u političkom, tako i u ekonomskom pravcu. Slava dakle tom narodu i ljubav kao našoj braći, kao našim prednjacima od kojih se možemo mnogo naučiti.” Na svečanosti je bio i Rieger, koji je uzvatio



komplimentima na Strossmayerov račun: “Nama Česima uvijek je bio iskreno naklonjen. Zna to kod nas svatko, da je Strossmayer što iskreniji prijatelj našem narodu. Zna to svaki Čeh da je on prvi i na neki način utjelovljeni zastupnik pobratimstva hrvatskog naroda za nas. Kadgod čuješ u nas zdravicu na slavu Hrvata, čuješ i to: ‘Živio Strossmayer!’, a gdje se čuje ime Strossmayerovo, ondje se odziva i usklik: ‘Živjeli Hrvati!’”

Slavni češki skladatelj Antonín Dvořák Strossmayeru je 1876. posvetio svoju skladbu *Dyby byla kosa nabróšená* iz ciklusa *Moravske narodne pjesme u dva glasa* te ga je o tome izvijestio pismom. Strossmayer je vrlo volio Prag, koji je prvi put posjetio još u mladosti, a posljednji put 1874., o čemu je ostavio i slikovit putopisni zapis *Put zlatnoga Praga*. Od 1925. Strossmayerovo ime nosi i jedan trg u Pragu. (M. L.)

## STROSSMAYER AND THE CZECHS

Josip Juraj Strossmayer was an advocate of the transformation of the Habsburg Monarchy into a federal state according to the principles of Austro-Slavic politics, which he became familiarised with back in 1848, when he was chaplain at the court in Vienna. At that time, Strossmayer’s links with Czech political champions, František Palacký and František Ladislav Rieger, began. He had lasting friendships with both of them. The idea of Austro-Slavism, though it had been defeated in 1848, stayed a constant among the Croats, and even stronger among the Czechs. Strossmayer’s arrival, as he opposed Austrian politics, was celebrated in Prague in 1863. In his speech at the Croatian Parliament in 1866, he pleaded for the federalisation of the Monarchy, in particular for the rights of the Czech people. His speech elicited enthusiasm in Czech newspapers, which wrote about *brotherly fellowship between the crowns of King Zvonimir and St. Wenceslas*.

Strossmayer spoke kind words about the Czechs in his toast at the festivity of the consecration of the cathedral in Đakovo in 1882: *The brotherly Czech people have – during their age-long slavery – demonstrated unbreakable spiritual strength; thanks to silent, yet ever more constant work and education, they have resisted blows from the enemy, which were – like thunderbolts – falling on their homes, thereby slowly – as a horrible nightmare – eroding the very fundamentals of national survival. This nation – thanks to its level of education and hard work – has taken a high position in the Monarchy, both in the political and in the economic sense. Glory therefore to this people, and love to them as our brothers, as our leaders, from whom we can learn a great deal.* Rieger, who was present at the festivity, complimented Strossmayer in return: *He was always very friendly towards us Czechs. Every one of us knows that Strossmayer is a true friend of our people. Every Czech knows that he is the first and in a way incarnated advocate of the brotherhood of the Croatian people with us. Whenever you hear a toast to the glory of the Croats, you also hear this: Long live Strossmayer; when you hear Strossmayer’s name, you also hear the cry: Long live the Croats!*

In 1876, Antonín Dvořák, famous Czech composer, dedicated his composition *Dyby byla kosa nabróšená* from the cycle *Moravske narodne pjesme u dva glasa* (*Moravian Folk Songs for Two Voices*) to Strossmayer, and informed him about it in a letter. Strossmayer was very fond of Prague, city that he first visited in his youth, and the last time in 1874. He left a trace thereof in his picturesque itinerary entitled *Put zlatnoga Praga* (*Approaching Golden Prague*). In 1925, a square in Prague was named after Strossmayer.

## STROSSMAYER I BUGARI

Prema Strossmayerovoj viziji, Zagreb je trebao biti centar kulturne suradnje i solidarnosti južnih i srednjoeuropskih Slavena, te je upravo zbog tih razloga današnja Akademija pri osnutku 1861. službeno latinski nazvana *Academia scientiarum et artium Slavorum meridionalium* (*Akademija znanosti i umjetnosti južnih Slavena*). To je značilo da se njezin interes protezao na sve južnoslavenske narode, one koji su se 1918. našli u zajedničkoj državi, ali i na Bugare, koji nisu ušli u novu državu. Biskup je bio velikodušan donator prema književnoj baštini prijateljskog bugarskog i makedonskog naroda, te je osobito dragocjena bila njegova novčana pomoć





u tiskanju poznate zbirke osnivača bugarskog i makedonskog nacionalnog preporoda braće Dimitra i Konstantina Miladinova *Bulgarski narodni pesni, sobrani od Bratia Miladinovci i izdani od Konstantina*, Zagreb, 1861.

Jednako tako, godine 1874., prigodom otvorenja Hrvatskog sveučilišta u Zagrebu, Strossmayer je naglasio želju da se tu školuju i bugarski intelektualci, čemu je svojim potporama sve do utemeljenja Sveučilišta u Sofiji i stvarno pripomogao. Kao promicatelj vjerske tolerancije i proučavanja rane slavenske kulture Strossmayer je cijelog života radio na promicanju kulta sv. Ćirila i Metoda u sklopu kojega je

uvijek isticao i početke starobugarske pismenosti, te je brojne hrvatske povjesničare i književnike nadahnio i svojim novčanim potporama poticao da stvaraju djela o njima, npr. Franjo Rački, Ilija Okrugić Srijemac (autor ćirilometodske himne), Ivan Trnski, Petar Preradović, Ivan E. Šarić, Matija Cepelić, Ferdo Nikolić, Martin Nedić i dr.

Uz biskupovu potporu objavljena su i važna putopisna djela fra Grge Martića i Ivana Franje Jukića o Bugarskoj u XIX. st. U presudnim vremenima oslobođenja Bugara od turske dominacije Strossmayerova diplomatska podrška ostala je zlatnim slovima upisana u memoriju bugarskog naroda, a posebice kad ih je 1885. napala srpska vojska. Iste godine Strossmayer je uputio darovnicu bugarskom Crvenom križu, a bugarski ministar predsjednik Petko Karavelov zahvalio je za pomoć. Ugledni bugarski književni povjesničar i ministar prosvjete Ivan Šišmanov posjetio je 1898. Đakovo i sazeo relacije bugarskog mnijenja o biskupu: "Onaj Strossmayer, koji je tako dugo djelovao na moju djetinju dušu, stajao je u puti i krvi preda mnom, ne kao nedostižno božanstvo, ne kao dogmatičar i asket, već kao predstavnik svega što ima plemenita, humana i simpatična u naravi čovječjoj." Danas Strossmayerovo ime nosi jedna ulica u Sofiji pokraj koje je od 2006. i njegovo poprsje.

Dr. sc. Hrvojka Mihanović-Salopek

## STROSSMAYER AND THE BULGARIANS

In Strossmayer's vision, Zagreb was intended to be the centre of cultural collaboration and the solidarity of the South and Central-European Slavs.

Hence, today's Croatian Academy of Sciences and Arts was in 1861, when it was founded, officially named (in Latin) *Accademia scientiarum et artium Slavorum meridionalium (the Academy of Sciences and Arts of the South Slavs)*. This means that it strived to include not only the South-Slavic peoples who were in 1918 united in one state, but also the Bulgarians, who did not enter the new state at that time. The Bishop was a very generous donator with respect to the literary heritage of the friendly Bulgarian and Macedonian peoples; his financial support in publishing the famous collection written by the founders of the Bulgarian and Macedonian national revival – brothers Dimitar and Konstantin Miladinov, entitled *Bulgarski narodni pesni (Bulgarian Folk Songs)*, Zagreb, 1861, was in this respect highly appreciated.

In 1874, at the festive opening of the Croatian University in Zagreb, Strossmayer emphasised the wish for Bulgarian intellectuals to be schooled there as well; he financially supported this until the founding of the University in Sofia. As promoter of religious tolerance and the study of early Slavic culture, Strossmayer was all his life engaged in promoting SS. Cyril and Methodius; in this context, he always stressed the beginnings of old Bulgarian literacy; he inspired many Croatian historians and writers, and stimulated them – by funding them – to create works on the Saintly Brothers: e.g. Franjo Rački, Ilija Okrugić Srijemac (author of the Cyril-Methodian festive poem), Ivan Trnski, Petar Preradović, Ivan E. Šarić, Matija Cepelić, Ferdo Nikolić, Martin Nedić, etc.

The Bishop further supported the publication of major travel books written by Brothers Grgo Martić and Ivan Franjo Jukić on Bulgaria in the 19<sup>th</sup> century. Strossmayer's diplomatic support in the critical times when the Bulgarians were liberated from Turkish domination is carved in the memory of the Bulgarian people being particularly vivid when they were attacked by the Serbian Army in 1885. In the same year, Strossmayer sent a donation to the Bulgarian Red Cross, for which Petko Karavelov, Bulgarian Prime Minister, expressed his thanks. Ivan Šišmanov, distinguished Bulgarian literary historian and Minister of Education, visited Đakovo in 1898, and expressed the Bulgarian opinion of the Bishop: *This Strossmayer, who had for such a long time been affecting my childish soul, stood before me flesh and blood – not as an untouchable deity, dogmatist or ascetic, but as a representative of everything that is noble, humane and likable in human nature.* A street in Sofia has been named after Strossmayer; since 2006, there has also been a bust of him.



# II. Razred za matematičke, fizičke i kemijske znanosti

Akademik **Andrej Dujella**

Akademik **Stanko Popović**

Od osnutka Akademije djelovala su njezina tri odjela: *Historičko-filološki, Filozofičko-juridički* i *Matematičko-prirodoslovni*. Nakon obnove Akademije (1947.) iz *Matematičko-prirodoslovnog odjela* izdvajaju se dva odjela: *Odjel za matematičke, fizičke i tehničke nauke* i *Odjel za prirodne i medicinske nauke*. *Odjel za matematičke, fizičke i tehničke nauke* mijenja naziv u *Razred za matematičke, fizičke i tehničke znanosti* (1972.) te u *Razred za matematičke, fizičke, kemijske i tehničke znanosti* (1985.), a nakon odvajanja tehničkih znanosti u zaseban *Razred za tehničke znanosti* (1996.) mijenja naziv u *Razred za matematičke, fizičke i kemijske znanosti*.

Nakon osnutka povijesnog *Matematičko-prirodoslovnog odjela* pravi članovi Akademije od 1866. bili su: Janez Bleiweiss (1808. – 1881.), Josip Schlosser Klekovski (1808. – 1882.), Bogoslav Šulek (1816. – 1895.), Josip Torbar (1824. – 1900.) i Živko Vukasović (1829. – 1874.). Broj pravih (redovitih) članova Akademije postupno se povećavao pa su, 35 godina nakon osnutka

Akademije, pravi članovi (navodi se i godina izbora), uz Bogoslava Šuleka i Josipa Torbara, bili Ljudevit Farkaš Vukotinović (1813. – 1893.; 1867.), Spiridion Brusina (1845. – 1908.; 1874.) i Đuro Pilar (1846. – 1893.; 1875.), osnivači Hrvatskog prirodoslovnog društva, zatim Karel (Karlo, Dragutin) Zahradnik (1846. – 1916.; 1879.), Vinko Dvořák (1848. – 1922.; 1887.), Gustav Janeček (1848. – 1929.; 1887.), Mijo Kišpatić (1851. – 1926.; 1893.) i Andrija Mohorovičić (1857. – 1936.; 1898.).

Tajnici Razreda, koji su, uz ostalo, koordinirali djelatnost unutar Razreda, bili su: Željko Marković (1947. – 1967.), Hrvoje Iveković (1967. – 1972.), Danilo Blanuša (1972. – 1978.), Vilim Niče (1978. – 1985.), Zlatko Janković (1985. – 1988.), Vladimir Matković (1988. – 1991.), Vinko Škarić (1991. – 1992.), Vojislav Bego, zamjenik (1992. – 1994.), Smiljko Ašperger (1994. – 2000.), Sibe Mardešić (2001. – 2004.), Ksenofont Ilakovac (2004. – 2010.) i Nenad Trinajstić (2010. – 2014.). Od 2015. tajnik je Razreda Andrej Dujella, a zamjenik tajnika Razreda Stanko Popović.

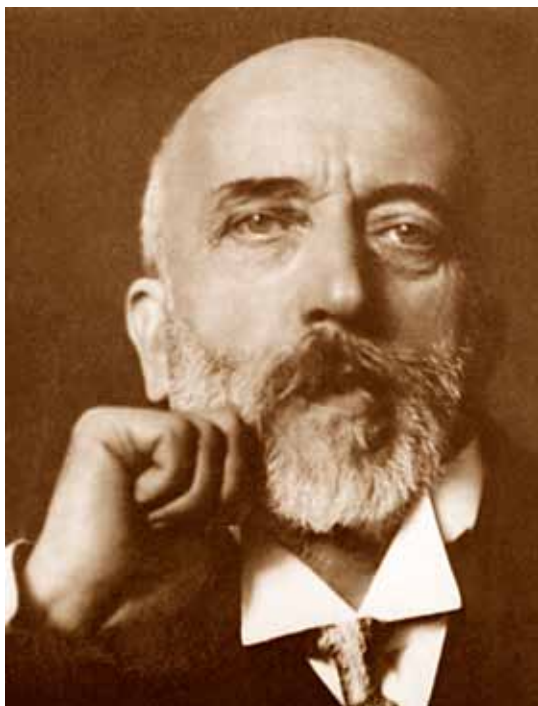
Veći dio radova s područja djelatnosti Razreda u početku se objavljivao u *Radu* Akademije. Tada su svi radovi objavljivani u zajedničkim svescima, bez obzira na struku. Ta se praksa održala do 1881. Nakon šezdesetog sveska objavljuju se posebni svesci po razredima. Tako su objavljena 83 sveska *Rada* tadašnjeg Matematičko-prirodoslovnog razreda s oko 270 radova iz znanstvenih područja tog Razreda. Od osnutka Razreda za matematičke, fizičke i tehničke znanosti do 1981. objavljeno je 17 svezaka *Rada* s priložima iz područja matematike, fizike, kemije i tehnike. Od 1982. objavljuju se posebni svesci za svaku od spomenutih struka. Objavljuju se i nizovi: *Godišnjak Jugoslavenskog centra za kristalografiju* i *Travaux d'ICSOPA* (Međunarodni odbor za studij boksita, glinice i aluminija). Objavljena su *Sabrana djela Marina Getaldića*. Već dulji niz godina članovi Razreda objavljuju većinu svojih radova iz matematike, fizike i kemije u uglednim svjetskim znanstvenim časopisima.

Djelatnost sadašnjih redovitih članova II. Razreda (Žarko Dadić, Andrej Dujella, Drago Grdenić, Ksenofont Ilakovac, Nikola Kallay, Leo Klasinc, Sibe Mardešić, Vladimir Paar, Josip Pečarić, Goran Pichler, Stanko Popović, Ivo Šlaus, Vitomir Šunjić, Marko Tadić, Nenad Trinajstić, Dario Vretenar, Mladen Žinić) obuhvaća vrlo široko područje. U području matematike istraživanja se odnose na geometriju i topologiju, osobito teoriju oblika, harmonijsku analizu na klasičnim i općim linearnim grupama te veze s aritmetikom, razna poopćenja klasičnih nejednakosti s primjenama u matematičkoj analizi i geometriji te teoriju brojeva i aritmetičku algebarsku geometriju. U području fizike odvijaju se istraživanja u atomskoj i nuklearnoj fizici, fizici elementarnih čestica, fizici čvrstog stanja i klasičnoj fizici te u interdisciplinarnim istraživanjima iz nelinearne i kaotične dinamike, bioinformatike i kompjutorske genomike. U području kemije odvijaju se istraživanja u strukturnoj anorganskoj kemiji, masenoj, elektronskoj i elektromagnetskoj spektrometriji, kvantnoj kemiji, kemijskoj teoriji grafova, koloidnoj i površinskoj kemiji, sintetičkoj organskoj kemiji i stereokemiji te supramolekularnoj kemiji. U okviru II. Razreda također se proučavaju filo-

zofski aspekti prirodnih znanosti i matematike te povijest matematičkih, fizičkih i kemijskih znanosti s osobitim naglaskom na doprinos hrvatskih znanstvenika svjetskoj znanosti.

Pri II. Razredu osnovan je 1966. Jugoslavenski centar za kristalografiju, a 1992. Hrvatska kristalografska zajednica, pod vodstvom Drage Grdenića, Borisa Kamenara i Stanka Popovića. Njezin današnji naziv jest Znanstveno vijeće za kristalografiju HAZU – Hrvatska kristalografska zajednica i punopravna je članica Međunarodne unije za kristalografiju i Europske kristalografske zajednice. U okviru II. Razreda osnovan je Odbor za bioinformatiku i biološku fiziku. U nadležnosti su Razreda dva odsjeka Zavoda za povijest i filozofiju znanosti: Odsjek za povijest prirodnih i matematičkih znanosti i Odsjek za filozofiju znanosti u kojima educirani znanstveni djelatnici istražuju povijest matematike, fizike i kemije u Hrvata te filozofske aspekte znanosti.

Na prijedlog II. Razreda Akademija je imenovala svojim počasnim članovima istaknute svjetske i hrvatske znanstvenike iz područja matematike, fizike i kemije. Tako je već 1882. imenovala za svojega počasnog člana kemičara Dimitrija Ivanovića Mendeljejeva, tvorca periodnog sustava elemenata. Godine 1896. izabran je za počasnog člana Akademije znameniti fizičar i izumitelj Nikola Tesla. U XX. stoljeću Akademija je imenovala za počasne članove i dva hrvatska kemičara, dobitnika Nobelove nagrade: Leopolda (Lavoslava) Ružičku (1940.) i Vladimira Preloga (1986., a od 1952. bio je dopisni član). Osim toga, Akademija je izabrala za dopisnog (1966.), a potom i za počasnog člana (1994.) američkog kemičara, dvostrukog nobelovca Linusa Paulinga. Niz svjetski priznatih znanstvenika izabran je za dopisne članove, kao Milutin Milanković (1920.), Jean-Marie Lehn (1990.) i Joseph Schlessinger (2008.). Danas je 31 istaknuti svjetski znanstvenik iz područja matematike, fizike i kemije dopisni član II. Razreda, od kojih su neki i dobitnici Nobelove nagrade za fiziku, a neki za kemiju; za kemiju to su: Jean-Marie Lehn (1990.), Robert Huber (1992.), Manfred Eigen (1992.), a za fiziku Carlo Rubbia (1992.). Dopisni članovi Razreda bili su i pokojni nobelovci: fizičari Werner Heisenberg i Aage Bohr te kemičar Robert Burns Woodward. ●



ANDRIJA MOHORVIČIĆ

## *The 2<sup>nd</sup> Department of Mathematical, Physical and Chemical Sciences*

The Department of Mathematical and Natural Sciences was established as one of three departments at the time of the foundation of the Academy in 1861. Later, the following departments emerged from it: the Department of Mathematical, Physical and Technical Sciences in 1947; the Department of Mathematical, Physical, Chemical and Technical Sciences in 1985; and finally the Department of Mathematical, Physical and Chemical Sciences in 1996. At first, the scientific papers of the members of the Department were published in *Rad*, the periodical of the Academy (60 issues), and later in *Rad*, the periodical of the Department, with papers in mathematics, physics and chemistry (100 issues until 1981). Since 1982, special issues of *Rad* have been published for each discipline. The members of the Department publish most of their papers in international scientific journals. The scientific scope of the members of the Department is very wide. In mathematics, it comprises geometry and topology – especially shape theory; harmonic analysis on classical and general linear groups and connection with arithmetic; generalizations of classical inequalities with applications in analysis and geometry; number theory; and arithmetic algebraic geometry. In physics, current studies encompass atomic and nuclear physics; phys-

ics of elementary particles; classical and solid state physics; interdisciplinary research in non-linear and chaotic dynamics; bioinformatics; and computing genomics. In chemistry, recent studies include structural inorganic chemistry; mass, electronic and electromagnetic spectroscopy; quantum chemistry; graph theory; colloidal and surface chemistry; synthetic organic chemistry and stereochemistry; and supra-molecular chemistry. The members of the Department are also interested in philosophical aspects of natural sciences and the contribution of Croatian scientists to international science. One of the scientific councils of the Academy – the Croatian Crystallographic Association – acts under the patronage of the Department. The Department further includes the Institute for the History and Philosophy of Science and the Board for Bioinformatics and Biophysics. It has been a permanent policy of the Department to elect internationally distinguished scientists as its corresponding and honorary members, including Nobel Prize winners, among others: D. I. Mendeleev, N. Tesla, L. Ružička, V. Prelog, L. Pauling, M. Milanković, J.-M. Lehn and J. Schlessinger, thus promoting scientific international cooperation. Currently, there are 31 corresponding members of the Department. ●



# Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku

Akademik **Nenad Vekarić**





Današnji Zavod za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti osnovan je godine 1949. pod imenom Historijski institut JAZU u Dubrovniku. Smješten je u Sorkočevićevu ljetnikovcu na Lapadu koji je godine 1521. sagradio dubrovački vlastelin Petar Junijev Sorgo (oko 1472. – 1535). U sastavu je Zavoda i Zbirka Baltazara Bogišića u Cavtatu, osnovana godine 1909.

Glavni ciljevi osnutka Instituta bili su istraživanje, prikupljanje, znanstvena obrada i objavljivanje povijesnog gradiva u Dubrovačkom primorju, posebno u gradu Dubrovniku i na teritoriju nekadašnje Dubrovačke Republike, pripremanje istraživača za rad na povijesnim istraživanjima, održavanje tečajeva i predavanja iz povijesti i stvaranje suradničke mreže s ustanovama u zemlji i inozemstvu koja bi pridonijela razvoju istraživanja odnosa Dubrovnika s drugim državama na Sredozemlju. Do godine 1951. Vijeće Instituta činili su predstavnici JAZU i SANU, na čelu s Jorjom Tadićem, pravim članom SANU. Od 1952. Institutom upravljaju predsjednik Instituta (kasnije voditelj), koji je trebao biti redoviti član Akademije, i direktor (kasnije upravitelj), koji je u stalnom radnom odnosu u

Institutu. Za predsjednika Instituta izabran je akademik Grga Novak, a nakon njegove smrti naslijedio ga je akademik Vladimir Stipetić, koji je voditelj Zavoda i danas. Na mjestu upravitelja Zavoda do 1969. bio je akademik Cvito Fisković, a slijedili su ga Mato Kapović (kao vršitelj dužnosti, 1971. – 1974.), Josip Luetić (1975. – 1984.), Ivo Perić (1984. – 1986.) i Nenad Vekarić (od 1987. do danas).

Već godine 1951. tiskane su prve dvije knjige u izdanju Instituta u novopokrenutim serijama objavljivanja povijesnoga gradiva *Monumenta historica Ragusina* i *Monumenta Catarensia*, 1952. izišao je prvi broj časopisa *Anali*, a 1955. i prva znanstvena knjiga u seriji *Monografije* (Cvito Fisković, *Prvi poznati dubrovački graditelji*). U prvih deset godina Institut je izdao osam svezaka knjiga ili časopisa. Nakon stagnacije u šezdesetim i sedamdesetim godinama, krajem osamdestih godina počinje novi uspon Instituta, godine 1979. preimenovanog u Zavod za povijesne znanosti. Stvoren je jak istraživački tim, koji je u sljedećih četvrt stoljeća ostvario vrlo zapažene rezultate u izučavanju povijesti Dubrovnika i Dubrovačke Republike. Posebni historiografski pomaci ostvareni su na područji-



ma pravne (Nella Lonza) i demografske povijesti (Nenad Vekarić), socijalne antropologije (Zdenka Janeković-Römer), književne povijesti (Slavica Stojan) i osmanistike (Vesna Miović). Rad Zavoda odvijao se kroz dugogodišnji projekt pod naslovom *Povijest Dubrovnika i Dubrovačke Republike*, a nastavljen je 2014. projektom *Transformations of the Collective and Individual Identities in the Dubrovnik Republic from the Late Middle Ages until the Nineteenth Century*, koji je prihvatila Hrvatska zaklada za znanost. U tom razdoblju časopis *Anali* izlazio je redovito, utemeljen je (1997.) novi časopis na engleskom jeziku *Dubrovnik Annals* (18 brojeva), pokrenute su nove serije publikacija: serija *Prilozi povijesti stanovništva Dubrovnika i okolice* (1990.), u kojoj je do kraja godine 2014. objavljeno 30 svezaka knjiga, serija *Pretisci* (1997.), u kojoj je objavljen pretisak prve tiskane kajkavske početnice Muli-hove *Abeczevice* i serija *Studies in the History of Dubrovnik* (2005.), u kojoj su dosad objavljene četiri knjige, tri na engleskom i jedna na portugalskom jeziku. Nastavilo se i izdavanje u okviru ranijih serija *Monumenta historica Ragusina* (9 knjiga) i *Monografije* (27 knjiga). Sveukupno, od osnutka, u izdanju Zavoda objavljena su do kraja 2014. godine 143 sveska (oko trideset tisuća stranica): 80 znanstvenih knjiga i 63 broja časopisa u kojima je objavljeno oko 700 znanstvenih radova.

Uz opsežnu izdavačku djelatnost, Zavod je organizirao i nekoliko znanstvenih skupova (*Konavle u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti*, 1985.; *Raguzejski jezik*, 2007.; *The European tributary states of the Ottoman Empire in the sixteenth-seventeenth century. A comparative perspective*, u suradnji sa *Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropa* iz Leipziga, 2009.). Ostvario je i vrlo dobru suradnju sa Sveučilištem u Dubrovniku. U "Sorkočevićевой radionici" kreiran je prvi doktorski studij na Sveučilištu u Dubrovniku (*Povijest stanovništva*, 2006.) i dodiplomski studij humanističkih znanosti (*Povijest Jadrana i Mediterana*, 2015.). Na taj način Zavod je proizveo novu skupinu istraživača dubrovačke povijesti, a dva doktora povijesnih znanosti koja su uspješno završila doktorski studij pridružila su se istraživačkom timu Zavoda. U okviru dokorskog studija Zavod je inicirao i nekoliko istraživačkih projekata (*Početak demografske tranzicije u Hrvatskoj*, 2006.; *Kriminalitet u Dubrovniku u XVIII. stoljeću*, 2009.; *Oporuke u Dubrovniku u XVIII. stoljeću*, 2010.; *Depopulaci-*



*ja stare jezgre grada Dubrovnika*, 2011.; *Analiza demografskih kretanja i društvenih mreža u XVII. i XVIII. stoljeću na temelju matičnih knjiga i oporuka*, 2014.).

U 65 godina postojanja u Zavodu za povijesne znanosti radili su i afirmirali su se mnogi ugledni znanstvenici iz područja humanističkih znanosti, koji su dobili brojna priznanja i nagrade za znanost u Republici Hrvatskoj. Danas u njemu djeluje devet znanstvenika. ●

*Institute for Historical Sciences of the  
Croatian Academy in Dubrovnik*





The today's Institute for Historical Sciences of the Croatian Academy of Sciences and Arts in Dubrovnik was established in 1949 under the name of the History Institute of the Yugoslav Academy of Sciences and Arts. It is located at the Sorkočević villa on Lapad – a mansion built in 1521 by the Dubrovnik nobleman Petar Junijev Sorgo (around 1472–1535). The Institute's current name has existed since 1979. The Institute also includes the Baltazar Bogišić Collection in Cavtat, established in 1909.

The Institute deals with research into the history of Dubrovnik and the Dubrovnik Republic in the widest possible sense. Apart from scientific production, special attention is paid to publishing. The Institute publishes two journals – *Anali* in Croatian (45 issues so far) and *Dubrovnik Annals* in English (18 issues) – and the following series of science books: *Monumenta historica Ragusina* (10); *Monumenta Catarensia* (1); *Monografije* (34), *Prilozi povijesti stanovništva Dubrovnika i okolice* (30), *Pretisci* (1); *Studies in the History of Dubrovnik* (4). Between the time of its establishment and the end of 2014, the Institute published 143 scientific publications (approximately 30,000 pages): 80 scientific books and 63 issues of journals, in which around 700 science papers were published.

In addition to its flourishing publishing activity, the Institute has organised several scientific symposia and established close cooperation with the University in Dubrovnik by co-creating the first doctoral study programme (*History of Population*, 2006) and a graduate study programme in the field of the humanities (*History of the Adriatic and the Mediterranean*, 2015) at this University. ●



Galerija  
IV.

# GLIPTOTEKA HAZU

Akademik **Đuro Seder**

**G**liptoteka (grč. *glyptos* – izduben i *theke* – spremnica; izvorno zbirka gema, a u proširenom značenju muzej skulpture) ustanova je jedinstvenog fundusa, koji je prioritetno usredotočen na kiparstvo od antike do danas, odnosno skulpture u trajnom materijalu, u formi sadrenih odljeva i sadrenih modela. Prvobitni naziv Gliptoteke bio je Gipsoteka, a od 1937. smještena je u ostatak prostora nekadašnje tvornice kože u prethodnom vlasništvu Vatroslava Šterna na potoku Medveščaku uz obronak brijega Nove vesi. Od prve tvorničke jednokatnice, koju je 1868. podignuo zagrebački graditelj Janko Jambrišak, do kraja XIX. st. kožara je povećavala broj zgrada na čijoj su izgradnji radili arhitekti Janko Grahor, Kruno Waidman, Martin Pilar i Janko Holjac. Velik požar izbija 1926. – u njemu stradava veći dio objekta te nakon požara ostaju samo zgrade kojih je autor arhitekt Janko Holjac.

Prof. dr. Antun Bauer (osnivač i donator Gipsoteke 1937., Arhiva za likovne umjetnosti HAZU 1944., Galerije likovnih umjetnosti u Osijeku 1940., Gradskega muzeja i Galerije umjetnina te Zbirke Bauer u Vukovaru 1948., Muzejsko-dokumentacijskoga centra 1955., suosnivač Studija za muzeologiju 1965.) useljava 1937. u zapuštenu kožaru velike sadrene modele spomenika, a tijekom nadolazećeg vremena postupno se oblikuje muzejski fundus. Konceptcija postava muzeja u nekadašnjem industrijskom objektu već prije devet desetljeća bila je inovativna u svjetskim relacijama, jer tek se posljednjih ne-

koliko desetljeća u svijetu industrijski objekti prenamjenjuju u muzeje. Od godine 1952. Gliptoteka je u sastavu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a sustavnim obogaćivanjem fundusa formiraju se zbirke.

Rješenjem iz godine 2007. Gliptoteka je kao kompleks zgrada u svojstvu kulturnoga dobra (Gliptoteka HAZU, Zagreb, Medvedgradska 2) te članica ICOM-a (Međunarodne udruge muzeja pri UNESCO-u).

Gliptoteka je ustrojena na čelu s voditeljem i Muzejskim odborom. Prethodni voditelji bili su akademik Želimir Janeš i akademik Ivan Kožarić, danas je voditelj akademik Đuro Seder, a članovi Muzejskog odbora: akademici Marija Ujević Galetović, Šime Vulas, Igor Fisković, Branko Kincl. Od osnutka do danas dužnost upravitelja obavljali su: Antun Bauer, Miroslav Montani, Ana Adamec, Ljerka Gašparović, Mirjana Sakač te Ariana Kralj, koja je danas upraviteljica Gliptoteke. Uz upraviteljicu, djelatnice su dvije muzejske savjetnice, Lida Roje Depolo i Vesna Mažuran Subotić, te muzejski dokumentarist, tajnica, tehnička služba – preparatori.

U sklopu Gliptoteke, koja zauzima površinu od oko 13 tisuća četvornih metara, stalni su postavi zbirki kao i 37 čuvaonica muzejskih eksponata. Muzejski fundus sastoji se od 11.210 umjetnina, a u njemu je zastupljeno 550 autora i niz sadrenih odljeva arhitektonske plastike nepokretne hrvatske kulturne baštine u rasponu od IX. do XIV. st.



Sveukupni fundus podijeljen je u sljedećim zbirkama: Zbirca sadrenih odljeva antičke skulpture (odljevi kapitalnih djela antičke skulpture iz europskih muzeja realiziranih inicijativom Ise Kršnjavoga za tadašnje potrebe Školskoga foruma na današnjem Rooseveltovu trgu); Zbirca sadrenih odljeva arhitektonske plastike nepokretne hrvatske kulturne baštine od IX. do XIV. st.; Zbirca sadrenih odljeva stećaka; Zbirca kopija fresaka iz crkvice sv. Marije iz Berma u Istri; Zbirca medalja i plaketa hrvatskih autora XIX. i XX. st.; Zbirca hrvatskoga kiparstva XIX. i XX. st.; Zbirca crteža hrvatskih autora XIX. i XX. st. Sastavni su dio fundusa i studijske zbirke: Zbirka sadrenih odljeva grbova Dalmacije, Zbirka sadrenih odljeva zavjetnih pločica iz Perasta / Boke kotorske, Zbirka sadrenih odljeva djela Jurja Dalmatinca. Od 2007. Gliptoteka je zadužena i za donaciju Gradu Zagrebu kipara Zlatka Zlatića (mala plastika animalističke tematike smještena u Zoološkom vrtu). Godine 2014., na razini Ministarstva kulture, završena je registracija svih zbirki Gliptoteke u statusu svojstva kulturnoga dobra.

Zasigurno su specifičnost ove muzejske ustanove djela dvojakog statusa – statusa vlasništva i statusa pohrane. Važne su zbirke Zbirka hrvat-





skoga kiparstva XIX. i XX. st. te Zbirka medalja i plaketa, u kojima se može meritorno sagledati kiparsko stvaralaštvo hrvatskih autora, počevši od onih u XIX. st. koji su se školovali u inozemstvu (Beč, München, Prag), a po povratku u domovinu osnivaju 1907. Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu. Tijekom proteklih desetljeća formiran je fascinantan fundus u kojem su, među ostalim, i djela svih kipara iz redova HAZU (redovitih članova, članova suradnika, izvanrednih članova), a to su do danas: Rudolf Valdec, Robert Frangeš Mihanović, Ivan Meštrović, Ivo Kerdić, Želimir Janeš, Vanja Radauš, Antun Augustinčić, Frano Kršinić, Vojin Bakić, Raoul Goldoni, Ksenija Kantoci, Ivan Sabolić, Kosta Angeli Radovani, Dušan Džamonja, Miroslav Šutej, Zlatko Bourek, Ivan Kožarić, Šime Vulas, Marija Ujević Galetović, Kažimir Hraste i Kuzma Kovačić.

U okviru Gliptoteke održava se ugledna državna likovna manifestacija *Trijenale hrvatskoga kiparstva* (utemeljena 1982.), te je sada u pripremanju 12. *Trijenale hrvatskoga kiparstva*.

Uza stalne postavbe, od 1971. uspostavljeni su i galerijski prostori s izložbenom djelatnošću, koja se intenzivira od 2001., a odvija se u četiri galerijska prostora: Galerija I, Galerija II, Galerija III i Galerija IV. Izložbenu djelatnost prate katalogi sa stručnim tekstovima muzejskih savjetnika Gliptoteke i članova HAZU te renomiranih povjesničara umjetnosti i književnika.

Tijekom proteklih desetljeća realiziran je niz *retrospektivnih izložbi, samostalnih i tematskih izložbi* s područja kiparstva, ali i arhitekture, dizajna, fotografije. Uspostavljena je i intenzivna suradnja na izložbenim projektima s nizom veleposlanstava koja djeluju u Hrvatskoj. Uza živu izložbenu djelatnost i kontinuiranu brigu za muzejski fundus, Gliptoteka svake godine posuđuje više od pedeset djela iz svojega fundusa za potrebe drugih muzejsko-galerijskih ustanova u zemlji i inozemstvu.

Uz postojeće stalne postavbe na površini od oko sedam tisuća četvornih metara otvoren je

2001. i Park skulptura, u kojem se tijekom ljetnih mjeseci priređuju izložbe i koncerti, književne večeri te projekcije filmova.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (Razred za likovne umjetnosti) utemeljila je 2007. znanstveno-umjetničku ediciju *Artis Historia* i Gliptoteka je izvršno uredništvo (uredništvo: akademkinja Vera Horvat Pintarić, akademik Vladimir Marković, akademik Igor Fisković). U istoimenoj ediciji objavljene su knjige *Tradicijska i moderna, Kritike i eseji* i *Umijeće opisivanja* akademkinje Vere Horvat Pintarić. U pripremi su knjige akademika Vladimira Markovića *Prošlost i promjene – crkve 17. i 18. st. u Dalmaciji* i člana suradnika Zvonka Makovića *Konjanička skulptura od Marka Aurelija do kralja Tomislava*.

Izuzev navedene edicije, Gliptoteka je objavila monografije *Gorki Žuvela – izmislite sebe*, *Frano Kršinić*, *Goran Petercol – bez struje*, *Ivan Lozica*, *Grga Antunac*, knjigu *Spomenici i fontane u gradu Zagrebu* (u suradnji s Arhivom za likovne umjetnosti i Zavodom za zaštitu spomenika grada Zagreba), knjigu *Tabula rasa – analitička i primarna umjetnost u Hrvatskoj* te brojne kataloge izložbi.

Godine 2009. Gliptoteka HAZU počela je sa sustavnom digitalizacijom fundusa u sklopu Nacionalnoga projekta Ministarstva kulture Republike Hrvatske *Hrvatska kulturna baština*. U ožujku 2011. Gliptoteka se uključila u projekt



*Digitalne zbirke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (akronim DIZBI). Na repozitoriju su dosad predstavljeni eksponati stalnih postava Gliptoteke, a daljnjom digitalizacijom planira se predstaviti i dio građe iz sekundarne muzejske dokumentacije te izložbeni program Gliptoteke putem virtualnih izložbi. Gliptoteka od 2013. s ostalim jedinicama Akademije koje surađuju u formiranju repozitorija DIZBI sudjeluje u projektu *European Cloud (eCloud)*, čiji je cilj izgraditi zajednički europski internetski portal za humanističke znanosti.*

Svojim stalnim postavima, galerijskom djelatnošću i Parkom skulptura Gliptoteka je dinamična ustanova s programom usredotočenim kako na prezentaciju već poznatih umjetničkih opusa, tako i na upoznavanje kulturne javnosti s novim likovnim tendencijama, i u tim pozitivnim kontrastima stvara se uvijek novo sagledavanje bogate umjetničke djelatnosti. ●



## The Glyptothèque

The Glyptothèque (from Greek *glyptos* – carved and *theke* – storeroom), originally: a collection of gems; wider meaning: museum of sculptures; is an institution with unique holdings, primarily concentrated on plaster casts and plaster models of sculptures created in lasting materials from the Antiquity to the present. The founder of the Glyptothèque was Dr. Antun Bauer, who housed the collection in an empty leather works in 1937; subsequently, the museum holdings were gradually formed. The concept of opening a museum in a former industrial building was at that time – nine decades ago – rather innovative at the global level, as the practice of redesigning industrial buildings as museums began in the world at large only a few decades ago. The Glyptothèque has been a unit of the Croatian Academy of Sciences and Arts since 1952. The collections have been formed through a systematic enrichment of the holdings.

The Glyptothèque, which encompasses approximately 13,000 square metres, includes permanent collections, as well as 37 storerooms of museum exhibits. The museum holdings consist of 11,210 artworks by 550 authors, and a set of



plaster casts of the architectural decorations of the immovable Croatian cultural heritage ranging from the 9<sup>th</sup> to the 14<sup>th</sup> century.

Thanks to its permanent collections, occasional exhibitions in galleries, and its sculpture park, the Glyptothèque is a dynamic institution with a programme concentrated both on the presentation of the already known artistic oeuvres and on the familiarisation of the arts public with new trends in the visual arts; in this atmosphere of positive contrasts, an ever new way of perceiving rich artistic activity is created. ●











VANJA RADAUŠ

## CIKLUS *PANOPTICUM CROATICUM* AKADEMIKA VANJE RADAUŠA

Jedan od najoriginalnijih umjetnika hrvatskoga modernog kiparstva akademik Vanja Radauš (Vinkovci, 1906. – Zagreb, 1975.) autor je jedinstvenoga ciklusa skulptura *Panopticum Croaticum* (1959. – 1961.). Ciklus je bio izložen na Radauševoj samostalnoj izložbi 1961. u Umjetničkom paviljonu u Zagrebu, gdje je izazvao burnu reakciju publike i ondašnje kritike; svojevrsnu senzaciju i “šok”.

Nakon zatvaranja izložbe skulpture su prebačene u Gliptoteku HAZU, gdje ih je sam kipar postavio u zasebnu dvoranu na prvom katu. Otada je ciklus kao integralna cjelina izložen u sklopu stalnoga postava Zbirke hrvatskoga kiparstva od XIX. do XXI. stoljeća. Ciklus obuhvaća 25 skulptura – figura u prirodnoj veličini u bojenom gipsu razvrstanih u dvije grupe.

Likovi sudaca, tužioca, krvnika, popa, stražara, bludnica i obješenjaka dio su grupe *Suđenje* s devet skulptura. Nadrealistička komponenta naglašenija je u ovoj grupi, čiji likovi postaju groteskna čudovišta, metafore autorova psihičkog stanja i njegova odnosa spram simbola vlasti. Autor kombinira antropomorfne elemente sa zoomorfima, te nastaju nadrealni, halucinantni likovi obojeni jakim, agresivnim kolorom koji potencira brutalnost likova.

Druga portretna grupa predstavlja šesnaest tragično preminulih hrvatskih umjetnika i intelektualaca, žrtava bezlične provincijalne sredine. Radauš je prema izabranim likovima iz hrvatske povijesti osjećao posebnu naklonost i veliku empatiju, sućut za njihov tragičan i sva-

kako prerani kraj. Svi su odreda umrli mladi, neshvaćeni, prezreni, iako su bili značajni ljudi i pokrenuli su granice unutar svojih domena dajući velik doprinos svojoj domovini. Tema smrti bliska je akademiku Radaušu, koji se njome bavio cijeli život razrađujući je u svojim brojnim ciklusima, te je u *Panopticum* svoje likove prikazao u trenutku njihove smrti.

**Vjekoslav Karas** (neshvaćeni slikar koji se bacio u Koranu) sav izjedjen leži u velikom ribljem kosturu na dnu rijeke Korane. **Antuna Gustava Matoša**, našega velikog lirika na kojem su godine izgnanstva i gladovanja ostavile traga, prikazuje u trenutku kad je razderao povež na netom operiranom grlu u zagrebačkoj bolnici i kad je iskrvario. **Slava Raškaj**, poznata gluhonijema akvarelistica, umire u Stenjevcu vjerujući da je ptica, a Radauš je i pretvara u pticu, daje joj nejak krila i ptičje noge. **Jan-ka Polića Kamova** (buntovna pjesnika, koji je umro s 24 godine u Barceloni u bolnici za uboge i siromašne) prikazuje kako leži u nepoznatom grobu, bez imena, u Barceloni. **Vatroslava Lisinskog** (našeg velikog skladatelja koji umire ostavljen i zaboravljen u najvećoj bijedi) prikazuje izjedenog od sušice, potpuno slomljena, i materijalno i psihički. Ova tužna povorka portreta, kao i cijeli ciklus, primjer je nadrealističke skulpture u Hrvatskoj. A ekspresivnom modelacijom, rastvaranjem forme i sirovim bojama autor je vizualno potencirao doživljaj smrti.

Lida Roje Depolo



## PANOPTICUM CROATICUM BY VANJA RADAUŠ, FULL MEMBER OF THE CROATIAN ACADEMY



One of the most original artists among modern Croatian sculptors, Academy Member Vanja Radauš (Vinkovci, 1906 – Zagreb, 1975), created a unique sculpture series entitled *Panopticum Croaticum* (1959–1961). The series was shown at Radauš's one-man exhibition at the Arts Pavilion in Zagreb in 1961, where it provoked heated reactions from both the audience and the critics, and caused both a sensation and a "shock".

After the exhibition, the sculptures were relocated to the Glyptothèque of the Croatian Academy of Sciences and Arts, where the author himself arranged them in a separate room on the first floor. The series has ever since been exhibited as an integral part of the permanent exhibition of the Croatian Sculpture Collection 19<sup>th</sup>–21<sup>st</sup> centuries. It consists of 25 sculptures – figures in natural size, made in coloured plaster and divided in two groups.

Judges, prosecutors, henchmen, priests, guards, harlots and rascals form the group *The Trial*, consisting of nine sculptures. The surrealistic component is more pronounced in this group: the figures become grotesque monsters, metaphors of the author's mental state and his attitude towards the symbols of power. The author combines anthropomorphic and zoomorphic elements, thus creating surreal, hallucinatory figures, with aggressive colouring that emphasises their brutality.

The second group of portraits shows sixteen Croatian artists and intellectuals who died in tragic circumstances, the victims of a moribund and provincial milieu. Radauš felt great sympathy and empathy for these selected personalities from Croatian history, and compassion for

their tragic and untimely deaths. All of them died young, misunderstood and despised, though they were great personalities who had shifted the boundaries within their creative domains, contributing thereby significantly to their homeland. Death is a topic familiar to Radauš the artist, who dealt with it all his life, and developed it in his many cycles. In the *Panopticum*, he portrays his figures in the moment of their death.

Vjekoslav Karas (our misunderstood painter, who ended his life in the Korana River) lies eaten up inside a big fish skeleton at the bottom of Korana. Antun Gustav Matoš, our great lyric poet, who was exhausted by years and years of exile and hunger, is portrayed at the moment when he tore the bandage off his freshly operated throat in a Zagreb hospital and bled to death. Slava Raškaj, the famous deaf and dumb watercolorist, died in the asylum in Stenjevec believing herself to be a bird; Radauš transforms her to a bird, giving her feeble wings and a bird's legs. Janko Polić Kamov (rebel Croatian poet, who died at the age of 24 in Barcelona, in a hospital for the indigent) is portrayed lying in an unknown grave, in Barcelona, nameless. Vatroslav Lisinski (our great composer, who died alone, forgotten and in dire need) is shown exhausted by tuberculosis, completely broken both mentally and financially. This sad portrait parade, as well as the entire series, is an example of surrealistic sculpture in Croatia. The author visually intensifies the sense of death by expressive modelling, the opening up of form and the use of raw colours.

Lida Roje Depolo



# EU PROJEKTI: Glazbene migracije u rano moderno doba: susret europskog istoka, zapada i juga

Vjera Katalinić

U novijim raspisima europskih projekata iz niza *Horizon 2020* humanističke su discipline znatno potisnute, zanemarene, gotovo nevidljive. Tendenciju favoriziranja prirodnih, medicinskih i tehničkih znanosti, uz skromno pripuštanje onih društvenih, uspjela je donekle usporiti akcija znanstvenika zanemarenog područja, koji su uspjeli pokrenuti i ostvariti specifični natječaj za humanistiku pod nazivom HERA – *Humanities in the European Research Area* (<http://heranet.info/>). Krovne teme natječaja aktualne su i poticajne: u prvome natječaju (2009.) to su bile *Kulturna dinamika: nasljeđe i identitet te Humanističke znanosti kao izvor kreativnosti i inovacije*, kada je iz tog fonda financirano 19 trogodišnjih projekata (<http://heranet.info/hera-joint-research-programme-1>), dok je tema drugog natječaja (2012.) bila *Kulturni susreti* (<http://heranet.info/hera-joint-research-programme-2>). Kotizacijom 22 zemlje i fondom od 18,5 milijuna eura financirano je 18 trogodišnjih projekata (<http://heranet.info/>

<http://heranet.info/> funded-projects), odabranih u dva kruga između 593 prijavljena projekta (89 ih je prošlo prvi krug). Među njima je i projekt koji se jedini vodi iz Hrvatske, a ujedno je i jedini europski projekt s područja muzikologije.

*Glazbene migracije u rano moderno doba: susret europskog istoka, zapada i juga* (*Music Migrations in the Early Modern Age: the Meeting of the European East, West, and South* – MusMig; trajanje: od 1. rujna 2013. do 31. kolovoza 2016.) tvori skupina od 14 znanstvenika iz četiri zemlje (Hrvatska, Njemačka, Poljska, Slovenija), iz šest institucija (akademije znanosti iz Hrvatske, Slovenije, Njemačke i Poljske te sveučilišta iz Mainz i Varšave), a zastupljeni su istraživači svih “uzrasta” – od doktoranada do redovitih profesora. Projekt vodi Vjera Katalinić (HAZU, Odsjek za povijest hrvatske glazbe), a u hrvatskoj grupi sudjeluju doktorandica Lucija Konfic i akademik Stanislav Tuksar. Na projektu je zaposlena i administratorica projekta, muzikologinja Vilena Vrbanić. Osim znanstvenih institucija, projektu

su se pridružili i neakademski partneri, koji pomažu u izvedbi i organizaciji nekih aktivnosti i publiciranju. U hrvatskoj grupi to je Hrvatsko muzikološko društvo, kao glavni izdavač muzikološke literature i organizator skupova i koncerata (<http://www.hmd-music.hr/>). Konceptija projekta, suradnici i zadatci vidljivi su na internetskoj stranici projekta (<http://www.musmig.eu/home/>), a tekuća događanja na blogu (<http://musmig.hypotheses.org/>).

Tema su projekta europske migracije glazbenika u XVII. i XVIII. stoljeću, njihovi susreti, izmjena iskustava, implementiranje znanja u nove sredine, kulturni transfer ideja, modela i stilova te otvaranje novih tržišta. Među glazbenike se ne ubrajaju samo skladatelji i interpreti već svi oni koji tvore glazbenu infrastrukturu: učitelji, pisci o glazbi, prepisivači nota i nakladnici, graditelji glazbala, pa čak i mecene. U obzir su uzeti i artefakti, ponajprije notni materijal i glazbala, koji su naručivani i nabavljani iz raznih europskih gradova i koji su često predstavljali temelj glazbene kulture i obrazovanja neke sredine. Kulturološko razdoblje baroka i prosvjetiteljstva u glazbi se očituje u značajkama stilova baroka, rokokoja, osjećajnog stila, klasicizma, sa specifičnostima u pojedinim zemljama (ali bez nacionalnih identifikacija), ali i u značajkama staleške (re)prezentacije (dakle, društvenih odrednica). Stoga je prijelaz iz aristokratske u građansku sferu i obrnuto, uloga diplomacije, uloga folkloru, multietničkih ansambala i sl. važan predmet izučavanja, kao uostalom i tehnička dostignuća koja su omogućila migracije/kretanje ili pak razvoj glazbala.

Projekt je sastavljen od niza individualnih istraživanja (npr. poljski glazbenici u Italiji ili strani glazbenici u Poljskoj; dvorska glazbena kultura u Münchenu i Dresdenu, glazbene migracije iz njemačkih zemalja u Francusku i dalje na zapad, zatim u Hrvatsku i iz Hrvatske te u Sloveniju i iz Slovenije), djelomice objedinjenih i u zajedničkoj bazi podataka u koju se unose činjenice o glazbenicima i njihovim putovanjima. Zahvaljujući računalnom programu *Archiv-Editor*, ti se podatci obrađuju tako da se mogu izraditi vremenske crte kretanja, ali i sjecišta koja označavaju njihove susrete i ukazuju na moguće poveznice i međusobne utjecaje, što će se elaborirati u posebnim temama.

Pojedinačna istraživanja objedinjuju se i na zajedničkim znanstvenim skupovima i radionicama: do sada su održana dva takva skupa. Prvi, na Sveučilištu *Johannes Gutenberg* u Main-

zu 24. i 25. travnja 2014., uveo je opću temu projekta kroz odgovarajući naslov: *Od istraživanja izvora do kulturnih studija*. Na drugom skupu, u Zagrebu (13. i 14. listopada 2014.), propitivala se tema *Ljudi, tržišta, modeli i stilovi*, kada je u Knjižnici HAZU na skupu i radionici nastupilo 20 znanstvenika (muzikologa, povjesničara i arheologa) iz Hrvatske, Slovenije, Njemačke, Italije, Austrije i Poljske. Treći, završni skup održat će se u proljeće 2016. u Varšavi. Zbornici radova s prva dva skupa pripremaju se za tisak. Osim toga, istraživači i pojedinačno sudjeluju i na raznim skupovima tematski vezanim uz projekt, a izdašno financirana terenska istraživanja vode ih u knjižnice i arhive od Lisabona i Rima do Stockholma, Helsinkija i Moskve. Njihovi se rezultati objavljuju i u individualnim radovima: člancima, knjigama i notnim izdanjima.

Osim toga, rezultati istraživanja i pojedinačnih nastojanja vidljivi su i široj publici: važan dio predstavljanja projektnih ideja javnosti očituje se u koncertima koje planiraju suradnici u Sloveniji i Poljskoj. U Hrvatskoj su održana tri: u okviru *Dana otvorenih vrata HAZU 2013*. Odsjek za povijest hrvatske glazbe kao dio prezentacije projekta (za što je primio plaketu *Večernjeg lista*) organizirao je nastup Studentskog baroknog ansambla s djelima domaćih i inozemnih skladatelja-migranata. Dva koncerta priređena su u okviru zagrebačkog znanstvenog skupa: na prvome je Hrvatski barokni ansambl, između ostalog, odsvirao koncert za dvije violine i gudače Josipa Mihovila Stratica, zadarskog skladatelja grčkih korijena, koji je djelovao u Padovi oko sredine XVIII. stoljeća, te 14. koncert za violinu i orkestar Ivana Jarnovića, skladatelja hrvatskoga podrijetla, koji je u svoj koncert (nastao krajem XVII. st.) upleo ruske narodne melodije, a skladateljeva izvedba tog djela u Londonu izazvala je oduševljenje publike. I Jarnovićev i Straticov koncert dio su notnih izdanja objavljenih u okviru projekta, a poslani su ostalim partnerima te na međunarodno tržište kako bi ta djela ponovno oživjela i na inozemnim podijima.

Na drugom koncertu u okviru simpozija, Hrvoje Jugović, hrvatski solist na glazbalu fortepiano, djelatan u Beču, izveo je niz skladbi raznih srednjoeuropskih autora iz poznate knjižice za plemkinju Juliju Erdödy (iz 1779.), kćer Josipa Kazimira Draškovića, među kojima su i djela Josepha Haydna te Ignaza Pleyela, koji je povremeno djelovao na dvoru Julijina supruga Ladislava (III.) Erdödyja. Na kraju programa, u



duhovitom Haydnovu dijalogu *Il maestro e lo scolare*, Hrvoju Jugoviću pridružio se u izvedbi njegov sin Viktor.

Ovaj iscrpni prikaz koncertnog repertoara svjedoči o ispreplitanju djelovanja skladatelja, interpreti i mecena koji su povezivali različite kulturne sredine druge polovice XVIII. stoljeća i tako ne samo upoznavali publiku s novitetima iz drugih sredina već i “transplantirali” i “implantirali” nove ideje i načine muziciranja.

Zagrebački simpozij i koncerte popratila je i izložba koja je i materijalno svjedočila o migracijama o kojima se raspravljalo na skupu, prije svega na primjerima vezanima uz Hrvatsku. Originalni dokumenti i faksimili – notni materijal, knjige o glazbi, ikonografski izvori – posuđeni

su iz Knjižnice i Arhiva HAZU, Hrvatskoga povijesnog muzeja, Hrvatskog državnog arhiva, Samostana uršulinki u Varaždinu i dr.

Na projektu je dakle omogućeno istraživanje pojedinačnih tema, ali se očekuje (a tako je i planirano te djelomice već i provedeno) prezentiranje rezultata i izvan muzikološkog kruga. Jedan od ciljeva projekta jest osvijestiti i senzibilizirati javnost za važnost doprinosa (glazbenoj) kulturi predstavnika raznih naroda u njihovoj interaktivnosti. Time se upozorava i na važnost takvog uvažavanja i u današnjem svijetu, gdje je (osobito) područje kulture, pa tako i glazbene, dobrim dijelom nadnacionalno i teži prema harmoničnom sudjelovanju u “koncertu (europskih) nacija”. ●

## *Music Migrations in the Early Modern Age: the Meeting of the European East, West and South (MusMig)*

**A**mong 18 European projects funded by the Board of HERA (Humanities in the European Research Area; 2013-2016) under the general topic *Cultural Encounters* (<http://heranet.info/hera-joint-research-programme-2>), only one musicological project was included – the project on music migrations in the 17<sup>th</sup> and 18<sup>th</sup> centuries, which was also the only project led by a Croatian scholar (Vjera Katalinić) and conducted at a Croatian institution (the Croatian Academy of Sciences and Arts, the Department for the History of Croatian Music). The other three partner countries (Germany, Poland, Slovenia) include five more institutions and 14 scientists, who deal with the itineraries of musicians (composers, performers, music publishers and copyists, teachers, writers on music, instrument builders and patrons) during the period of Baroque and Classicism. The non-academic partners (such as the Croatian Musicological Society in Croatia: [www.hmd-music.hr](http://www.hmd-music.hr)) help organise meetings and concerts, and edit publications (proceedings, sheet music) for the project. Information on the two meetings already held – in Mainz (Music Migra-

tion: From Source Research to Cultural Studies) and Zagreb (Music Migrations in the Early Modern Age: People, Markets, Patterns, Styles), as well as other data on participants, their special research topics (as case studies), the database (which will produce timelines, meeting points of musicians in migration and interactive maps), and on various events can be found on the web page <http://musmig.eu/home>, and are discussed on the blog (<http://musmig.hypotheses.org/>).

One of the important goals of the project is to make the broader audience more sensitive of the importance of the contributions of foreign musicians in their own (musical) culture, as well as the idea of cultural transfer resulting from their meetings and collaboration. This idea can be further applied to the present situation and the contemporary need for a mutual understanding of diverse cultural backgrounds that come together as a result of strong migratory processes. Here, musical culture plays an important role, being largely supra-national in its basic idea, thus striving towards a harmonious *concert of (European) nations*. ●



# Violina *King* Bartolomea Giuseppesa Guarnerija *del* *Gesù* u HAZU

Akademik **Stanislav Tuksar**

**U** Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti pohranjena je znamenita violina talijanskog majstora graditelja gudaćih instrumenata Bartolomea Giuseppesa Guarnerija *del Gesù*, uz Walckerove orgulje u zagrebačkoj katedrali najvrjednije glazbalo koje posjeduje Hrvatska.

Kažimo na početku ovoga kratkog i općeg informativnog prikaza toga glazbala i njegova graditelja nešto o violinama općenito i o Guarnerijevima napose. Violina se kao glazbalo pomalo misteriozno pojavila oko 1520. u široj okolini Milana. Proizvod je organologijske inventivnosti sjevernotalijanskih graditelja glazbenih instrumenata koji će u gotovo pola milenija te djelatnosti ostati najvažniji svjetski proizvođači gudaćih instrumenata. Među njima se tijekom XVII. i prve polovice XVIII. stoljeća kao najvažnije ističu generacije porodica Amati, Stradivari i Guarneri iz Cremona, a njihova brojna još postojeća glazbala na kojima se svira već više od dva posljednja stoljeća diljem najvećih svjetskih koncertnih dvorana sinonim su najbolje kvalitete gudaćega zvuka. Posebno su glazbala proizašla iz radionice Antonija Stradivarija stekla svjetski ugled, postala žučeni predmeti aristokratskog i kasnije građanskog i muzejskog kolekcionarstva te topos vrhunskog violinskog zvuka uopće. No, opće je uvjerenje da dok Stradivarijeva glazbala odskaču elegan-

cijom svoje konstrukcije, ljepotom izradbe, svijetlim, briljantnim i tečnim tonom Guarnerijevi instrumenti nadmašuju sve snagom svojega zvuka, tonskom punoćom i specifičnom tamno obojenom ekspresivnošću. Na njima je svirao i smatrao ih je najboljima – za narasle potrebe većih koncertnih dvorana modernoga građanskog društva, s jedne strane, te podobnije za veću ekspresivnost romantičke i postromantičke glazbe, s druge strane – pozamašni niz najvećih imena svjetske violinističke umjetnosti XIX. i XX. stoljeća: Niccolò Paganini, Henry Vieuxtemps, Henryk Wieniawski, Fritz Kreisler, Jascha Heifetz, Bronisław Huberman, Eugène Ysaÿe, Yehudi Menuhin, Isaac Stern, Ruggiero Ricci, Henryk Szeryng, Gideon Kremer, Itzhak Perlman, Pinchas Zukerman i mnogi drugi.

U nizu od pet graditelja iz porodice Guarneri ponajviše se ističe Bartolomeo Giuseppe Guarneri zvan *del Gesù* (1698. – 1744.). Njegovom djelatnošću graditeljstvo gudaćih instrumenata cremonskih majstora doživjelo je nikad više dostignut vrhunac te svojevrsne umjetničke forme i djelatnosti. Nadimak *del Gesù* zagonetno se veže uz njegovo ime, kao što je to uostalom slučaj i s drugim rijetkim podacima iz njegova životopisa. Smatra se da vjerojatno potječe od križa i incijala IHS (Iesus Hominum Salvator) koji se javljaju na tiskanim etiketama ulijepljenima u



unutrašnjosti glazbala koje je izgradio da bi se razlikovao od oca Giuseppea Giovannija Battiste, također istaknutog cremonskog graditelja. Istraženi podatci govore o Del Gesùovu naukovanju u očevoj radionici do 25. godine života, dok razdoblje od 1723. do 1730. ostaje do danas nepoznato te podložno raznim spekulacijama od toga da je potpuno napustio posao graditelja do romantičarskih, gotovo sigurno krivo pripisanih legendi o boravku u zatvoru zbog ubojstva drugog graditelja glazbala. Međutim, u relativno kratkom vremenu od ukupno četrnaest godina, od 1730. do prerane smrti 1744. u dobi od 46 godina, izgradio je velik broj violina od kojih je sačuvano između 120 i 150 primjeraka. Ni za jedno drugo gudaće glazbalo osim violine nema sigurne atribucije, tek je jedno violončelo atribuirano tomu majstoru graditelju. Čini se da su godine 1730. – 1735. bile “zlatno doba” njegova graditeljstva, jer instrumenti identificirani za to razdoblje odaju konzistentnost u važnim i izrazitim elementima gradnje: općem nacrtu, rafiniranoj izradbi rubova i uglova glazbala, intarznim ukrasima i fino izrezanim zvučnicama (f-otvorima). S vremenom će, međutim, doći do određenih pomaka u koncepciji gradnje koji uključuju općenit otklon od tradicionalnosti vidljiv u izdu-

ljenosti zvučnih otvora, kukičastim uglovima, plićim užljebljenjima, produljenim zavijutcima te izvjesnom odstupanju od simetričnosti i uopće zanemarivanju izradbenih detalja. Taj se proces tumači na različite načine – kao oslobođenje od okova tradicije i uzora uzrokovano smrću oca Giuseppea 1740. i Antonija Stradivarija 1737., kao posljedica eventualnog obolijevanja i posljedične fizičke nekoordiniranosti ili neke druge fiziološke disfunkcionalnosti, ili pak kao eksplozija samosvojnosti vlastita umjetničkog temperamenta. Kako god bilo, Bartolomeo Giuseppe Guarneri *del Gesù* – čiji je lik sa sigurnošću identificiran tek 1931. – i dalje intrigira kao pomalo misteriozni umjetnik ekscentričnog i pitoresknog, gotovo kasnorenasansnog profila, ali i kao najistaknutiji pripadnik obitelji potpuno posvećene graditeljstvu gudaćih glazbala (uz djeda, učenika Niccolòa Amatija, strica i oca, tu je i stariji brat Pietro, zvan “Venecijanac”), nažalost trajno opterećene financijskim problemima. U širem društvenom kontekstu njegova djelovanja valja još spomenuti burna vremena u Cremoni izazvana pretežno francuskim vojnim okupacijama, čestim, gospodarski razarajućim poplavama rijeke Po, velikom istodobnom konkurencijom drugih vrsnih graditelja gudaćih in-

strumenata, čemu treba pridodati i obiteljske nedaće – smrti i bolesti najbližih rođaka, povremena razdoblja prekida rada radionice, nesretne posudbe novaca, nikad otplaćene dugove i sl. Zanimljivo je da su u Italiji počeli cijeliti Del Gesùove violine tek nakon druge invazije Napoleonovih trupa na sjevernu Italiju i živog interesa Francuza za njih, za što su se početkom XIX. stoljeća osobito pobrinula braća Francesco i Carlo Mantegazza, milanski graditelji violina, restauratori i trgovci glazbalima, te znameniti violinski virtuoz Niccolò Paganini.

Među sačuvanim i identificiranim *Del Gesùovim* glazbalima posebno se ističe violina zvana *King (Kralj)*. Oporučno ju je “hrvatskom narodu” (kako izrijekom stoji u dokumentu) ostavio njezin posljednji vlasnik, hrvatsko-američki violinski virtuoz Zlatko Baloković (1895. – 1965.), a čuvanje je povjereno 6. travnja 1968. Jugoslavenskoj (danas Hrvatskoj) akademiji znanosti i umjetnosti. Njezina je izradba datirana u 1735. godinu. Prvi joj se trag spominje 1857. u aukciji znamenite zbirke *Goding* pri londonskoj agenciji Christie, iako se tvrdi da su je prije posjedovali graditelj glazbala Jean-Baptiste Vuillaume i trgovac John Hart. Tada je postigla 20% višu cijenu nego jedan Stradivarijev instrument. *Kinga* je kupio francuski aristokrat vikont (Vicomte) de Janzé, potom su ga redom posjedovali John Adam, David Laurie, barun Knoop, Eric A. Rose, da bi ga 1930-ih za Zlatka Balokovića otkupila njegova supruga Joyce Borden Baloković, koja je 1966. pri našoj Akademiji utemeljila zakladu *Zlatko and Joyce Balokovic Scholarships*.

Iako nije poznato odakle ni od koga potječe epitet *King* (možda ga je nadjenulo Vuillaume), ta je violina na izložbi 25 najboljih *Del Gesùovih* glazbala – koju je 1994. priredio newyorški *Metropolitan Museum of Art* o 250. obljetnici graditeljeve smrti (*Exhibition The Violin Masterpieces of Guarneri del Gesù*), uz Paganinijevo omiljeno glazbalo *Canon* i neka druga – uvrštena među najbolje majstorove instrumente. Odlikuje ju korpulentnost, iskorak u formi, široki i dobro sačuvani rubovi, dulji izbočeni uglovi, upravo kraljevski izgled zvučnih otvora, godovi stražnje daske postavljeni nadolje, a lak i politura bogatog su intenziteta. *King* je temeljito restauriran 2010. u cremonskoj radionici i otada se na njemu redovito javno svira u svečanijim prilikama. Čuva se u zaštićenom trezoru, u specijalnoj vitrini koja je opremljena vlastitim alarmnim sustavom, s autonomnim uređajima za režim mikroklimi i dodatnom opremom za hladnu rasvjetu. ●





## **BARTOLOMEO GIUSEPPE GUARNERI'S VIOLIN THE KING AT THE CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS**

**T**he famous violin "the King", built by the great Italian violinmaker Bartolomeo Giuseppe Guarneri, is preserved and kept at the Croatian Academy of Sciences and Arts in Zagreb. Along with the great Walcker organ, built in 1855 for Zagreb Cathedral, it is the most precious music instrument kept on Croatian soil.

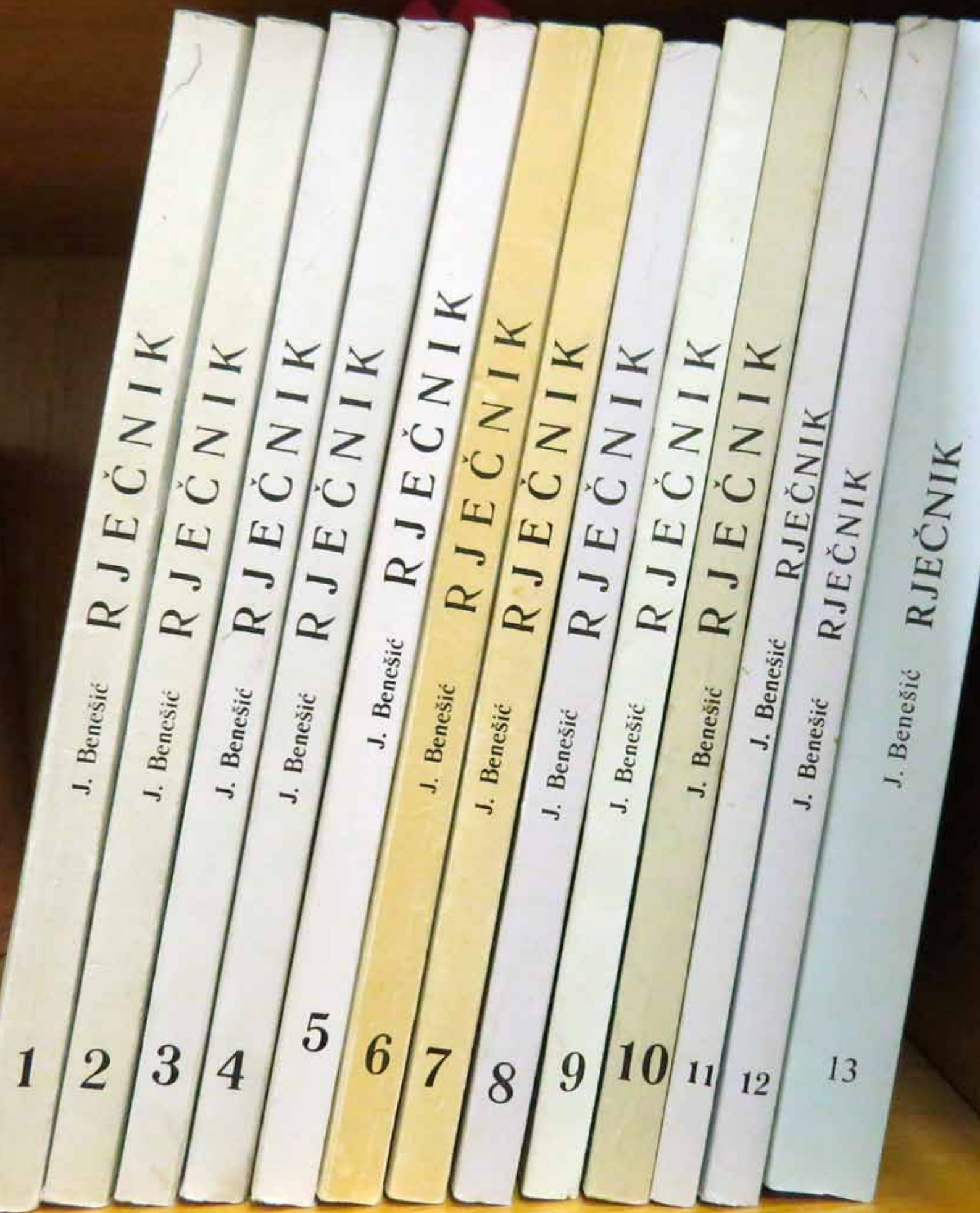
In the series of five violinmakers from the Guarneri family – the most famous of all northern Italian instrument builders along with the Stradivari and Amati families – special attention attaches to Bartolomeo Giuseppe Guarneri, nicknamed *del Gesù* (1698–1744). In the scope of his activities, the building of string instruments reached one of its peaks never to be reached again. Available data tell of del Gesù's apprenticeship in his father's workshop until the age of 25 and of a relatively short 14-year period between 1730 and his premature death in 1744 as the era of his flourishing, during which he built a large number of violins; between 120 and 150 specimens have survived. It is interesting to know that del Gesù's instruments began to be appreciated in Italy only after Napoleon's invasion of Northern Italy and French interest in them. In this revival of his reputation at the beginning of the 19<sup>th</sup> century, special credit goes to brothers Francesco and Carlo Mantegazza – violinmakers, restorers and dealers in music instruments from Milan, as well as to the famous violin virtuoso Nicolò Paganini.

Among the preserved and identified del Gesù instruments, the violin called *the King* occupies a special place. It was willed to *the Croatian people* (as it is literally stated in the will) by its last owner, Croatian-American violin virtuoso Zlatko Baloković (1895–1965). On 6 April 1969, it was entrusted to the Yugoslav (today Croatian) Academy of Sciences and Arts in Zagreb to guard

and protect. *The King's* making was dated to 1735, but the first mention of it could not be traced before the 1857 auction of the Goding Collection at Christie's of London. However, rumours exist that instrument builder Jean-Baptiste Vuillaume and merchant John Hart had previously owned it. At this auction, it reached 20 percent (£ 240) more than the price of one Stradivari instrument. *The King* was then bought by the French aristocrat (Vicompte) de Janzé, and was later owned by John Adam, David Laurie, Baron Knoop, and Eric A. Rose. It was eventually bought in the 1930s by Zlatko Baloković's wife Joyce Borden Baloković, who established the *Zlatko and Joyce Balokovic Scholarships* foundation in 1966 at the Academy in Zagreb.

It is not known who gave the violin the epithet *the King* (possibly Vuillaume himself), but this instrument was included in the exhibition *The Violin Masterpieces of Guarneri del Gesù*, prepared and mounted at the New York Metropolitan Museum of Art in 1994, which exhibited del Gesù's 25 best instruments on the occasion of the 250<sup>th</sup> anniversary of the great builder's death. It was then proclaimed to be among the best, along with Paganini's favourite del Gesù violin nicknamed *the Canon* and some others. According to expert analysis, it is corpulent, bold in its form, its edges are broad and well preserved, the corners are long but delicate, with regal sound holes, with the flames of the back directed downwards, and the varnish is fine and intense.

*The King* was thoroughly restored in 2010 at a workshop in Cremona. It has been regularly played on festive occasions ever since. It is kept in a safeguarded vault, in a special glass case equipped with alarm system, autonomous devices for maintaining microclimatic conditions, and additional cold light equipment. ●



1

J. Benešić

RJEČNIK

2

J. Benešić

RJEČNIK

3

J. Benešić

RJEČNIK

4

J. Benešić

RJEČNIK

5

J. Benešić

RJEČNIK

6

J. Benešić

RJEČNIK

7

J. Benešić

RJEČNIK

8

J. Benešić

RJEČNIK

9

J. Benešić

RJEČNIK

10

J. Benešić

RJEČNIK

11

J. Benešić

RJEČNIK

12

J. Benešić

RJEČNIK

13

J. Benešić

RJEČNIK



# Rječnik hrvatskoga književnoga jezika Julija Benešića

Alemko Gluhak

Poslije duge stanke nastavljen je rad na *Rječniku hrvatskoga književnoga jezika od Preporoda do I. G. Kovačića*, koji je koncem četrdesetih i u pedesetima, s poticajem Miroslava Krležę, ondašnjega potpredsjednika Akademije, osmislio i započeo veliki hrvatski književnik i prevoditelj Julije Benešić. No i poslije Benešićeve smrti (1957.) trebala su proći gotovo tri desetljeća da se njegovo djelo objelodani.

Benešićev je rječnik spomenik jezika razdoblja kako je opisano u njegovu naslovu, što je nešto više od jednoga stoljeća. Taj je rječnik “informativan”, u njemu se “daju poučni primjeri kako se do danas pisalo”, i on “ne može biti normativan kao napatuk, kako valja pravilno pisati” (Benešić, 1955.). Posebna su vrsta rječnikâ oni s navodima iz književnih i drugih djela, kao primjerima uporabe objašnjenih riječi. Od rječnikâ općega jezika, takvih navodskih od druge polovice XIX. stoljeća naovamo imamo tri.

Rječnik naše Akademije, *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, objavljan od 1882. do 1976. u 97 svezaka u 23 dijela (rad na njemu počeo je već prije, 1866.), povijesni je hrvatski rječnik s navodima iz raznih tekstova od početaka pismenosti do u XIX. stoljeće. Djelomice i zbog toga, hrvatski pisci XIX. stoljeća, osim nekolicine, u tom rječniku zapravo i nisu zastupljeni.

Kako na početku izrade rječnika među izvorima nema kajkavskih tekstova (osim rječnikâ), od 1984. se objavljuje *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika*, s navodima iz široka raspona tekstova od XVI. do sredine XIX. stoljeća i kajkavske književnosti XX. stoljeća.



Navodi u *Rječniku hrvatskoga jezika* Ivana Broza i Franje Ivekovića, iz 1901., nisu primjereni ni vremenu ni stanju hrvatske kulture – nema odgovarajućih primjera iz hrvatske književnosti, i u tom je smislu taj rječnik siromašan. Pri njegovoj izradbi polazilo se od *narodnoga jezika* i stava da književni jezik mora biti jednak odbranu dijalektu.

*Rječnik hrvatskosrpskoga književnoga jezika* Matice hrvatske i Matice srpske, zbog poznatih omalovažavajućih odnosa prema hrvatskim riječima i zbog nametanja srpskoga težišta, za hrvatsko je izdanje objavljen u samo dva sveska (A – K, *Adok*), 1967. je dovršeno srpsko izdanje

(od 1967. do 1976. objavljeno je šest svezaka) i pogled na hrvatske riječi u njem je nešto ublažen. Pojednostavnjeno: u tom rječniku za pojedinu se riječ u pravilu daje po jedan hrvatski i srpski navod. Navodi su kraćeni bez označavanja kraćenja i donosi se samo prezime autora ili kakav drugi podatak (među izvorima su, primjerice, i neki priručnici i udžbenici). Čitatelj se mora potruditi ako želi doznati kojemu jeziku i narodu pripadaju manje poznati autori, barem proučavanjem popisa izvorâ.

Od 1959. Srpska akademija nauka i umetnosti objavljuje *Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika* (2014. objavljena je XIX. knjiga, O-P), s primjerima od sredine XIX. stoljeća naovamo i s hrvatskim navodima, a velik dio hrvatskih izvora čine djela koja su bila izvori za rječnik dviju Matica. Na žalost, u taj je rječnik hrvatska građa “uklopljena” kao da je srpska (tako je primjerice i s dijalektalnim primjerima čakavskima i kajkavskima), a tako je i u srpskom etimološkom rječniku (ogledni svezak 1998., prvi 2003.), što je “praksa” slična “uklapanju” makedonske građe u bugarski etimološki rječnik.

Kako će biti uređen *Rječnik hrvatskoga književnoga jezika*, opisao je Benešić u jednom pismu Akademiji godine 1948., pa je to dano u uvodu u 1. svezak (1986.). Tisuće i tisuće listića s navodima što su ih ispisali suradnici Benešić je sređivao i sastavljao u *Rječnik*.

Dio *Rječnika* koji je uredio Julije Benešić objavljivao je od 1985. do 1986. (sv. 1 – 6), a rad na *Rječniku* nastavljen je poslije Benešićeve smrti, kada su urednici akademik Josip Vončina i akademik Milan Moguš (sv. 7 – 12, 1987. – 1990.). Rad na 13. svesku započeo je akademik Slavko Mihalić, no svezak nije dovršio.

Na poticaj akademika Milana Moguša i Razreda za filološke znanosti daljnji rad na *Rječniku hrvatskoga književnoga jezika* preuzeo je akademik Josip Vončina, kojemu se u obradi pridružila Anja Nikolić-Hoyt, a poslije Vončinine smrti posao vodi akademik Milan Moguš. Uspostavljena su nova načela za buduće sveske, radu su se pridružile Ivana Filipović Petrović i Bojana Marković (Schubert), koje su sredile popis izvorâ, te Alemko Gluhak, koji je dobio i velik dio građe i svu građu učinio dostupnom svim obrađivačima. Sada se svi listićni zapisi mogu lako provjeriti u samim izvorima.

U Benešićevu je *Rječniku* uspostavljen uzorak — natuknica se zapisuje današnjim slovo- pisom. No tek od novoga, 13. sveska, čitatelj može vidjeti i točan prijepis, nimalo “prilago-

đen” današnjemu slovo- pisu – što će reći, natuknice su *sijed* (za kosu) s navodima sa *sied* i *sijed*, te *sijed* (sjedjenje; kokoške gnijezdo) s navodima sa *sěd* i *sied*; za glagol natuknice *sljediti* imamo navode za *slěditi*, *sliditi*, *sljediti*. – Navodi su sada dani u točnom zapisu kakav je u djelu, pa ćemo vidjeti i morfonološko pisanje (*sirotče, srdce, ženitba*), i drugačije samoglasno *r* (*pěrvì*), i sastavljeno pisanje zanijekanih glagola (*neumrem, nemogoh* itd.; poslije odvojeno i to i *neću* kao *ne ću*), i aoriste, i priloge s gravisom (*htjè ustat, odè i on, sunce sědnù; tù*). U rječniku ima i primjera “dijalekatnih” (*Rana germlavina / jesenja sparina / večernja žarina / juternja vedrina.*, iz Krležinih *Balada Petrice Kerempuha*) i drugih primjera te onih iz “ekavske” faze hrvatske književnosti (*neume svesno ni da pisne*, “ne umije”, iz Ujevićeve *Kolajne* 1926.), isto tako i za naslove izvorâ, primjerice, *Pěsme s dodatkom narodnih pėsamah puka hàrvatskoga* Ivana Kuljevića Sakcinskoga iz 1847.

Uz navod iz djela donosi se sada i potpun podatak o izvoru: autor, djelo, godina i stranica.

U novom svesku nastojalo se priređivati *Rječnik* u onom duhu kako ga je započeo Benešić, uz nužno potrebna poboljšanja. U biti nije se diralo u Benešićev izbor izvorâ, tu je stotinjak autora, oko četiri stotine djela. Benešić je smatrao da skup autora ne treba širiti, misleći da se sama slika jezika takvim širenjem ne bi poboljšala.

Benešićev rječnik to i jest: jedna slika, ili skup slika, vremena i vremenâ jezika hrvatskoga i jezika pojedinih pisaca tih vremena, itekako vrijedna, jer takvih slika zapravo do sad nismo imali. Benešiću hvala! ●





## BENEŠIĆ'S DICTIONARY OF THE CROATIAN LITERARY LANGUAGE FROM THE NATIONAL REVIVAL TO I. G. KOVAČIĆ

After a rather long break, the work on the *Dictionary of the Croatian Literary Language from the National Revival to I. G. Kovačić* has been continued. The creator of this Dictionary, which was initiated in the late 1940s and in the 1950s by Miroslav Krleža, vice-president of the Academy at that time, was Julije Benešić. After his death in 1957, nearly three decades were to pass before his work was published.

The Dictionary is *informative*: it gives *informative examples regarding the rules of writing so far*; it hence *cannot be normative in the sense of an instruction as how to write correctly*. Volumes 1–6 were published in 1985 and 1986, edited by Josip Hamm, full Academy member. Following his death, the editors of volumes 7–12 were, in the years 1987–1990, Josip Vončina and Milan Moguš, full Academy members. Slavko Mihalić, full Academy member, began to prepare volume 13, but did not finish the work. Subsequently – initiated by Milan Moguš, full Academy member, and the Department of Philological Sciences – the responsibility for further organisation was taken over by Josip Vončina, full Academy member. Anja Nikolić-Hoyt began the work on the *Dictionary* at the Institute for Linguistic Research. After Josip Vončina's death, Milan Moguš continued the work. Principles for new volumes

were defined, while Ivana Filipović Petrović and Bojana Marković (Schubert), who compiled the list of sources, joined the team, as well as Alemko Gluhak, who contributed a major part of the material and made all the material available to all the researchers involved in the work.

The entries in the *Dictionary* are noted in today's writing, yet only since volume 13 have the quotes been written using original letters; this was not the practice for older sources in previous volumes. Accompanying every quote, there is now complete source information, including author, work, year and page number. The intention was to retain Benešić's original idea and the guiding spirit of the work – and at the same time to make the improvements necessary. Benešić's choice of sources was not really changed – around one hundred authors and approximately four hundred works are included.

Benešić's *Dictionary of the Croatian Literary Language from the National Revival to I. G. Kovačić* is a picture, or a sequence of pictures, of the age and the periods of the Croatian language, as well as of individual writers from those periods – an exceptionally valuable picture, as there has so far been none of the kind. We may indeed be grateful to Julije Benešić. ●



# Europska znanstvena zaklada – ESF



**E**uropska znanstvena zaklada (*European Science Foundation – ESF*) znanstvena je organizacija koja okuplja oko 80 organizacija (akademija znanosti i umjetnosti, nacionalnih zaklada i istraživačkih instituta) iz 30 europskih zemalja. Osnovana je 1974. radi promicanja i podupiranja visokokvalitetne znanosti na europskoj razini. Djelovala je preko ureda u Strasbourgu, Bruxellesu i Ostendeu te je pokrivala sva područja istraživanja: fizičke i istraživačke znanosti, znanosti o životu, zemlji i okolišu, medicinske znanosti te humanističke i društvene znanosti. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, uz svesrdno zalaganje pokojnog akademika Borisa Kamenara, postaje članicom ESF-a 1. siječnja 2003., a pet godina kasnije, 1. siječnja 2008., članicom postaje i Hrvatska zaklada za znanost. To članstvo omogućilo je hrvatskim znanstvenicima sudjelovanje u projektima Europske znanstvene zaklade u okviru njezinih instrumenata: Istraživačkih radionica (*ESF Exploratory Workshops*), Istraživačkih programa umrežavanja (*ESF Research Networking*

*Programmes*), Programa Europskoga kolaborativnog istraživanja (*ESF EUROCORES*), Istraživačkih konferencija (*ESF Research Conferences*) te *European young investigator awards*, *Forward Looks* i Foruma organizacija članica (*Member Organisation Fora*).

Brojni članovi Hrvatske akademije aktivno su sudjelovali u odborima Europske znanstvene zaklade. Akademik Zvonko Kusić, predsjednik Hrvatske akademije, posljednji je predstavnik Hrvatske u Upravnom vijeću Europske znanstvene zaklade, a zapaženu ulogu tijekom posljednjih 10 godina imala je akademkinja Milena Žic Fuchs, koja je obnašala funkciju predsjedateljice Stalnog odbora za humanističke znanosti (*Standing Committee for the Humanities*) u razdoblju od 2009. do 2013. te nakon toga, od 2013. do 2015., predsjednice Odbora za prosudbu humanističkih znanosti (*Science Review Group for the Humanities of the European Science Foundation*).

Europska znanstvena zaklada u 2015. godini, nakon 41 godine djelovanja, prestaje postojati. ●

## *The European Science Foundation – ESF*

**T**he European Science Foundation – ESF is a scientific organisation encompassing approximately 80 organisations (academies of sciences and arts, national foundations, and research institutes) from 30 European countries. It was established in 1974 with the aim of promoting and supporting high-quality science at European level. It operated via its offices in Strasbourg, Brussels and Ostend, covering all research fields: physical and research sciences; life, earth and environmental sciences; medical sciences; humanistic and social sciences. The Croatian Academy of Sciences and Arts, thanks to the efforts of the deceased full Academy member Boris Kamenar, became member of the ESF on 1<sup>st</sup> January 2003, while five years later, on 1<sup>st</sup> January 2008, the Croatian Science Foundation joined the ESF as well. This membership facilitated the participation of Croatian scientists in projects led by the following units of the European Science Foundation: ESF

Exploratory Workshops; ESF Research Networking Programmes; ESF EUROCORES; ESF Research Conferences; European Young Investigator Awards; Forward Looks; and Member Organisation Fora.

Many members of the Croatian Academy were actively involved in the work of the councils of the European Science Foundation. Zvonko Kusić, President of the Croatian Academy, was the last delegate of Croatia in the Governing Council of the European Science Foundation, while during the last decade, a prominent role in the ESF was played by Milena Žic Fuchs, Full Member of the Croatian Academy, who – in the period 2009–2013 – held the post of chair of the Standing Committee for the Humanities, and was later – in the period 2013–2015 – active as chair of the Science Review Group for the Humanities of the European Science Foundation.

The European Science Foundation ceased to exist in 2015, after 41 years of operation. ●



# Izjava Predsjedništva HAZU o hrvatstvu Bunjevaca

*Statement by the Presidency of the Croatian Academy of Sciences and Arts regarding the Bunjevci Croats*



**P**redsjedništvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, jedne od temeljnih institucija hrvatskog naroda i svih građana Republike Hrvatske, čija je uloga i čuvanje identiteta naroda, na sjednici održanoj 12. rujna 2014. donijelo je izjavu, u kojoj je poručilo da Bunjevci pripadaju hrvatskom nacionalnom korpusu:

“Hrvatska etnička skupina Bunjevaca dijeli se u tri ogranka: dalmatinsko-hercegovački, primorsko-lički i podunavski. Ne zadirući u pravo pojedinaca da se izjašnjavaju o svojoj nacionalnoj pripadnosti, po podrijetlu, povijesti, tradicijskoj kulturi, običajima i jeziku – zapadnono-voštokavskom i ikavskom – Bunjevci pripadaju hrvatskom nacionalnom korpusu.” ●

**T**he Presidency of the Croatian Academy of Sciences and Arts, in a session held on 12 September 2014, made the following statement explaining that the Bunjevci Croats form an integral part of the Croatian national corpus.

*The Presidency of the Croatian Academy of Sciences and Arts, one of the fundamental institutions of the Croatian nation and of all the citizens of the Republic of Croatia, among the roles of which belongs the preservation of national identity, made the following statement in a session held on 12 September 2014:*

*The Bunjevci, a Croatian ethnic group, are made up of three branches: the Dalmatian-Herzegovinian branch; the Primorje-Lika branch; and the Danube Region branch. Not encroaching on the right of any individual to express their national affiliation based on their origin, history, traditional culture, customs and language – the western new-Štokavian and Ikavian – the Bunjevci Croats form an integral part of the Croatian national corpus.* ●





# Događanja u HAZU u drugom polugodištu 2014.

*Events at the Croatian Academy in the Period July-December 2014*



## 7. DANI RANKA MARINKOVIĆA

Bijenalna kulturna manifestacija u spomen na velikana hrvatske književnosti akademika Ranka Marinkovića, koju je utemeljio Grad Komiza, a glavni su joj pokrovitelji Razred za književnost Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Društvo hrvatskih književnika, tradicionalno se održala u Komizi 18., 19. i 20. rujna 2014. U okviru ovogodišnjih 7. Dana Ranka Marinkovića, akademik Jakša Fiamengo i akademik Ante Stamać predstavili su *Zbornik radova 6. Dana Ranka Marinkovića*, izvedena je kazališna predstava Amaterskog kazališta "Ranko Marinković" Prah te je održan znanstveni skup pod naslovom *Teatar Ranka Marinkovića*. Raznolikost znanstvenih čitanja ponovno je potvrdila umjetničku intrigantnost Marinkovićeve opusa, o kojemu su iz različitih rakursa svoje teme izlagali akademik Ante Stamać (*Plovidba putem brodoloma*), akademik Pavao Pavličić (*Marinković kao preteča postmodernizma*), dr. sc. Vlatko Perković

(*Smisao Marinkovićeve Glorije u zamci sadržaja predstave*), dr. sc. Katarina Žeravica (*Ironija u dramama Ranka Marinkovića*), dr. sc. Bruno Kragić (*Shakespeare u Marinkovićevoj nefikcijskoj prozi*), dr. sc. Lucija Ljubić (*Prva i posljednja Glorija u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu*), dr. sc. Martina Petranović (*Ranko Marinković i hrvatska kazališna historiografija*), Mira Muhoberac (*Ranko Marinković – profesor dramaturgije na Akademiji dramske umjetnosti*) te voditeljica skupa dr. sc. Ana Lederer (*Ranko Marinković – direktor Drame HNK u Zagrebu*). (A. L.)

## THE SEVENTH RANKO MARINKOVIĆ DAYS

The biennial cultural manifestation in memory of the great Croatian writer and Academy Member Ranko Marinković, established by the City of Komiza, and under the patronage of the Department of Literature of the Croatian Academy of Sci-



ences and Arts and the Croatian Writers' Association, has traditionally been held in Komiža on 18, 19 and 20 September 2014. *The 7<sup>th</sup> Ranko Marinković Days* included the presentation of the *Proceedings of the 6<sup>th</sup> Ranko Marinković Days* by Academy Members Jakša Fiamengo and Ante Stamać; a theatrical performance named *The Ashes* by the Ranko Marinković Amateur Theatre; and symposium entitled *Ranko Marinković's Theatre*. Diverse approaches to scholarly readings have repeatedly confirmed the intriguing artistry of Marinković's oeuvre, which was tackled from various standpoints by Academy Member Ante Stamać (*Sailing Toward Shipwreck*); Academy Member Pavao Pavličić (*Marinković as Pioneer of Post-Modernism*); Dr. Vlatko Perković (*The Meaning of Marinković's Glorija Trapped in the Content of the Performance*); Dr. Katarina Žeravica (*Irony in Dramatic Works by Ranko Marinković*); Dr. Bruno Kragić (*Shakespeare in Marinković's Non-Fictional Prose*); Dr. Lucija Ljubić (*The First and the Last Glorija at the Croatian National Theatre in Zagreb*); Dr. Martina Petranović (*Ranko Marinković and the Croatian Historiography of Theatre*); Mira Muhobrac (*Ranko Marinković – Professor of Dramaturgy at the Academy of Drama*); and Dr. Ana Lederer, chair of the symposium (*Ranko Marinković – Director of Drama at the Croatian National Theatre in Zagreb*).

## 26. KNJIGA MEDITERANA

U Splitu je od 21. do 27. rujna 2014., u Zavodu za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu, održana 26. *Knjiga Mediterana*, tradicionalna manifestacija koju uz HAZU organiziraju Književni

krug Split, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Institut za povijest umjetnosti – Centar *Cvito Fisković*, Split. Ugledna kulturna svečanost otvorena je uvodnim slovom akademika Zvonka Kusića, predsjednika HAZU, te uvodnim esejom *Svijet u zrcalu Mediterana* akademika Mislava Ježića. Akademik Nenad Cambi istaknuo je da je HAZU 2014. prvi put pokrovitelj *Knjige Mediterana*, naglasivši kvalitetu i raznolikost ovogodišnje manifestacije.

U okviru 26. *Knjige Mediterana* održana su tri znanstvena skupa: *Splitski epik Jerolim Kavanjin* (uz 300. obljetnicu pjesnikove smrti); *Vratnice Andrije Buvine u splitskoj katedrali: 1214.–2014.*; te 17. međunarodni znanstveni skup *Komparativna povijest hrvatske književnosti* (tema: *Poema u hrvatskoj književnosti: problem kontinuiteta*) kojem je prethodilo predstavljanje šesnaestog zbornika: *Matoš i Kamov: paradigme prijeloma* (ur. C. Pavlović, V. Glunčić-Bužanić i A. Meyer-Fraatz, Split, 2014.). Nadalje, na *Knjizi Mediterana* predstavljeni su znanstveni zbornici: *Zbornik o Ivi Frangešu* (gl. ur. T. Maštrović, Zagreb, 2013.), zbornik *Lucije Artorije Kast i legenda o kralju Arturu* (ur. N. Cambi i John Matthews, Split, 2014.), *Zbornik o životu i radu nadbiskupa Frane Franića u službi Crkve i naroda* (Split, 2014.).

Pažnju javnosti privuklo je predstavljanje i drugih zapaženih izdanja: Alberto Fortis, *Ogled zapažanja o otocima Cresu i Lošinju* (prev. D. Balenović, prir. J. Bratulić, Split, 2014.), Radoslav Benčić, *Rječnik govora grada Hvara* (Hvar, 2014.), Božidar Šimunić, *Rječnik bibinjskoga govora* (Zadar, 2014.), Mirja Jarak, *Crkvena arhitektura 7. i 8. stoljeća* (Split, 2013.), dvije knjige Frane Barasa: *Davni dani dalmatinski*, 2013., *Krijesnice hrvatskoga Jadrana*, 2014., Ljerka Šimunković, *Burni život jednog Dalmatinca* (Split, 2013.), Ivan Simonić, *Uspomene iz Perzije* (Šibenik, 2013.), niz izdanja Ogranka Matice hrvatske u Dubrovniku i dr. (T. M.)

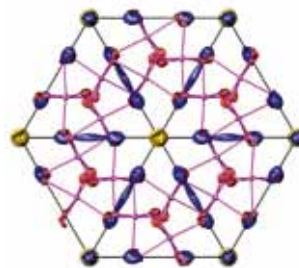


## THE 26<sup>TH</sup> MANIFESTATION KNJIGA MEDITERANA

The 26<sup>th</sup> *Knjiga Mediterana*, a traditional event, which is – as well as by the Croatian Academy of Sciences and Arts – organised by the Split Literary Circle, the Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Zagreb, and the History of Art Institute – Cvito Fisković Centre Split, was held in Split 21<sup>st</sup>–27 September 2014 at the Academy Institute for Scientific and Artistic Work. Zvonko Kusić, Full Member and President of the Croatian Academy of Sciences and Arts, opened the celebration. The following speaker was Mislav Ježić, Full Member of the Croatian Academy, who read the introductory essay entitled *Svijet u zrcalu Mediterana (The World in the Looking Glass of the Mediterranean)*. Nenad Cambi, Full Academy Member, pointed out that *Knjiga Mediterana* was in 2014 for the first time held under the patronage of the Croatian Academy of Sciences and Arts, stressing thereby the quality and the diversity of this year's manifestation.

In the framework of the 26<sup>th</sup> *Knjiga Mediterana*, three symposia were held: *Splitski epik Jerolim Kavanjin* (marking the 300<sup>th</sup> anniversary of the poet's death); *Vratnice Andrije Buvine u splitskoj katedrali: 1214.–2014.*; and the 17<sup>th</sup> international scientific symposium entitled *Comparative History of Croatian Literature* (topic: *Epic Poem in Croatian Literature: The Problem of Continuity*), as an introduction to which the sixteenth proceedings were presented: *Matoš i Kamov: paradigme prijeloma*, (eds. C. Pavlović, V. Glunčić-Bužanić and A. Meyer-Fraatz, Split, 2014). The following scientific proceedings were furthermore presented at the event: *Zbornik o Ivi Frangešu* (editor-in-chief: T. Maštrović, Zagreb, 2013); *Lucije Artorije Kast i legenda o kralju Arturu* (eds. N. Cambi and John Matthews, Split, 2014); *Zbornik o životu i radu nadbiskupa Frane Franića u službi Crkve i naroda* (Split, 2014).

Also well-received were the presentations of the following publications: Alberto Fortis, *Ogled zapažanja o otocima Cresu i Lošinju* (transl. D. Balenović, ed. J. Bratulić, Split, 2014); Radoslav Benčić, *Rječnik govora grada Hvara* (Hvar, 2014); Božidar Šimunić, *Rječnik bibinjskoga govora* (Zadar, 2014); Mirja Jarak, *Crkvena arhitektura 7. i 8. stoljeća* (Split, 2013); two books by Frano Baras: *Davni dani dalmatinski*, 2013, and *Krijesnice hrvatskoga Jadrana*, 2014; Ljerka Šimunković, *Burni život jednog Dalmatinca* (Split, 2013); Ivan Simonić, *Uspomene iz Perzije* (Šibenik, 2013); and various editions by Matica hrvatska Dubrovnik.



## ZNANSTVENI SKUP

### SUVREMENA KRISTALOGRAFIJA U HRVATSKOJ

Dana 30. rujna 2014. Znanstveno vijeće za kristalografiju HAZU – Hrvatska kristalografska zajednica priredilo je, u Knjižnici Akademije, cjelodnevni znanstveni skup *Suvremena kristalografija u Hrvatskoj*. Skup je predstavljao završnu manifestaciju obilježavanja Međunarodne godine kristalografije u Hrvatskoj. Pokrovitelj skupa bio je Razred za matematičke, fizičke i kemijske znanosti. Nadahnutim i poticajnim govorom okupljene je, u ime akademika Zvonka Kusića, predsjednika Akademije, pozdravio potpredsjednik akademik Jakša Barbić. Na skupu je podneseno 25 priopćenja u kojima su prikazana suvremena istraživanja u kristalografiji u Hrvatskoj te povijesni pregled razvoja kristalografije u Hrvatskoj i u svijetu. Visoka znanstvena razina priopćenja, koja će se tiskati u zborniku radova sa skupa, pokazala je da je kristalografija u Hrvatskoj već dugo umrežena u svjetsku znanost. To je rezultat dugotrajnoga predanog rada i nastojanja hrvatskih kristalografa da se postigne i održi međunarodna razina istraživanja. Ujedno je to i rezultat vrlo duge tradicije kristalografije u nas, jer su generacije znanstvenika tijekom niza desetljeća nastojale, unatoč nepovoljnim uvjetima, ostvariti kvalitetna istraživanja i održavati vezu sa svijetom. Potvrda je tome i priređivanje 29. *Europskog kristalografskog sastanka*, s tisuću sudionika, u Rovinju 2015. te 3. *Europske kristalografske škole* u Bolu 2016. Tijekom skupa predstavljen je *Rječnik kristalografije, fizike kondenzirane tvari i fizike materijala* (englesko-hrvatski, hrvatsko-engleski) u izdanju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Autori su Stanko Popović, Antun Tonejc i Milica Mihaljević. Rječnik sadrži 1.710 naziva s kratkim opisima na hrvatskome jeziku. Rječnik su recenzirali akademici Nikola Kallay i Goran Pichler, prof. dr. sc. Tomislav Cvitaš, član suradnik Akademije, te prof. dr. sc. Lana Hudeček.

Akademik Stanko Popović

## SCIENTIFIC SYMPOSIUM

### CONTEMPORARY CRYSTALLOGRAPHY IN CROATIA

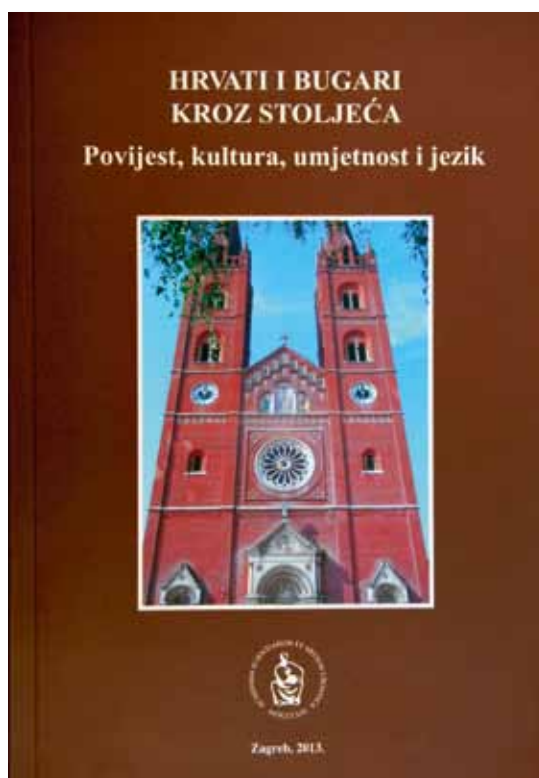
On 30 September 2014, the Scientific Council for Crystallography of the Croatian Academy of Sciences and Arts and the Croatian Crystallographic Union organised a whole-day scientific symposium entitled *Contemporary Crystallography in Croatia* at the Academy Library. This symposium was the final event in the International Year of Crystallography in Croatia. The symposium was held under the patronage of the Department of Mathematical, Physical and Chemical Sciences of the Croatian Academy. In the name of the Academy, President Zvonko Kusić, Academy Vice-President Jakša Barbić gave an inspiring and stimulating welcome speech. There were 25 reports, addressing contemporary research in the field of crystallography in Croatia, and a historical survey of the development of crystallography in Croatia and the world. The reports were of a high scientific level, which proves that crystallography in Croatia has long been a part of the world science; the Proceedings of the Symposium will be published subsequently. The high scientific level has been achieved and maintained as a result of the long-lasting dedicated research work and efforts of Croatian crystallographers. Moreover,

it is the result of a very long tradition of crystallography in our country, as many generations of scientists have for decades – despite unfavourable conditions – endeavoured to achieve high-quality research and maintain links with the world. A proof thereof is the 29<sup>th</sup> European Crystallographic Meeting (with one thousand participants) in Rovinj in 2015, and the 3<sup>rd</sup> European Crystallographic School in Bol in 2016. During the symposium, the dictionary *Rječnik kristalografije, fizike kondenzirane tvari i fizike materijala* (English-Croatian, Croatian-English), published by the Institute for Croatian Language and Linguistics, was presented. The authors are Stanko Popović, Antun Tonejc and Milica Mihaljević. The Dictionary includes 1,710 terms briefly explained in Croatian. The publisher's readers of the Dictionary were Nikola Kallay and Goran Pichler, Full Members of the Croatian Academy; Prof. Tomislav Cvitaš, DSc, Associate Member of the Croatian Academy; and Prof. Lana Hudeček, DSc.

### ZNANSTVENO SAVJETOVANJE HRVATSKIH I BUGARSKIH POVJESNIČARA

U Knjižnici HAZU 6. listopada 2014. održano je znanstveno savjetovanje hrvatskih i bugarskih povjesničara u sklopu suradnje HAZU i Bugarske akademije znanosti (BAN). Cilj savjetovanja bio je prikazati dosadašnje rezultate znanstvenog projekta *Hrvatsko-bugarski odnosi u prošlosti* i promotriti perspektive buduće zajedničke suradnje hrvatskih i bugarskih znanstvenika s različitih područja društveno-humanističkih znanosti koja je do sada donijela zamjetne rezultate koji se odnose na razne aspekte povijesnih veza dvaju bliskih naroda. HAZU i njegov Odsjek za povijesne znanosti u Zagrebu te BAN i njegov Institut za balkanistiku i trakologiju u Sofiji organizirali su zajedno od 1998. do 2012. osam skupova. Naizmjenice su se održavali u Bugarskoj i Hrvatskoj te je nakon svakog skupa objelodanjen i zbornik radova. Osim zbornika, do sada je kao dio projekta objavljen niz važnih monografija, kritičkih izdanja izvorne građe i rasprava, među njima i prva sinteza povijesti Hrvata na bugarskom te kritičko izdanje prve moderne povijesti Bugara napisane na hrvatskom jeziku čiji je autor Franjo Rački, prvi predsjednik HAZU. Na znanstvenom savjetovanju predstavljene su knjige Irine Krivošieve Ognjanove *Katolička crkva i ustaški režim u Hrvatskoj*, objavljena na bugarskom, i knjiga urednice Hrvojke Mihanović Salopek *Istaknute hrvatske i bugarske intelektualke u znanosti i umjetnosti*, a predstavljeni su i zbornici *Hrvati i Bugari*





*kroz stoljeća. Povijest, kultura, umjetnost i jezik te Europa u kulturnom i političkom životu Bugara i Hrvata.* (M. L.)

## SYMPOSIUM OF CROATIAN AND BULGARIAN HISTORIANS

On 6 October 2014, a scientific gathering of Croatian and Bulgarian historians took place at the Library of the Croatian Academy within the scope of cooperation between the Croatian Academy of Sciences and Arts and the Bulgarian Academy of Sciences. The objectives were to present the results of the scientific project *Croatian–Bulgarian Relations in the Past* achieved to date, and to analyse the outlook for future cooperation between Croatian and Bulgarian scholars in the fields of social sciences and humanities, which has so far achieved major results regarding various aspects of the historical links between two close nations. The Croatian Academy of Sciences and Arts and its Division of Historical Sciences in Zagreb, and the Bulgarian Academy of Sciences and its Institute of Balkan Studies and Centre of Thracology in Sofia, organised eight symposia between 1998 and 2012. They were held alternatively in Bulgaria and Croatia, and were always accompanied by the printing of Proceedings. Published so far in addition to the proceedings – as a part of the project – have been a sequence of major monographs, critical editions of original materials and discussions,

including the first synthesis of the history of the Croats in Bulgarian, and a critical edition of the first modern history of the Bulgarians in Croatian, written by Franjo Rački, the first president of the Croatian Academy. At the symposium, the book by Irina Krivošieva Ognjanova *Katolička crkva i ustaški režim u Hrvatskoj* (*The Catholic Church and the Ustasha Regime in Croatia*), published in Bulgarian, and the book edited by Hrvojka Mihanović Salopek, *Istaknute hrvatske i bugarske intelektualke u znanosti i umjetnosti* (*Prominent Croatian and Bulgarian Female Intellectuals in Sciences and Arts*) were launched. Further, the proceedings entitled *Hrvati i Bugari kroz stoljeća* (*The Croats and the Bulgarians through the Centuries*); *Povijest, kultura, umjetnost i jezik* (*History, Culture, Arts and Language*); and *Europa u kulturnom i političkom životu Bugara i Hrvata* (*Europe in the Cultural and Political Life of the Bulgarians and the Croats*) were presented.

## OKRUGLI STOL O PREHRAMBENOJ OVISNOSTI HRVATSKE

U organizaciji Zavoda za znanstveni rad HAZU u Varaždinu, Sekcije za preradu poljoprivrednih proizvoda i biotehnologiju HAZU, Varaždinske županije i Razvojne agencije Sjever – DAN, 15. listopada 2014. u Varaždinu je održan okrugli stol o prehrambenoj ovisnosti Hrvatske. Na skupu je upozoreno da ovisnost Hrvatske o uvozu hrane iznosi između 45 i 48 posto, dok se u drugim europskim zemljama ta brojka kreće oko osam posto. Godišnje se u Hrvatskoj pojede hrane u vrijednosti 4,3 milijarde eura, od čega se uveze hrane za oko dvije milijarde. Ako bi se samo deset posto uvozne hrane zamijenilo domaćom, to bi bila investicija vrijednosti 200 milijuna eura godišnje, što bi otvorilo i nova radna mjesta. Istaknuto je i da se Hrvatska ne smije oslanjati na velike investicije izvana nego na svoju pamet i ljude te napokon početi više proizvoditi, a upozoreno je i na neravnomjeran sustav potpora. Na skupu je poručeno da su hrvatske proizvodne mogućnosti četiri puta veće od stvarne proizvodnje te da se realno može osigurati hrana za trostruko veći broj stanovnika. (M. L.)

## ROUND TABLE ON THE FOOD DEPENDENCE OF CROATIA

On 15 October 2014, organised by the Varaždin Institute for Scientific Work of the Croatian Academy of Sciences and Arts, the Section for the Processing of Agricultural Products and Biotechnology of the Croatian Academy, Varaždin County,



and the Developmental Agency North – DAN, a round table on Croatian food dependence was held in Varaždin. It was warned there that Croatia was between 45 and 48 percent dependent on food imports, while in other European countries, the equivalent figure was only eight per cent. Annually, approximately 4.3 billion euro are spent on food in Croatia; the share of imported food is around 2 billion euro. Should domestic replace only ten percent of imported food, this would be equivalent to an annual investment of 200 million euro and would result in the creation of new jobs. Furthermore, it was stated that Croatia should rely on its own capacities and people rather than on major investments from abroad, and that it ought to increase its production. Additional criticisms were made of the uneven system for awarding subsidies. A further message from the round table was that Croatian production capacities were four times bigger than the actual production, which means that realistically, the needs of three times more inhabitants could be fulfilled.

## STOTA OBLJETNICA SMRTI IVANA ZAJCA

Obilježavanje stote obljetnice smrti Ivana Zajca (Rijeka, 3. kolovoza 1832. – Zagreb, 16. prosinca 1914.), najznačajnijeg hrvatskog skladatelja druge polovice XIX. stoljeća, utemeljitelja zagrebačke Opere kao institucije, njezina ansambla, skladatelja nacionalnih opera i drugih skladbi te ravnatelja i nastavnika u školi Hrvatskoga glazbenog zavoda, organizirali su Hrvatsko muzikološko društvo i Akademijin Odsjek za povijest hrvatske glazbe međunarodnim znanstvenim skupom *Glazbene migra-*

*cije i kulturni transferi u srednjoj Europi u "dugom" XIX. stoljeću* održanim u Zagrebu 16. – 18. listopada 2014. Istovremeno je održan i koncert Zajčevih skladbi u Preporodnoj dvorani Narodnog doma. Zajc je pravi glazbenik-migrant: rođen je u Rijeci od oca Čeha, studirao je u Milanu, radio u Beču, a u Zagrebu je spojio svoja ranija iskustva s nacionalnim težnjama u idejnom i glazbenom pogledu.

Sudionici simpozija, njih 28 iz Hrvatske, Slovenije, Austrije, Mađarske, Češke, Slovačke, Poljske, Bugarske, Irske, Izraela, Koreje i SAD-a, referirali su o dosad nedovoljno poznatim Zajčevim skladbama, o fenomenu diseminacije njegova djela, osobito u slavenskom svijetu, ali i o srodnim pojavama vezanima uz migracije i kulturni transfer u glazbi općenito. Ukazali su na neka idejna strujanja karakteristična za glazbenu kulturu šireg razdoblja, u odnosu na koja se i Zajčevo djelovanje može smatrati važnim i posebnim, ne samo u nacionalnim okvirima nego i šire. Sudionici su imali prilike posjetiti Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu i čuti Zajčevu najpoznatiju operu *Nikola Šubić Zrinjski* te njegova vokalna i instrumentalna djela, što je rezultiralo njihovim zadovoljstvom i stvorilo potpuniju sliku njegova djelovanja. Dodatno je oduševljenje izazvala prisutnost Zajčeve praunuke Vere Wantur pl. Dolovćak, koja je za tu prigodu doputovala iz Njemačke, te prisutnima ispričala nekoliko kritika iz života svojega znamenitog pretka. (V. K.)

## THE 100<sup>TH</sup> ANNIVERSARY OF THE DEATH OF IVAN ZAJC

The Croatian Musicological Society and the Academy Division for the History of Croatian Music marked the 100<sup>th</sup> anniversary of the death of Ivan Zajc (Rijeka, 3<sup>rd</sup> August 1832 – Zagreb, 16 December 1914) – the most prominent Croatian composer in the second half of the 19<sup>th</sup> century, founder of the institution of opera in Zagreb and its ensemble, author of Croatian national operas and other compositions, teacher and director of the Croatian Music Institute – by organizing an international scientific symposium entitled *Music Migrations and Cultural Transfers in Central Europe in the "Long" 19<sup>th</sup> Century*, which was held 16–18 October 2014 in Zagreb. The symposium programme included a concert of compositions by Zajc, which was put on in the National Revival Hall in Zagreb. Ivan Zajc was a true musician-migrant: he was born in Rijeka from a Czech father, he studied in Milan and worked in Vienna; in Zagreb, he integrated his previous experiences involving the ideological and musical aspects of his national strivings.



Twenty-eight participants of the symposium, who came from Croatia, Slovenia, Austria, Hungary, the Czech Republic, the Republic of Slovakia, Poland, Bulgaria, Ireland, Israel, Korea and the USA, referred to the so far under-appreciated compositions by Zajc; discussed the phenomenon of the dissemination of his work, in particular in the Slavic world, as well as the related aspects concerning migrations and cultural transfer in music in general. They referred to several conceptual trends characteristic of the music culture of a longer period, in relation to which Zajc's oeuvre might be considered special and valuable – both nationally and internationally. The participants visited the Croatian National Theatre in Zagreb, where they listened to the most popular opera by Ivan Zajc – *Nikola Šubić Zrinski* – and to his vocal and instrumental works. This experience was very satisfying and enabled the participants to acquire a more complete notion of Zajc's opus. The participants were additionally thrilled by the presence of Vera Wantur pl. Dolovćak, Zajc's great-granddaughter, who came from Germany especially for this occasion and told them several anecdotes from the life of her famous ancestor.

## RAZVOJNI POTENCIJALI HRVATSKOG GOSPODARSTVA

Hrvatska akademija i Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu organizirali su 16. listopada 2014. znanstveni skup *Razvojni potencijali hrvatskog gospodarstva* kojim se željelo pokazati da Hrvatska još uvijek raspolaže dovoljnim potencijalima da samostalno pokrene dugoročan održivi razvoj. Uvodno izlaganje o strategiji razvoja i prirodnim resursima

održao je akademik Gordan Družić, koji je podsjetio da je Akademija još 1995. upozorila na negativne trendove u kretanju vanjskotrgovinske bilance, inozemnog duga i nezaposlenosti i nakon toga održala niz znanstvenih skupova posvećenih dugoročnoj strategiji gospodarskog razvoja Hrvatske. Istaknuo je da je Hrvatska po zalihama vode treća u Europi i osma u svijetu te je spomenuo potencijale poljoprivrede, šumarstva, geotermalne energije i biomase. "Hrvatska bi mogla gotovo sasvim pristojno živjeti samo od pravilne valorizacije svojega prometnog položaja. Krajnje je vrijeme da iskoristimo bar nešto od resursa koje imamo jer ako nećemo mi, onda će to iskoristiti netko drugi, ali sve to zahtijeva promjene u našim razmišljanjima, što je najteže postići." poručio je akademik Družić. (M. L.)

## POTENTIALS FOR THE DEVELOPMENT OF CROATIAN ECONOMY

On 16 October 2014, the Croatian Academy of Sciences and Arts and the Faculty of Economics and Business of the University of Zagreb organised a symposium entitled *Potentials for the Development of Croatian Economy*, the objective of which was to prove that Croatia still possessed sufficient potentials for the independent launching of long-term sustainable development. Academy Member Gordan Družić gave the introductory speech on developmental strategy and natural resources, reminding listeners that the Croatian Academy of Sciences and Arts had warned – as early as in 1995 – of negative trends regarding foreign-trade balance, foreign debt and unemployment; subsequently, the Academy organised a sequence of symposia tackling a long-term strategy for the economic development of Croatia. He stressed that in terms of water supplies, Croatia was number three in Europe and number eight in the world; he further mentioned Croatia's potentials



in agriculture, forestry, geothermal energy and biomass. *Croatia might live an almost entirely sound life if only it were to place a high enough position on its position in the transportation routes. It is high time we used at least some of our resources, because if we do not do it, somebody else will; this however demands changes in our way of thinking, which is the most difficult thing to accomplish*, said Prof. Družić.

## 200. OBLJETNICA ROĐENJA IVANA MAŽURANIĆA

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti 22. listopada 2014. obilježila je 200. obljetnicu rođenja hrvatskog bana, političara i pjesnika Ivana Mažuranića. Predsjednik Akademije akademik Zvonko Kusić tom je prigodom naglasio da je Mažuranić nezaobilazna osoba u hrvatskoj povijesti i kao književnik, ali i kao političar i državnik. “Kao političar Mažuranić sintetizira hrvatsku povijest, kroz njega se ogledaju sve dileme i traume kroz koje je hrvatski narod prolazio.” kazao je akademik Kusić istaknuvši važnost Mažuranićevih reformi za hrvatsko društvo. Podsjetio je i na najpoznatije Mažuranićevo djelo, ep *Smrt Smail-age Čengića*, na njegovu dopunu Gundulićeva *Osmana* te na *Njemačko-ilirski slovar* iz 1842., prvi moderni hrvatski rječnik. Izlaganja su održali akademici Nikša Stančić, Radoslav Katičić, Josip Bratulić, Krešimir Nemeč, Petar Strčić, Milan Moguš te član suradnik HAZU prof. dr. sc. Marko Tadić. Ustvrdili su da je Mažuranić kao političar i ban težio obnovi suverenosti i cjelovitosti hrvatske države u Habsburškoj Monarhiji te da je i u nepovoljnim okolnostima bitno pridonio njezinoj modernizaciji, dok se kao pjesnik potvrdio kao prvi klasik moderne hrvatske književnosti. (M. L.)

## THE 200<sup>TH</sup> ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF IVAN MAŽURANIĆ

On 22<sup>nd</sup> October 2014, the Croatian Academy of Sciences and Arts celebrated the 200<sup>th</sup> anniversary of the birth of Ivan Mažuranić – Croatian Vice-Roy, politician and poet. Zvonko Kusić, President of the Croatian Academy, stressed on this occasion that Mažuranić was a major personality in Croatian history, not only as writer, but also as politician and statesman. *As politician, Mažuranić synthesises Croatian history; he reflects all the dilemmas and traumas that Croatian people have suffered*, said President Kusić, and pointed out the importance of Mažuranić's reforms for Croatian society. He further recalled Mažuranić's masterpiece – the epic poem *Smrt Smail-age Čengića* (*The Death of Smail-*



*aga Čengić*), his supplement to Gundulić's epic poem *Osman*, as well as the *Njemačko-ilirski slovar* of 1842 – the first modern Croatian dictionary. Academy Members Nikša Stančić, Radoslav Katičić, Josip Bratulić, Krešimir Nemeč, Petar Strčić and Milan Moguš, and Prof. Marko Tadić, DSc, Associate Member of the Croatian Academy, also gave their presentations, in which they all came to the conclusion that Mažuranić, as politician and Vice-Roy, strived to renew the sovereignty and integrity of the Croatian state within the Habsburg Monarchy, and that even in unfavourable circumstances, he contributed significantly to the modernisation of Croatia, while as poet, he remains the first classic author of modern Croatian literature.

## DANSKI PRINC HENRIK POSJETIO GLIPTOTEKU HAZU

Suprug danske kraljice Margarete II. princ Henrik posjetio je 22. listopada 2014. Gliptoteku HAZU, gdje je razgledao izložbu *Kako smo živjeli – danska arhitektura od 1945. do 1975*. Princa Henrika dočekali su predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić i upraviteljica Gliptoteke Ariana Kralj. Princ Henrik nakon razgledavanja izložbe upisao se u spomen-knjigu HAZU u koju se potpisuju najugledniji gosti Akademije, među kojima su, od članova različitih kraljevskih obitelji, bili 1972. godine britanska kraljica Elizabeta II. te 1978. švedski kralj Carl XVI. Gustaf i kraljica Silvija. (M. L.)





### DANISH PRINCE HENRIK AT THE GLYPTOTHEQUE

On 22<sup>nd</sup> October 2014, Danish Prince Henrik, husband to Queen Margarethe II, visited the exhibition *The Way We Lived – Danish Architecture 1945–1975* at the Glyptothèque of the Croatian Academy of Sciences and Arts. Zvonko Kusić, President of the Croatian Academy, and Ariana Kralj, Director of the Glyptothèque, officially greeted Prince Henrik. On that occasion, Prince Henrik signed the Academy's Visitors' Book, which stands open for the Academy's most distinguished guests. So far, the following members of royal families have signed the book: Queen Elizabeth II in 1972, and the Swedish royal couple, King Carl XVI Gustaf and Queen Silvia, in 1978.

### VITA LITTERARUM STUDIIS SACRA

*Zbornik u čast akademiku Radoslavu Katičiću*

Dana 27. listopada 2014. u velikoj dvorani palače HAZU održano je predstavljanje zbornika u čast akademiku Radoslavu Katičiću pod naslovom *Vita Litterarum Studiis Sacra*, koji su uredili akademik Mislav Ježić, Ivan Andrijanić i Krešimir Krnic. Zbornik sadržava izlaganja u čast akademiku Katičiću koja su održali njegovi kolege u povodu Katičićeva 70. rođendana (Mate Križman, August Kovačec, Ranko Matasović, Dalibor Brozović, Josip Bratulić, Mislav Ježić), ali koja prije nisu bila objavljena, te različite prinose koje su njegovi kolege i učenici poslali za zbornik koji je trebao biti objelodanjen u povodu Katičićeva 80. rođendana. Potonji je dio podijeljen u sljedeće cjeline: hrvatska i slavenska filologija (Stjepan Babić, Petar Bašić, Aleksandra Gjurkova i Milan Mihaljević, Ivan Golub, Sanda Ham, Josip Lisac, Antica Menac i Mira Menac-Mihalić), indoeuropeističke teme (Ranko Matasović, Zef Mirdita), lingvističke i fonetičke teme (Damir Horga, Bojan Marotti), mitološke teme (Vitomir Belaj, Evelina Rudan i Stipe Botica, Aleksandar Stipčević) te indologija

i orijentalistika (Ivan Andrijanić, Krešimir Krnic, Klara Gönc Moaçanin, Nenad Moaçanin, Mislav Ježić). Tako ovaj zbornik sadržava jedno i drugo, a objelodanjen je uoči Katičićeva 85. rođendana. Na početku zbornika nalazi se proslavni govor akademika Milana Moguš, tada predsjednika Akademije, u povodu svečanoga obilježavanja osamdesete obljetnice Katičićeva života, održan 3. srpnja 2010., te dva priloga Mislava Ježića o Katičićevu radu i objavljenim djelima do njegova 80. rođendana i nakon njega, a nakraju se donose slikovni prilozima. (B. M.)

### VITA LITTERARUM STUDIIS SACRA

*The Proceedings Honouring Academy  
Member Radoslav Katičić*

On 27 October 2014, the presentation of the Proceedings Honouring Academy Full Member Radoslav Katičić, entitled *Vita Litterarum Studiis Sacra*, and edited by Full Member Mislav Ježić, as well as Ivan Andrijanić and Krešimir Krnic, took place at the Palace of the Croatian Academy of Sciences and Arts. The contents of the Proceedings include lectures in the honour of Radoslav Katičić given by his colleagues Mate Križman, August Kovačec, Ranko Matasović, Dalibor Brozović, Josip Bratulić and Mislav Ježić on the celebration of his 70<sup>th</sup> birthday, but not published until now; as well as many tributes written by his colleagues and students, and sent to be included in the Proceedings to mark Katičić's 80<sup>th</sup> birthday. The tributes were divided into following units: Croatian and Slavic philology (Stjepan Babić, Petar Bašić, Aleksandra Gjurkova and Milan Mihaljević, Ivan Golub, Sanda Ham, Josip Lisac, Antica Menac, and Mira Menac-Mihalić); Indo-European topics (Ranko Matasović, Zef Mirdita); linguistic and phonetic topics (Damir Horga, Bojan Marotti); mythological topics (Vitomir Belaj, Evelina Rudan and Stipe Botica, Aleksan-



dar Stipčević); Indian and Oriental studies (Ivan Andrijanić, Krešimir Krnic, Klara Gönc Moaçanin, Nenad Moaçanin, Mislav Ježić). These Proceedings, which were eventually published in time to celebrate Katičić's 85<sup>th</sup> birthday, include all the above-mentioned writings. At the beginning, there is the editors' foreword; followed by the welcome speech by Academy Full Member Milan Moguš, who was then President of the Croatian Academy, given on 3<sup>rd</sup> July 2010 at the celebration of Katičić's birthday; two tributes by Mislav Ježić tackling Katičić's oeuvre and works published by his 80<sup>th</sup> birthday and later; at the end of the publication, there are photographs.

## MATOŠEVA IDEJA NACIJE U DOBA GLOBALIZACIJE

Akademkinja Dubravka Oraić-Tolić održala je 30. listopada 2014. u Knjižnici HAZU predavanje *Matoševa ideja nacije u doba globalizacije*. Prema njezinim riječima, iako je Matoš kao književnik bio protuslovan, u svojoj ideji nacije bio je neobično dosljedan, a njegov model nacije sadrži politički, kulturni i primordijalni element. Kao sljedbenik pravaške ideologije Ante Starčevića, Matoš se zalagao za građanski model nacije prema kojem su svi hrvatski državljani politički Hrvati, a nacija nije ni etnička ni rasna kategorija. Matošev primordijalni model nacije nema veze s teorijom krvi i tla već je riječ o ljubavi prema duhu mjesta rođenja i življenja, odnosno o intimnom odnosu prema ideji nacije. To posebno dolazi do izražaja u Matoševim putopisima.



“Matoševa ideja nacije je poučna i plodna i danas, s obzirom na to da je nakon ulaska u EU Hrvatskoj ograničena politička suverenost. No time će ojačati kulturni i primordijalni model nacije jer njih ne možemo prenositi niti se iz njih možemo izvući. To je niša za njegovanje nacionalnog identiteta.” rekla je akademkinja Oraić-Tolić. (M. L.)

## MATOŠ'S IDEA OF NATION IN THE ERA OF GLOBALISATION

Dubravka Oraić Tolić, Full Member of the Croatian Academy of Sciences and Arts, delivered on 30 October 2014 a lecture entitled *Matoš's Idea of Nation in the Era of Globalisation* at the Academy Library. In her opinion, Matoš was – though contradictory as writer – extremely true to himself regarding his idea of nation. His model of nation included political, cultural and primordial elements. As a follower of the ideology of Ante Starčević's Party of Rights, Matoš pleaded for the civil model of nation, according to which all Croatian nationals were Croats in the political sense, and in which the nation was neither an ethnic nor a race-related category. Matoš's primordial model of nation is not related to the theory of blood and soil; it is connected with love for the spirit of one's place of birth and residence, or rather with an intimate attitude with the idea of nation. This is particularly emphasised in Matoš's itineraries.

*Matoš's idea of nation remains educational and fruitful even today, since after having entered the EU, Croatia's political sovereignty became limited. However, its cultural and primordial models of nation will thereby grow stronger, for neither can they be transmitted nor can we pull ourselves out of them. They represent a niche for nurturing national identity,* said Prof. Oraić Tolić.

## OKRUGLI STOL O UPRAVNOPRAVNOJ ZAŠTITI OKOLIŠA

U organizaciji Znanstvenog vijeća za državnu upravu, pravosuđe i vladavinu prava HAZU, 23. listopada 2014. održan je okrugli stol o upravnoj zaštiti okoliša na kojem se raspravljalo o sadašnjim i nekadašnjim pravnim rješenjima tog pitanja te o izazovima koje donosi članstvo Hrvatske u Europskoj uniji. Kako je istaknuo potpredsjednik HAZU i predsjednik Znanstvenog vijeća akademik Jakša Barbić, očuvanje prirode i čovjekova okoliša vrednote su zaštićene Ustavom, a pravo na zdrav okoliš ujedno je i ljudsko pravo, koje je važnije od



profitabilnosti. Skupu je nazočila i predsjednica Ustavnog suda prof. dr. sc. Jasna Omejec, koja je kazala da Ustav zahtijeva brigu o okolišu i prirodi kao posebnom ekosustavu, što znači povijesni skok iz antropocentrične paradigme razvitka prema ekocentričnoj. Prof. dr. sc. Dragan Medvedović govorio je o razvoju upravno-pravne zaštite okoliša u Hrvatskoj i spomenuo *Splitski statut*, kojim se još 1312. zabranjuje sječa šume na Marjanu. Govoreći o zakonskim rješenjima u samostalnoj Hrvatskoj, upozorio je na prečeste promjene donesenih zakona. “Od 2005. do danas Zakon o šumama mijenjan je pet puta, dok je Šumski zakon, donesen 1852., vrijedio preko 70 godina.” rekao je Medvedović. (M. L.)

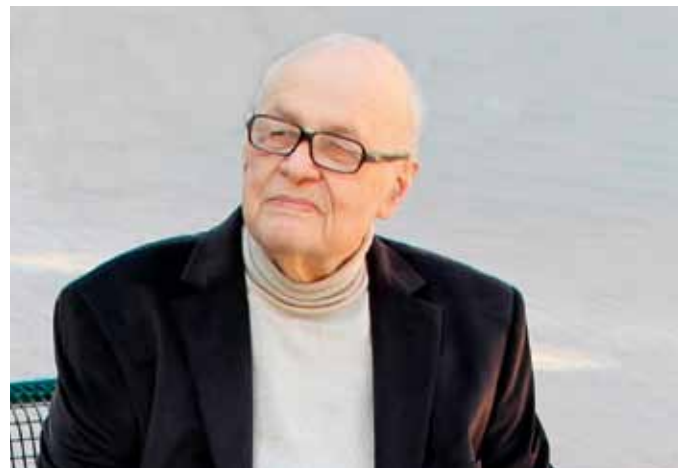
## ROUND TABLE ON ADMINISTRATIVE AND LEGAL ENVIRONMENTAL PROTECTION

The Scientific Council for Government Administration, Judicature and the Rule of Law of the Croatian Academy of Sciences and Arts held on 23<sup>rd</sup> October 2014 a round table on administrative and legal environmental protection; current and previous legal solutions of this issue and the challenges arising from Croatia's membership in the EU were discussed. Jakša Barbić, Full Member and Vice-President of the Croatian Academy, and Chairman of the Scientific Council, stressed that the preservation of nature and the environment is guaranteed by the Constitution, while the right to a healthy environment is a human right that is much more important than profitability. Prof. Jasna Omejec, DSc, President of the Constitutional Court, stressed that the Constitution stipulated the care of nature and the environment as a separate ecosystem, which represented a historical leap from the anthropocentric towards the ecocentric paradigm of development. Prof. Dragan Medvedović, DSc, spoke of the development of administrative and statutory envi-

ronmental protection in Croatia, and mentioned the *Statute of Split*, which as early as in 1312 prohibited tree felling on Marjan Hill in Split. Speaking of legal solutions in the independent Croatian state, he warned of the fact that valid written laws have too frequently been amended. *Between 2005 and today, the Forest Act was amended five times, while the Forest Act of 1852 had been in force for more than 70 years*, said Prof. Medvedović.

## NAGRADA DRAGUTIN TADIJANOVIĆ ZAKLADE HAZU

Predsjednik Upravnog odbora Zaklade HAZU akademik Velimir Neidhardt uručio je 4. studenoga 2014. Nagradu *Dragutin Tadijanović* hrvatskom književniku Miroslavu Slavku Mađeru u sklopu tradicionalne manifestacije *Sjećanje na Dragutina Tadijanovića* u Slavonskom Brodu. Svečanost dodjele Nagrade održana je u Spomen-domu Dragutina Tadijanovića na njegov 109. rođendan, a nazočna je bila i ravnateljica Zaklade HAZU Marina Štancl. Istaknuti hrvatski pjesnik akademik Dragutin Tadijanović bio je jedan od donatora Zaklade HAZU i prema njegovoj želji od 2008. svake se godine iz posebnog fonda dodjeljuje jedna pjesnička nagrada te po jedna stipendija ponajboljim studentima književnosti iz Brodsko-posavske i Ličko-senjske županije. Ovogodišnje su dobitnice stipendija studentice Andrea Divić i Mandica Nikšić. Miroslav Slavko Mađer rodio se 1929. u Hrčkovcima, autor je više zbirki pjesama, ali i drama, novela, kratkih priča, eseja, crtica, humoreska te knjiga za djecu. Pripada književnoj generaciji koja se početkom 50-ih godina XX. stoljeća okupljala oko časopisa *Krugovi* (“krugovaši”), a prvu zbirku pjesama, *Raskršće vjetra*, objavio je 1955. U svojim djelima izrazio je vezan za zavičaj, a veliku popularnost stekla je njegova pjesma *Pjevat će Slavonija* iz 1969. koju je uglazbio Branko Mihaljević. (M. L.)



## DRAGUTIN TADIJANOVIĆ PRIZE OF THE FOUNDATION OF THE CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

On 4 November 2014, Velimir Neidhardt, Full Member and Vice-President of the Croatian Academy, and Chair of the Management Board of the Foundation of the Croatian Academy, awarded – within the framework of the traditional manifestation *Sjećanje na Dragutina Tadijanovića* in Slavonki Brod – the *Dragutin Tadijanović Prize* to Croatian writer Miroslav Slavko Mader. The festivity was held at the Dragutin Tadijanović Memorial on the 109<sup>th</sup> anniversary of his birth; present was Marina Štancl, Head of the Foundation of the Croatian Academy. Dragutin Tadijanović, distinguished Croatian poet and Academy Member, was one of the donators to the Foundation of the Croatian Academy. According to his wish, since 2008, every year one prize for poetry has been awarded from a special fund, as well as one scholarship to the best literature student from the Brod-Posavina County, and one scholarship to the best literature student from the Lika-Senj County. This year's scholarship winners were Andrea Divić and Mandica Nikšić. Miroslav Slavko Mader was born in 1929 in Hrtkovci. He authored collections of poems, dramas, short stories, essays, sketches, humorous sketches, and children's books. He belongs to the literary generation that was gathered – in the early 1950s – around the journal *Krugovi* (they were referred to as *krugovaši*). He published his first collection of poems, entitled *Raskršće vjetra*, in 1955. In his works, Mader shows a pronounced bond with his native county; his poem *Pjevat će Slavonija*, written in 1969, which was set to music by Branko Mihaljević, became widely popular.

## TRANSPLANTACIJA PLUĆA

Transplantacija pluća danas se primjenjuje kao krajnji terapijski postupak u završnoj fazi plućnih bolesti u kojih, uz medikamentnu terapiju, ne dolazi do poboljšanja ili stabilizacije bolesti. Prva transplantacija pluća u svijetu učinjena je godine 1963., no pravi uzlet u transplantacijskoj medicini nastao je zadnjih dvadesetak godina razvojem farmakoterapije i novijih medicinskih postupaka. Ukupno je dosad u svijetu obavljeno više od 35 tisuća transplantacija. U Hrvatskoj je prva transplantacija pluća učinjena 2003. godine u zagrebačkoj Klinici za plućne bolesti *Jordanovac*. Na znanstvenom skupu *Transplantacija pluća*, održanom 4. studenom 2014.

u Knjižnici HAZU, u organizaciji HAZU i Hrvatskog torakalnog društva, prikazane su četiri osnovne indikacije za transplantaciju. To su kronična opstruktivna plućna bolest, idiopatska plućna fibroza, cistična fibroza i plućna arterijska hipertenzija. Uz navedeno, predstavljene su i novosti na području kirurškog i pulmološkog dijela postupka transplantacije pluća. Naglašeno je da je pažljiv odabir donora iznimno važan za ishod samog zahvata. Na skupu je prikazan hrvatski program transplantacije i suradnja s Bečom. Klinika za plućne bolesti *Jordanovac* Kliničkoga bolničkog centra *Zagreb*, kao Referentni centar za transplantaciju pluća u Hrvatskoj, prije četiri godine potpisala je ugovor o suradnji sa Sveučilišnom bolnicom u Beču. Tim profesora Klepetka u Beču obavlja kirurški dio transplantacije, a tim profesora Samaržije u Klinici za plućne bolesti *Jordanovac* zadužen je za preoperativnu pripremu i obradu bolesnika, uvrštenje na listu te kasnije praćenje bolesnika nakon samog zahvata. Rezultati programa transplantacije pluća na svjetskoj su razini učinkovitosti, a zagrebački centar postiže rezultate podudarne s onima u Beču. (S. F.-F.)



## LUNG TRANSPLANTATION

Lung transplantation is today used as the ultimate therapeutic procedure in the final phase of pulmonary diseases, when no drug therapy produces any sign of recovery or stabilisation of the disease. The first lung transplantation in the world was performed in 1963, yet real progress in transplantation medicine was felt in the last two decades through the development of pharmacotherapy and recent medical procedures. A total of over 35 thousand transplantations have so far been performed worldwide. In Croatia, the first lung transplantation was performed in 2003 at the Jordanovac Clinic for Pulmonary Diseases in Zagreb. The symposium *Lung Transplantation*, organised by the Croatian Academy of Sciences and Arts and the Croatian Thoracic Society, which was held on 4 November 2014 at the Academy Library, presented four main indications for transplantation. These are: chronic

obstructive pulmonary disease; idiopathic pulmonary fibrosis; cystic fibrosis; and pulmonary arterial hypertension. Additionally, new knowledge regarding the surgical and the pulmonological part of the lung transplantation procedure was presented, as well as new knowledge concerning the surgical and the pulmonological part of the transplantation itself. It was emphasised that careful choice of donors is extremely important for the success of the operation. Furthermore, the Croatian transplantation programme and collaboration with Vienna were presented at the Symposium. The Jordanovac Clinic for Pulmonary Diseases of the Clinical Hospital Zagreb, as the referral centre for lung transplantation in Croatia, signed an agreement on collaboration with University Hospital in Vienna four years ago. Professor Klepetko's team in Vienna performs the surgical part of the transplantation, while Professor Samaržija's team in Zagreb is responsible for the pre-operational tasks, the inclusion on the list, and the post-operational care. The results of the lung transplantation programme have attained a world level of efficiency – the Centre in Zagreb is equal in quality to the one in Vienna.

### ZAVOD ZA ZNANSTVENI I UMJETNIČKI RAD HAZU U OSIJEKU PROSLAVIO 40. OBLJETNICU POSTOJANJA

Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Osijeku svečanom je akademijom 20. studenoga 2014. proslavio svoju 40. obljetnicu. Svečanosti je nazočio predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić te je tom prigodom pohvalio djelatnost Zavoda s obzirom na to da se u jednakoj mjeri bavi povijesnim i kulturnim temama kao i područjem poljoprivrede dajući tako svojom multidisciplinarnošću velik prinos znanstvenom i stručnom životu svoje sredine. O radu Zavoda govorila je njegova voditeljica akademikinja Vlasta Piližota podsjetivši na njegove dosadašnje aktivnosti. Zavod je organizirao brojne znanstvene i stručne skupove, među kojima i okrugli stol o povezivanju Podunavlja s Jadranom te *Secesija u Hrvatskoj*. Uz zbornike radova, Zavod je izdao i sljedeće knjige: *Srednjovjekovni i turski Osijek, Od turskog do suvremenog Osijeka, Secesija slobodnog i kraljevskog grada Osijeka* te *Kopački rit – pregled istraživanja i bibliografija*. Zavod od 1981. redovito izdaje znanstveni časopis *Anali*, a organizirao je i uređenje Rondela s poprsjima učenika osječke gimnazije, biskupa Josipa Jurja Strossmayera te nobelovaca Lavoslava Ružičke i Vladimira Preloga. (M. L.)



### INSTITUTE FOR SCIENTIFIC AND ARTISTIC WORK IN OSIJEK CELEBRATES THE 40<sup>TH</sup> ANNIVERSARY OF ITS OPERATIONS

The Institute for Scientific and Artistic Work of the Croatian Academy of Sciences and Arts in Osijek held a ceremony on 20 November 2014 to mark the 40<sup>th</sup> anniversary of its operations. Academy President Zvonko Kusić was present at the celebration and praised the operations of the Institute, since it dealt equally with historical, cultural, and agricultural topics, contributing considerably by its multidisciplinary approach to the scientific and academic life of its community. Academy Member Vlasta Piližota, Head of the Institute, reminded those present of its activities so far. The Institute organised many symposia, among which are the round table on connecting the Danube Region with the Adriatic; and *Secesija u Hrvatskoj*. In addition to proceedings from symposia, the Institute has published the books entitled *Srednjovjekovni i turski Osijek, Od turskog do suvremenog Osijeka, Secesija slobodnog i kraljevskog grada Osijeka*, and *Kopački rit – pregled istraživanja i bibliografija*. The Institute has since 1981 been regularly publishing its journal *Anali*. It has also organised the erection of busts of famous students of the Osijek Secondary School – Bishop Josip Juraj Strossmayer, and our Nobel Laureates Lavoslav Ružička and Vladimir Prelog – on the Osijek *Rondel* (circle plateau).

### ZNANSTVENI SIMPOZIJ O RAKU DEBELOGA CRIJEVA

U organizaciji Razreda za medicinske znanosti HAZU i Katedre za kliničku onkologiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 21. studenoga 2014. održan je prvi znanstveni simpozij *Tumori probavnoga sustava: rak debeloga crijeva*. Sudionici simpozija dali su presjek aktualnih istraživanja, spoznaja, preporuka i metoda liječenja raka debeloga crijeva. Po učestalosti među tumorima rak debelo-



## PO ČETVRTI PUT DANI OTVORENIH VRATA HAZU

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti 25. i 26. studenoga 2014. po četvrti put organizirala *Dane otvorenih vrata* i građanima otvorila svoje prostore u Zagrebu i u ostalih 14 gradova u kojima djeluju njezine 34 znanstvenoistraživačke i muzej-sko-galerijske jedinice. Bile su organizirane 134 manifestacije – predavanja, izložbe, predstavljanja knjiga, stručna vodstva, prezentacije, radionice, projekcije filmova i koncerti. Interes građana za djelatnost najviše hrvatske znanstvene i umjetničke ustanove svake je godine sve veći, pa je i ovaj put zabilježeno više od sedam tisuća posjetitelja. *Dane otvorenih vrata* u palači HAZU otvorio je predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, koji je istaknuo da se tih dana ostvario dobar dijalog Akademije s javnošću, kojim se prezentira ne samo Akademijina bogata kulturna baština nego i današnji aktivan rad HAZU na stvaranju “jedne nove Hrvatske”. “Drago mi je što naši posjetitelji mogu tijekom *Dana otvorenih vrata* upoznati akademike i naše djelatnike i vidjeti što rade i kako rade, a posebno što interes za Akademiju pokazuju mladi. Danas hrvatskom narodu možemo reći: to je vaša Akademija!” zaključio je akademik Kusić. Među posjetiteljima zabilježene su velike skupine učenika i studenata, posebno na predavanjima o temama iz fizike, antropologije, povijesti prirodnih znanosti te o hrvatskoj kulturnoj i prirodnoj baštini što su ih u palači HAZU držali akademici i Akademijini znanstveni djelatnici. Po svemu sudeći, *Dani otvorenih vrata HAZU* zaživjeli su kao tradicionalna manifestacija i važan su iskorak u naporima da se Akademijina raznorodna djelatnost popularizira i još više otvori javnosti te istodobno promiče hrvatska znanost i umjetnost. (M. L.)

ga crijeva nalazi se na drugom ili trećem mjestu, a oko 50 posto bolesnika umire od svoje bolesti. Strategija liječenja raka debelog crijeva ovisi o više parametara koji se dinamički mijenjaju ovisno o novijim spoznajama o patogenezi nastanka raka te na temelju odgovarajućih kliničkih studija. Novije spoznaje upućuju na to da se liječenje, kada je god moguće, treba bazirati i na molekularno-biološkim karakteristikama bolesnika i njihovih tumora. Tada se govori o tzv. individualiziranom pristupu (personalizirana onkologija). Takvim se pristupom može postići da liječenje bude kvalitetnije, djelotvornije i s manje nuspojava. (M. L.)

## A SYMPOSIUM ON COLORECTAL CANCER

The 1<sup>st</sup> symposium entitled *Tumours of the Gastrointestinal Tract: Colorectal Cancer* was organised on 21<sup>st</sup> November 2014 by the Department of Medical Sciences of the Croatian Academy of Sciences and Arts, and the Department of Clinical Oncology of the Faculty of Medicine, University of Zagreb. The participants presented a survey of current research, knowledge, recommendations and methods regarding colorectal cancer treatment. According to frequency, colorectal cancer holds the second or the third place; approximately 50 percent of all colorectal patients die of the disease. Colorectal cancer treatment strategy depends on a number of parameters that change dynamically depending on new knowledge on cancer development pathogenesis, and based on the relevant clinical studies. Recent knowledge indicates that the treatment should, whenever possible, be based on the characteristic molecular and biological features of patients and their tumours. This is referred to as the individualised approach (personalised oncology). Treatment may achieve higher quality and efficacy, and have fewer side effects, if this approach is followed.

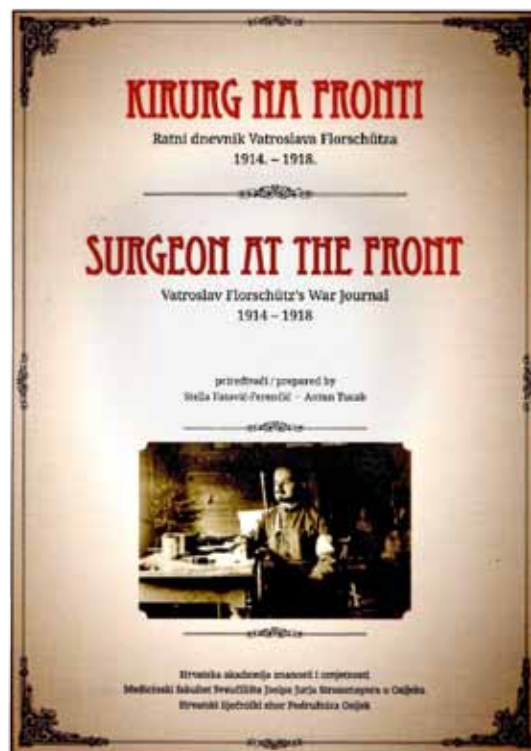


## THE FOURTH DAYS OF OPEN DOORS OF THE CROATIAN ACADEMY

On 25 and 26 November 2014, the Croatian Academy of Sciences and Arts organised its fourth *Days of Open Doors*, inviting citizens to visit its premises in Zagreb and the other fourteen cities where its scientific research units, museums and galleries are located. The Croatian Academy organised 134 events – lectures, exhibitions, book launches, guided tours, presentations, workshops, film projections, and concerts. The interest of the general public in the activities of the highest Croatian scientific and artistic institution increases by the year; this time, the *Days of Open Doors* numbered more than 7,000 visitors. Zvonko Kusić, President of the Croatian Academy, opened the events at the Academy Palace; he pointed out the Academy's successful dialogue with the general public, referring not only the Academy's rich cultural heritage, but also its current involvement in creating a new Croatia. *I am glad that our visitors have the opportunity during the Days of Open Doors to meet Academy members and employees, and to see what they do and how they work; I am particularly glad that young people have shown interest in the Academy. Today, we may tell the Croatian people: this is your Academy*, concluded President Kusić. Many groups of pupils and students visited the manifestation, in particular lectures covering topics in physics, anthropology, history of natural sciences, as well as Croatian cultural and natural heritage, held at the Academy Palace by Academy members and scientists. *The Days of Open Doors of the Croatian Academy* have evidently become a traditional event, and represent a major step forward in the attempt to make the Academy's diverse scope of activity popular and even more open to the public, promoting thereby Croatian sciences and arts.

## RATNI DNEVNIK VATROSLAVA FLORSCHÜTZA

U povodu stote obljetnice obilježavanja Prvog svjetskog rata Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (njezin Razred za medicinske znanosti i dva zavoda: Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku i Odsjek za povijest medicinskih znanosti u Zagrebu), u suradnji s Medicinskim fakultetom Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku i osječkom Podružnicom Hrvatskoga liječničkog zbora, izdali su i široj javnosti predstavili knjigu *Kirurg na fronti. Ratni dnevnik Vatroslava*



*Florschütza (1914. – 1918.)*, koju su uredili Stella Fatović-Ferenčić i Antun Tucak. Predstavljanje knjige održano je u sklopu *Dana otvorenih vrata Akademije* 25. studenoga 2014. u Zagrebu te dan kasnije u Osijeku.

Istaknuti hrvatski kirurg Vatroslav Florschütz (1879. – 1967.) svoju je praksu stjecao u Huttler-Kohlhoffer-Monspergerovoj bolnici u Osijeku, Bolnici milosrdnih sestara i Zakladnoj bolnici na Sv. Duhu u Zagrebu, ali i na ratištima tijekom Prvoga svjetskog rata. Stota obljetnica Prvoga svjetskog rata bila je poticaj da se široj javnosti predstavi i njegov ratni dnevnik. Sačuvani ratni dnevnik liječnika na našem području izuzetna su rijetkost te je istaknuto da će ovo, prvo cjelovito, svjedočanstvo liječnika/kirurga s različitih bojišta tijekom *Velikoga rata* – biti dobrim polazištem istraživačima i u budućnosti. (S. F.-F.)

## WAR DIARY BY VATROSLAV FLORSCHÜTZ

Marking the 100<sup>th</sup> anniversary of the beginning of World War One, the Croatian Academy of Sciences and Arts (i.e. its units – the Department of Medical Sciences; the Institute for Scientific and Artistic Work in Osijek; and the Division of the History of Medical Sciences in Zagreb), in cooperation with the Faculty of Medicine of the J. J. Strossmayer University in Osijek and the Branch of the Croatian Medical Association in Osijek, published and presented to the public the

book (in Croatian) entitled *Surgeon on the Front. War Diary by Vatroslav Florschütz (1914–1918)*, edited by Stella Fatović-Ferenčić and Antun Tucak. The book was launched during the Open Doors manifestation of the Croatian Academy – on 25 November 2014 in Zagreb, and on the following day in Osijek.

Vatroslav Florschütz (1879–1967), distinguished Croatian surgeon, practiced at the Huttler-Kohlhoffer-Monsperger Hospital in Osijek, as well as at the Sisters of Mercy Clinical Hospital and Sv. Duh Hospital in Zagreb, as well as on battlefields during World War One. The 100<sup>th</sup> anniversary of the start of World War One served as an incentive to present his war diary to the public. Preserved surgeons' war diaries are extremely rare in our territory; hence, this first complete testimony of a surgeon's experiences gained on many battlefields during *the Great War* will serve as a solid starting position for future researchers.

## GLAZBENE OBLJETNICE

U povodu stote obljetnice rođenja akademika Natka Devčića (1914. – 1997.), Ive Mačeka (1914. – 2002.) i Stjepana Šuleka (1914. – 1986.) Razred za glazbenu umjetnost i muzikologiju HAZU priredio je 28. studenoga 2014. znanstveni skup i svečani koncert.

Na znanstvenome skupu nastupili su ugledni inozemni i hrvatski muzikolozi i teoretičari glazbe koji su se bavili raznolikim, i ne samo glazbenim, opusima ove trojice skladatelja: Leon Stefanija iz Ljubljane, uspoređujući Gudačke kvartete S. Šuleka i L. M. Škerjanca te *Štiri poročila* za gudački kvartet M. Lipovšeka, istražio je elemente narativnosti u tim skladbama. Eva Sedak iznijela je do sada nepoznate podatke iz životopisa S. Šuleka, a Zoran Juranić, jedan od mnogobrojnih Šulekovih studenata kompozicije, govorio je o njegovim nastavnim metodama. Ingrid Pustijanac iz Cremona bavila se značajkama još uvijek neistraženoga kasnog opusa N. Devčića, Alma Zubović predstavila je I. Mačeka kao pijanista i pedagoga, dok je Dalibor Davidović iznio nove momente iz istraživanja recepcije S. Šuleka. Davorka Radica osvrnula se na utjecaj N. Devčića kroz kolegij *Aspekti suvremene glazbe* što ga je sam pokrenuo na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, a Haris Nonveiller pomno je analizirao Devčićevu *Harmoniju* koja se još uvijek rabi u nastavnoj praksi. Mirjana Sirišćević usredotočila se pak na ulogu pasakalje i čakone u Šulekovim kombiniranim formama. Svi su prilozi otkrili neke posve nepoznate aspekte u djelovanju ovih naših značajnih skladatelja.



Nakon znanstvenoga skupa u atriju HAZU održan je svečani koncert na kojemu je Gudački kvartet *Sebastian* izveo *Gudački kvartet* (1987.) N. Devčića i *Peti gudački kvartet* (1984. – 1985.) S. Šuleka, a viončelist Pavle Zajcev i pijanistica Srebrenka Poljak izveli su *Sonatu za violončelo i klavir* (1955.) I. Mačeka.

Akademik Nikša Gligo

## ANNIVERSARIES OF COMPOSERS

The Department of Music and Musicology of the Croatian Academy of Sciences and Arts, marking the 100<sup>th</sup> anniversary of the birth of Croatian composers Natko Devčić (1914–1997), Ivo Maček (1914–2002) and Stjepan Šulek (1914–1986), full Academy members, held a scientific symposium and a gala concert on 28 November 2014.

The symposium gathered distinguished foreign and domestic musicologists and music theoreticians, who tackled diverse – not exclusively musical – opuses of these three composers. Leon Stefanija from Ljubljana, comparing S. Šulek's string quartets with L. M. Škerjanec's and with *Štiri poročila* for string quartet by M. Lipovšek, explored elements of narration in these compositions. Eva Sedak presented so-far unknown facts from S. Šulek's life. Zoran Juranić, one of Šulek's many students in composition, spoke about his professor's teaching methods. Ingrid Pustijanac from Cremona tackled characteristic features of N. Devčić's still unexplored late opus. Alma Zubović presented I. Maček both as pianist and teacher. Dalibor Davidović shared his recent knowledge gained while researching the acceptance of S. Šulek. Davorka Radica spoke about N. Devčić's influence through the *Aspects of Contemporary Music*, a course he has introduced at the Music Academy in Zagreb. Haris Nonveiller thoroughly analysed Devčić's *Harmonija* – textbook still in use in the curriculum. Mirjana Sirišćević concentrated on the role of passacaglia and chaconne in Šulek's combined forms. All the tributes discovered several so-far completely unknown aspects in the activity of our above-mentioned prominent composers.



Following the scientific symposium, gala concert was held at the Academy Atrium. The String Quartet Sebastian performed the *String Quartet* (1987) by N. Devčić and the *Fifth String Quartet* (1984–1985) by S. Šulek, while violoncellist Pavle Zajcev and pianist Srebrenka Poljak played the *Sonata for Violoncello and Piano* (1955) by I. Maček.

## 120. OBLJETNICA SMRTI FRANJE RAČKOG

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti svečanom je sjednicom 4. prosinca 2014. obilježila 120. obljetnicu smrti svojega prvog predsjednika, povjesničara, kanonika i političara Franje Račkog. Kako je istaknuo predsjednik akademik Zvonko Kusić, Rački je postavio temelje današnjem radu Akademije, kojoj je bio na čelu od 1866. do 1886. Zaslužan je za izgradnju palače HAZU, pokrenuo je i Akademijine edicije *Rad* i *Starine*, koje izlaze i danas, brinuo se za Akademijin Arhiv, Knjižnicu i Strossmayerovu galeriju starih majstora, a uspio se oduprijeti pokušajima da se Akademija ukine i umjesto nje osnuje nova koja bi bila pokorna režimu. Akademik Kusić spomenuo je i da je Rački kao povjesničar postavio temelje kritičkoj hrvatskoj historiografiji, ali i hrvatskoj državno-pravnoj ideologiji utemeljenoj na povijesnim argumentima koji dokazuju pravni kontinuitet hrvatske države od vremena narodnih vladara. O Franji Račkom kao istraživaču hrvatskog srednjovjekovlja govorio je akademik Franjo Šanjek, koji je istaknuo da je Rački u arhivima i knjižnicama u Rimu, Mlecima i Beču pronašao brojne dragocjene izvore za raniju hrvatsku povijest. Spomenuo je najvažnija djela Franje Račkog: *Documenta historiae Croaticae periodum*

*antiaquam illustrantia*, zbirku izvora za ranosrednjovjekovnu hrvatsku povijest te knjigu *Nutarnje stanje Hrvatske prije XII. stoljeća*. Važan je i njegov prinos istraživanju fenomena Crkve bosanske, za čije je pripadnike uveo naziv bogumili.

Akademik Petar Strčić govorio je o djelovanju Franje Račkog kako ga je u svojim radovima prikazala povjesničarka Mirjana Gross. “Kao svjestan Hrvat Rački stvara ideologiju koja pomaže integraciju hrvatske nacije i svoje hrvatstvo usklađuje s jugoslavenstvom. Središnji postulat te ideje naslijeđen od iliraca jest ravnopravno sjedinjenje južnih Slavena na kulturnom području, bez diranja u njihove poviješću stečene zasebne osobine i njihova imena.” rekao je akademik Strčić. (M. L.)

## THE 120<sup>TH</sup> ANNIVERSARY OF THE DEATH OF FRANJO RAČKI

On 4 December 2014, the Croatian Academy of Sciences and Arts celebrated the 120<sup>th</sup> anniversary of the death of its first president – historian, canon and politician Franjo Rački – with a ceremony. As Academy President Kusić remarked, Rački laid the foundations of today’s operations of the Academy, which he led in the period between 1866 and 1886. He was particularly responsible for the erection of the Academy Palace; he launched the Academy editions *Rad* and *Starine* (both are still published); he took care of the Academy Archives, Library, and the Strossmayer Gallery of Old Masters. Moreover, he managed to resist the attempts to abolish the Academy and establish a regime-backed one instead. President Kusić pointed out that Rački as historian set the foundations not only of Croatian critical historiography, but also of the Croatian state ideology based upon historical arguments that prove the legal continuity of Croatian statehood since the times of national sovereigns. Academy Member Franjo Šanjek spoke of Franjo Rački as researcher into the Middle Ages in Croatia, and stressed that in the archives and libraries of Rome, Venice and Vienna, Rački found many valuable sources for the study of early Croatian history. Prof. Šanjek mentioned Rački’s most important works: *Documenta historiae Croaticae periodum antiaquam illustrantia*, a collection of sources for the study of the early Mediaeval Croatian history; and *Nutarnje stanje Hrvatske prije XII. stoljeća*. A further major aspect of Rački’s oeuvre was his contribution to the study of the phenomenon of the Church of Bosnia, for whose members he introduced the name of *Bogomiles*.

Academy Member Petar Strčić spoke about Franjo Rački as portrayed in the writings of the historian Mir-



jana Gross: *Being a conscientious Croat, Rački created an ideology that supported the unification of the Croatian nation, and harmonised Croatianhood with Yugoslavism. The central postulate of this idea, inherited from the leaders of the National Movement, was the integration of the South Slavs in the field of culture on an equal footing, without encroaching on their separate history-related characteristics or their names*, said Prof. Strčić.

## 120. OBLJETNICA ROĐENJA AKADEMIKA FRANJE KOGOJA

Razred za medicinske znanosti HAZU, u suradnji s Klinikom za kožne i spolne bolesti Kliničkog bolničkog centra *Sestre milosrdnice* te Hrvatskim dermatovenerološkim društvom, održali su 5. prosinca 2014. u Preporodnoj dvorani znanstveni skup *Akademik Franjo Kogoj u svjetskoj dermatovenerologiji*. Riječ je o jedanaestom po redu prosinačkom dermatovenerološkom simpoziju, a trećem u organizaciji HAZU. Skup je održan u povodu 120. obljetnice rođenja Franje Kogoja, osnivača moderne dermatovenerologije u Hrvatskoj. Kogoj se bavio različitim područjima dermatovenerologije, posebice psorijazom, alergologijom, prurigom, Mljetskom bolešću i sifilisom. Na njegovu je inicijativu 1965. godine osnovan Alergološki centar Akademije u Hvaru. U međunarodnoj literaturi poznat je po pojmu spongiformna (Kogojeva) pustula, tj. ključnom kriteriju za dijagnozu i klasifikaciju psorijaze, te ga se vezuje uz istraživanja uzroka nastanka Mljetske



bolesti. Na simpoziju su o najvažnijim dostignućima akademika Kogoja govorili hrvatski i inozemni dermatovenerolozi. (S. F.-F.)

## THE 120<sup>TH</sup> ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF FRANJO KOGOJ, FULL MEMBER OF THE CROATIAN ACADEMY

The Department of Medical Sciences of the Croatian Academy of Sciences and Arts, in cooperation with the Clinic for Dermatological and Venereal Diseases of the Sisters of Mercy Clinical Hospital and the Croatian Dermatovenerological Society, held on 5 December 2014 at the National Revival Hall a symposium entitled *Franjo Kogoj in World Dermatovenerology*. This was the eleventh dermatovenerological symposium held in December, and the third organised by the Croatian Academy of Sciences and Arts. The Symposium was held to mark the 120<sup>th</sup> anniversary of the birth of Franjo Kogoj, founder of modern dermatovenerology in Croatia. Kogoj dealt with various fields within dermatovenerology – especially psoriasis, allergology, prurigo, the Mljet Disease, and syphilis. In 1965, he initiated the establishment of the Academy Allergological Centre in Hvar. He is known in international literature for the term *spongiform pustule of Kogoj*, which is the key criterion for the diagnosis and classification of psoriasis, and for research into the causes of the Mljet Disease. Domestic and foreign dermatovenerologists spoke at the Symposium about Franjo Kogoj's highest achievements.

## PREDAVANJE IGORA ŠTAGLJARA

Dopisni član HAZU prof. dr. sc. Igor Štagljar, ugledni hrvatski molekularni biolog svjetskoga glasa koji živi i radi u Kanadi, održao je 8. prosinca 2014. u Knjižnici HAZU predavanje *Geni, tumori i novi lijekovi – pogled iz Kanade* u kojem je iznio svoje poglede na problem raka i predstavio rezultate istraživačkog znanstvenog tima koji pod njegovim vodstvom djeluje na Sveučilištu u Torontu. Istaknuo je da većina tumora nije nasljedna i da se njih 40 posto može izbjeći prakticiranjem zdravog života. "Rak u 90 do 95 posto slučajeva uzrokuju faktori iz okoliša, a samo pet do deset posto nasljedni faktori." kazao je prof. dr. sc. Štagljar, čiji je tim nedavno otkrio biomarker Crk II, koji ubrzava diobu tumorskih stanica i čijom se blokadom može usporiti njihov rast. "Pronašli smo prototip lijeka koji blokira Crk II i u kombinaciji s lijekom erlotinibom omogućuje



učinkovitiju terapiju. Radimo pretklinička istraživanja i, ako sve bude u redu, za dvije ćemo godine lijek testirati na prvim pacijentima oboljelima od karcinoma pluća nemalih stanica i nadam se da će ga za četiri do šest godina moći primjenjivati i bolesnici.” dodao je prof. dr. sc. Štagljar, koji je istaknuo i da je budućnost liječenja malignih bolesti u personaliziranoj medicini koja će svakom bolesniku propisivati koktel “pametnih lijekova” nakon sekvenciranja njegova DNK. To će, prema Štagljarovu mišljenju, postati rutinski postupak, a rak će se liječiti kao i sve kronične bolesti. (M. L.)

### LECTURE BY IGOR ŠTAGLJAR

Prof. Igor Štagljar, DSc, distinguished and world-renowned Croatian molecular biologist, who lives and works in Canada, and a Corresponding Member of the Croatian Academy, gave on 8 December 2014 a lecture entitled *Genes, Tumours and New Drugs – a View from Canada*, in which he presented his views regarding the problem of cancer, and the results achieved by the scientific research team, which – under his leadership – works at the University of Toronto. He stressed that the majority of tumours are not of a hereditary nature, and that 40 percent may be avoided by practicing a healthy lifestyle. *In 90–95 percent of cases, cancer is caused by environmental factors, and in only 5–10 percent by hereditary factors*, stated Prof. Štagljar, whose team recently discovered the biomarker Crk II, which accelerates the division of tumour cells; blocking them might decelerate their growth. *We have discovered a prototype of a drug that blocks Crk II and, in combination with a drug called erlotinib, enables a more efficient therapy. We are conducting pre-clinical research; provided everything continues as planned, in two years we will test the drug on the first patients suffering from non-small cell lung cancer. I hope that in four to six years, patients will be able to use it*, added Prof. Štagljar, and pointed out that the future of treating malignant diseases lay

in personalised medicine, which should prescribe a cocktail of *smart drugs* for every individual patient after their DNA has been sequenced. This will, in Štagljar’s opinion, become a routine procedure, and cancer will be treated in the same manner as any other chronic disease.

### XXV. KRLEŽINI DANI U OSIJEKU

U okviru jubilarne kazališno-teatrološke manifestacije, XXV. *Krležinih dana u Osijeku*, od 7. do 9. prosinca 2014., uz kazališne predstave (M. Krleža, *Vučjak*, i M. Gubina, *260 dana*, obje u izvedbi HNK u Osijeku), otvorenja izložbi (*Kazalište, kazalište*) i predstavljanja niza novih teatroloških knjiga (akademik B. Senker, *Uvod u suvremenu teatrologiju I i II*; D. Lukić, *Antropologija izvedbe*; M. Petranović, *Prepoznatljivo svoja. Ika Škomrlj*; S. Marjanić, *Kronotop hrvatskog performansa; Od Travelera do danas*), u organizaciji utemeljitelja Hrvatskoga narodnog kazališta u Osijeku te suutemeljitelja Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Odsjeka za povijest hrvatskoga kazališta Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, tradicionalno je održan i respektabilan znanstveni skup. Pod naslovom, odnosno krovnom temom, *Kompleks obitelji i četvrt stoljeća tranzicije i globalizacije u hrvatskoj drami i kazalištu*, izabranom u namjeri da se stimuliraju daljnja znanstvena istraživanja glavnih tijekova i obilježja hrvatske dramatike i kazališta u proteklih četvrt stoljeća tranzicije i globalizacije, svojim izlaganjima sudjelovali su brojni znanstvenici, ali i kazališni praktičari svih generacija, između ostalih i akademik Boris Senker, Stanislav Marijanović, Darko Gašparović, Antun Pavešković, Ivica Matičević, Martina Petranović, Lucija Ljubić, Adriana Car Mihec, Marijan Varjačić, Zlatko Sviben i drugi. (A. L.)

### THE 25<sup>TH</sup> KRLEŽA DAYS IN OSIJEK

The memorial theatrical and theatre studies event, *the 25<sup>th</sup> Krleža Days in Osijek*, was held on 7–9 December 2014. The programme included theatre performances (M. Krleža, *Vučjak*; M. Gubina, *260 dana*, both performed by the Croatian National Theatre in Osijek); exhibition openings (*Theatre, Theatre*); presentations of several recently published theatre studies books (B. Senker, Full Member of the Croatian Academy, *Uvod u suvremenu teatrologiju I, Uvod u suvremenu teatrologiju II*; D. Lukić, *Antropologija izvedbe*; M. Petranović, *Prepoznatljivo svoja. Ika Škomrlj*; S. Marjanić, *Kronotop hrvatskog*



performansa; *Od Travelera do danas*); as well as the already traditional and very worthwhile symposium, organised by the founder – the Croatian National Theatre in Osijek, and co-founders – the Faculty of Humanities and Social Sciences of the Josip Juraj Strossmayer University in Osijek, and the Division for the History of Croatian Theatre of the Institute of the History of Croatian Literature, Theatre and Music of the Croatian Academy of Sciences and Arts. The title, or rather the leading topic of the symposium, was *The Complex of the Family and a Quarter of a Century of Transition and Globalisation in Croatian Drama and Theatre*, which was chosen with the aim of stimulating further research into the main courses and features of Croatian drama and theatre during the previous twenty-five years of transition and globalisation. Many scholars and theatrical practitioners of all generations participated in the Symposium, such as Boris Senker, Full Member of the Croatian Academy; Stanislav Marijanović; Darko Gašparović; Antun Pavešković; Ivica Matičević; Martina Petranović; Lucija Ljubić; Adriana Car Mihec; Marijan Varjačić and Zlatko Sviben.

## BOŽIĆ – SRETNA RAZDJELNICA LJUDSKE POVIJESTI

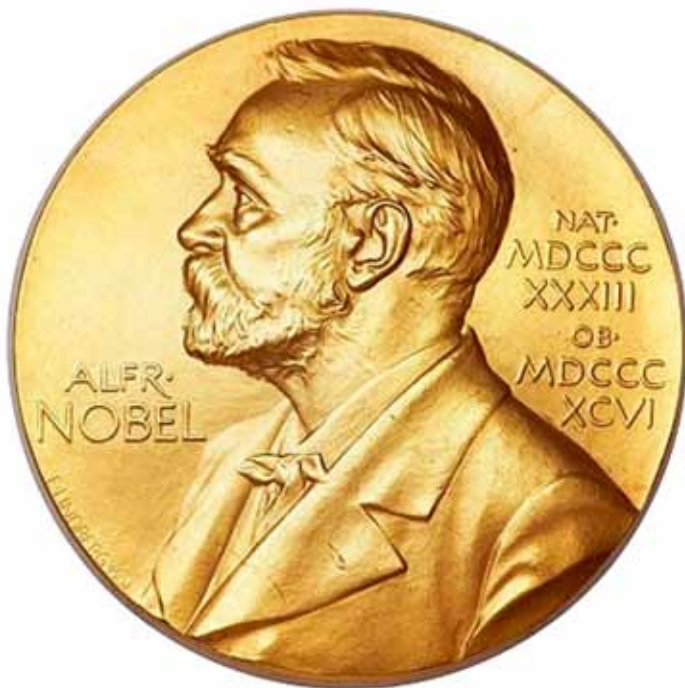
Akademik Josip Bratulić održao je 10. prosinca 2014. u palači HAZU predavanje pod naslovom *Božić – sretna razdjelnica ljudske povijesti* u kojem je istaknuo prekretničku važnost Isusova rođenja u ljudskoj povijesti. “Isusov je nauk promijenio svijet, a polako i ustrajno mijenja ga do danas. Od pobjede kršćanstva polako raste svijest o jednakosti

i ravnopravnosti svih ljudi pred ljudima i pred Bogom, a na Božić slavimo rođenje čovjeka koji nam je otkrio da nam je Bog otac.” rekao je akademik Bratulić. Istaknuo je važnost kulta Majke Božje s djetetom Isusom koji se nalazi u osnovici kršćanske teologije, ali i umjetnosti, u slikarstvu, kiparstvu i književnosti. “Kult mladoga života – rođenja djeteta u obitelji i zajednici – u temeljima je sigurne budućnosti, dok bude trajala. Zato je i rođenje Kristovo sretna razdjelnica ljudske povijesti.” poručio je akademik Bratulić. (M. L.)

## CHRISTMAS – A BLESSED TURNING POINT IN THE HISTORY OF MANKIND

On 10 December 2014, Josip Bratulić, Full Member of the Croatian Academy, held a lecture entitled *Christmas – a Blessed Turning Point in the History of Mankind* at the Academy Palace. He stressed the importance of the birth of Jesus Christ for the history of mankind. *The teaching of Christ has changed the world, and has been doing so until the present day, gradually yet continually. Since the victory of Christianity, the awareness of the equality of all people before God and other people has been gradually increasing, while at Christmas we celebrate the birth of the man who has revealed to us the fact that God is our father*, said Professor Bratulić. He emphasised the importance of the cult of the Mother of God with Baby Jesus, which stands at the centre of not only Christian theology, but also the visual arts and literature. *The cult of young life – the birth of a child in a family and a community – represents the foundation of a safe future, as long as it will last. That is why the birth of Christ represents a blessed turning point in the history of mankind.* This was the message of Professor Bratulić.





### PREDAVANJA O NOBELOVCIMA IZ PODRUČJA FIZIKE, KEMIJE I MEDICINE ZA 2014.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti 11. prosinca 2014. organizirala je predavanja na kojima su predstavljeni dobitnici Nobelovih nagrada u području medicine i fiziologije te fizike i kemije za 2014. Voditelj predavanja bio je akademik Vladimir Paar, koji je istaknuo da sve dobitnike odlikuje multidisciplinarnost. "Ovo je možda prvi put da su sve tri nagrade dodijeljene za problematiku na kojoj rade i hrvatski znanstvenici, i to na vrhunskoj svjetskoj razini." kazao je akademik Paar.

Dobitnike Nobelove nagrade za fiziologiju i medicinu predstavili su akademik Ivica Kostović i prof. dr. sc. Mario Vukšić. Nagrada je ove godine pripala britansko-američkom znanstveniku Johnu O'Keefe i norveškim znanstvenicima, supružnicima May-Britt i Edvardu I. Moseru zbog zasluga za otkriće neurona odgovornih za snalaženje u prostoru i orijentaciju. Za fiziku su nagradu dobili japanski fizičari Isamu Akasaki, Hiroshi Amano i Shuji Nakamura, izumitelji LED tehnologije, a o njima su govorili akademik Goran Pichler i dr. sc. Branko Šantić. Prof. dr. sc. Igor Weber govorio je o dobitnicima Nobelove nagrade za fiziku, Amerikancima Ericu Betzigu i Williamu Moerneru te Nijemcu Stefanu Hellu, koji su razvojem superrezolucijske fluorescencijske mikroskopije premostili prepreku koju je za optički mikroskop predstavljala sićušnost molekula i time omogućili nanoskopiju. (M. L.)

### LECTURES ON NOBEL LAUREATES IN PHYSICS, CHEMISTRY AND MEDICINE FOR 2014

On 11 December 2014, the Croatian Academy of Sciences and Arts organised lectures presenting Nobel Laureates in physiology or medicine, physics and chemistry for 2014. The chair was Vladimir Paar, Full Member of the Croatian Academy, who stressed that all Nobel Prize winners have possessed multidisciplinary qualities. *This is possibly the first time that all three prizes were awarded for the problem area involving Croatian scientists, and at the top world level,* said Prof. Paar.

Ivica Kostović, Full Member of the Croatian Academy, and Prof. Mario Vukšić, DSc, presented Nobel Laureates in physiology or medicine. Nobel Laureates for 2014 were John O'Keefe, British-American scientist, and May-Britt and Edvard I. Moser, Norwegian scientists, *for their discoveries of cells that constitute a positioning system in the brain.* Japanese physicists Isamu Akasaki, Hiroshi Amano and Shuji Nakamura, inventors of LED technology, were awarded the Nobel Prize in Physics. They were presented by Academy Member Goran Pichler and Dr Branko Šantić. Furthermore, Prof. Igor Weber, DSc, presented Nobel Laureates in Chemistry – Eric Betzig and William Moerner (Americans), and Stefan Hell (German) – *for the invention of efficient blue light-emitting diodes, which has enabled bright and energy-saving white light sources.*

### IZLOŽBENA DJELATNOST HAZU U DRUGOM POLUGODIŠTU 2014.

Muzejsko-galerijska djelatnost u jedinicama Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti nastavila se i u ljetnim mjesecima nastojeći u kontinuitetu stalnim postavima i izložbama omogućiti spoznaju o razini likovnog stvaralaštva. Tako su realizirane izložbe kao što je lutkarsko-kiparska instalacija renomiranoga slovenskog lutkara Silvana Omerzua *Suze* u Gliptoteci (23. lipnja – 10. srpnja), a u Zavodu za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu izložba argentinskoga kipara i slikara Antonija Seguija (17. srpnja – 14. kolovoza). Jeseni program započeo je u rujnu u Gliptoteci izložbama *Vesna Pokas* (13. rujna – 1. listopada) i *Ivo Šebalj – stafelajni neumornik* (20. rujna – 5. listopada) te izložbom u povodu Dana europske baštine *Konzervatorski svjetlopiši – naših prvih 160 godina zajedno* (18. rujna – 3. listopada). U listopadu u Zavodu za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu održana je izložba *Tomislav Buntak* (6. – 26. listopada), u Gliptoteci

izložba *Kako smo živjeli – danska arhitektura između 1945. i 1975.* (9. listopada – 2. studenoga), koju je posjetio i danski princ Henrik tijekom svojega službenog boravka u Hrvatskoj s danskom kraljicom Margaretom. U istom razdoblju bila je postavljena i izložba Borisa Bućana *Ulica* (11. – 30. listopada) i videoinstalacija *Minuta šutnje* Tonija Meštrovića i Nadije Mustapić. U Kabinetu grafike prezentirana je izložba grafika Marija Matokovića *Razaranje prirode* (20. listopada – 15. studenoga), a Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu priredio je izložbu *Šezdeset godina restauratorske radionice u Splitu*. Donacija Karine Sladović potvrđena je izložbom njezinih grafika u Kabinetu grafike (19. studenoga – 20. prosinca). Splitski kipar osebujnog umjetničkog senzibiliteta Matko Mijić izložio je svoje slike, skulpture i crteže u Zavodu za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu (21. studenoga – 21. prosinca). Zapaženi program, vezan uz osnivača Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, bila je izložba u povodu 130. godišnjice otvaranja Strossmayerove galerije starih majstora *Portreti Josipa Jurja Strossmayera* (24. studenoga 2014. – 4. veljače 2015.) održana u palači HAZU. Tjedan Izraela u Gliptoteci obilježen je izložbom fotografija Gilada Benarija *Drugačiji pogled na Izrael* (27. studenoga – 4. prosinca). Kipar i profesor na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Rijeci Goran Štimac izložio je svoj novi ciklus skulptura *Recesija* također u Gliptoteci (29. studenoga – 20. prosinca). *Škola narodnog zdravlja “Andrija Štampar” u kontekstu arhitekture internacionalnog modernizma* naziv je izložbe održane u Hrvatskom muzeju arhitekture (2. – 23. prosinca). Kraj godine dočekan je retrospektivnom izložbom *Branka Uzur 1954. – 2013.* (12. prosinca 2014. – 30. siječnja 2015.). (A. K.)

## EXHIBITIONS JUNE–DECEMBER 2014

Museums and galleries of the Croatian Academy of Sciences and Arts continued their activity in the summer months, endeavouring to raise the level of knowledge of the achievements in visual arts by organising continual permanent and temporary exhibitions. The following exhibitions were put on: a puppet-sculptural installation by the renowned Slovenian puppet artist Silvan Omerzu entitled *Tears* at the Glyptothèque (23<sup>rd</sup> June – 10 July), and an exhibition of the works by Argentinean sculptor and painter Antonio Seguí (17 July – 14 August) at the Institute for Scientific and Artistic Work of the Croatian Academy in Split. The autumn programme at the Glyptothèque began with

an exhibition of the works by Vesna Pokas (13 September – 1<sup>st</sup> October), continued with an exhibition by Ivo Šebalj (20 September – 5 October), and was followed by an exhibition marking the European Heritage Day, entitled *Our First One Hundred and Sixty Years Together* (18 September – 3<sup>rd</sup> October). In October, at the Institute for Scientific and Artistic Work of the Croatian Academy in Split, an exhibition by Tomislav Buntak (6–26 October) was held, while at the Glyptothèque, the exhibition *The Way We Lived – Danish Architecture 1945–1975* (9 October – 2<sup>nd</sup> November) was mounted. Danish Prince Henrik visited this exhibition during his official visit to Croatia with Queen Margarethe. At the same time, an exhibition by Boris Bućan entitled *The Street* (11–30 October), and the video-installation entitled *A Minute of Silence* by Toni Meštrović and Nadija Mustapić were held. The Department of Prints and Drawings mounted the exhibition of prints by Mario Matoković, entitled *The Destruction of Nature* (20 October – 15 November), while the Institute for Scientific and Artistic Work of the Croatian Academy in Split mounted the exhibition entitled *Sixty Years of the Conservation and Restoration Workshop in Split*. Karina Sladović's donation was celebrated by the exhibition of her prints at the Department of Prints and Drawings (19 November – 20 December). Matko Mijić, sculptor from Split known for his singular artistic sensibility, presented his paintings, sculptures and drawings at the Institute for Scientific and Artistic Work of the Croatian Academy in Split (21<sup>st</sup> November – 21<sup>st</sup> December). Well-received was the exhibition entitled *Portraits of Josip Juraj Strossmayer* (24 November 2014 – 4 February 2015), which was held at the Academy Palace in Zagreb to mark 130 years since Stross-



mayer, the founder of the Croatian Academy of Sciences and Arts, opened the Gallery of Old Masters. Israel Week was marked at the Glyptotheque by the exhibition of photographs by Gilad Benari, entitled *A Different View of Israel* (27 November – 4 December). Goran Štimac, sculptor and professor at the Academy of Fine Arts in Rijeka, presented his new sculpture cycle entitled *Recession* at the Glyptotheque (29 November – 20 December). The exhibition organised at the Croatian Museum of Architecture (2<sup>nd</sup> – 23<sup>rd</sup> December) was entitled *The Andrija Štampar School of Public Health in the Context of the Architecture of International Modernism*. The last exhibition held in 2014 was a retrospective of the work of Branka Uzur 1954–2013 (12 December 2014 – 30 January 2015).

## PREMINUĆA

U drugom polugodištu 2014. napustili su nas akademici Petar Šimunović (19. veljače 1933. – 5. kolovoza 2014.), Eugen Topolnik (9. siječnja 1912. – 15. rujna 2014.), Drago Ikić (2. srpnja 1917. – 19. studenoga 2014.) i Ivan Jurković (27. ožujka 1917. – 30. prosinca 2014.), dopisni članovi prof. dr. sc. Patrick Suppes (17. ožujka 1922. – 17. studenoga 2014.), prof. dr. sc. Branko Souček (25. travnja 1930. – 12. prosinca 2014.) i André Tuilier (20. prosinca 1921. – 19. prosinca 2014.) te član suradnik prof. dr. sc. Tomislav Šegota (19. travnja 1929. – 2. rujna 2014.). Život i djelo svakoga od njih trajno su utkani u Akademijinu povjesnicu.

## DECEASED MEMBERS

In the latter six months of 2014, the following Academy members died: Petar Šimunović (19 February 1933 – 5 August 2014); Eugen Topolnik (9 January 1912 – 15 September 2014); Drago Ikić (2<sup>nd</sup> July 1917 – 19 November 2014); and Ivan Jurković (27 March 1917 – 30 December 2014), Full Members of the Croatian Academy. Other members of the Academy who passed away were Professor Patrick Suppes (17 March 1922 – 17 November 2014); Professor Branko Souček, PhD (25 April 1930 – 12 December 2014); André Tuilier, PhD (20 December 1921 – 19 December 2014), Corresponding Members of the Croatian Academy; and Professor Tomislav Šegota, PhD (19 April 1929 – 2<sup>nd</sup> September 2014), Associate Member.

Their life and work will be remembered.



## PRILAGODBA KLIMATSKIM PROMJENAMA

Dana 19. prosinca 2014. Znanstveno vijeće za zaštitu prirode HAZU organiziralo je u Knjižnici HAZU okrugli stol pod nazivom *Prilagodba klimatskim promjenama*. Skup je otvorio akademik Zvonko Kusić, predsjednik HAZU, a okupljene su pozdravili Mihael Zmajlović, ministar zaštite okoliša i prirode, te mr. sc. Ivan Čačić, ravnatelj Državnog hidrometeorološkog zavoda. U uvodnim predavanjima, koja su održali mr. sc. Marija Šćulac Domac, dr. sc. Krešo Pandžić i prof. dr. sc. Ivica Kisić, pokazano je da se mijenja koncentracija stakleničkih plinova u atmosferi, da dolazi do promjene niza parametara kojima je opisan klimatski sustav te da je učestala pojava temperaturnih i oborinskih ekstrema. (I. G.)

## ADJUSTMENT TO CLIMATIC CHANGES

The Scientific Council for Environmental Protection of the Croatian Academy of Sciences and Arts organised on 9 December 2014 a round table entitled *Adjustment to Climatic Changes* at the Academy Library. Zvonko Kusić, President of the Croatian Academy, opened the Symposium. Mihael Zmajlović, Minister of Environmental and Nature Protection, and Ivan Čačić, MSc, Head of the Croatian Meteorological and Hydrological Service, gave welcoming speeches. The introductory lectures, by Marija Šćulac Domac, MSc, Dr. Krešo Pandžić and Prof. Ivica Kisić, DSc, proved that the concentration of greenhouse gasses in the atmosphere is indeed changing; that a whole set of parameters describing the climatic system is undergoing a change; and that extremes in temperature and precipitation occur rather frequently.







## SURADNICI U DRUGOM BROJU GLASNIKA HAZU / CONTRIBUTORS IN THIS ISSUE

Akademik **Andrej Dujella**, redoviti profesor, Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Matematički odsjek, Bijenička cesta 30, 10000 Zagreb

Prof. dr. sc. **Stella Fatović-Ferenčić**, znanstvena savjetnica, Odsjek za povijest medicinskih znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU, Gundulićeva 4, 10000 Zagreb

Akademik **Nikša Gligo**, redoviti profesor, Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, Gundulićeva 6, 10000 Zagreb

Dr. sc. **Alemko Gluhak**, stručni savjetnik, Zavod za lingvistička istraživanja HAZU, Ante Kovačića 5, 10000 Zagreb

Akademik **Ivan Gušić**, profesor emeritus, Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Geološki odsjek, Horvatovac 102a, 10000 Zagreb

Prof. dr. sc. **Vjera Katalinić**, članica suradnica HAZU, znanstvena savjetnica, Odsjek za povijest hrvatske glazbe Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Opatička 18, 10000 Zagreb

**Ariana Kralj**, Gliptoteka HAZU, Medvedgradska 2, 10000 Zagreb

Akademik **Zvonko Kusić**, red. prof., predsjednik HAZU, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Dr. sc. **Ana Lederer**, viša znanstvena suradnica, Odsjek za povijest hrvatskoga kazališta Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Opatička 18, 10000 Zagreb

**Marijan Lipovac**, prof., Ured za odnose s javnošću i medije HAZU, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Dr. sc. **Bojan Marotti**, znanstveni suradnik, Odsjek za filozofiju znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU, Gundulićeva 4, 10000 Zagreb

Prof. dr. sc. **Tihomil Maštrović**, znanstveni savjetnik, Odsjek za povijest hrvatske književnosti Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Opatička 18, 10000 Zagreb

Dr. sc. **Hrvojka Mihanović Salopek**, znanstvena savjetnica, Odsjek za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Opatička 18, 10000 Zagreb

**Lida Roje Depolo**, muzejska savjetnica, Gliptoteka HAZU, Medvedgradska 2, 10000 Zagreb

Akademik **Stanko Popović**, Razred za matematičke, fizičke i kemijske znanosti, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Akademik **Đuro Seder**, profesor emeritus, Akademija likovnih umjetnosti u Sveučilišta u Zagrebu, Illica 85, 10000 Zagreb

Akademik **Franjo Šanjek**, red. prof. u miru, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Vlaška ulica 38, 10000 Zagreb

Akademik **Stanislav Tuksar**, red. prof., Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, Gundulićeva 6, 10000 Zagreb

Akademik **Nenad Vekarić**, Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, Lapadska obala 6, 20000 Dubrovnik

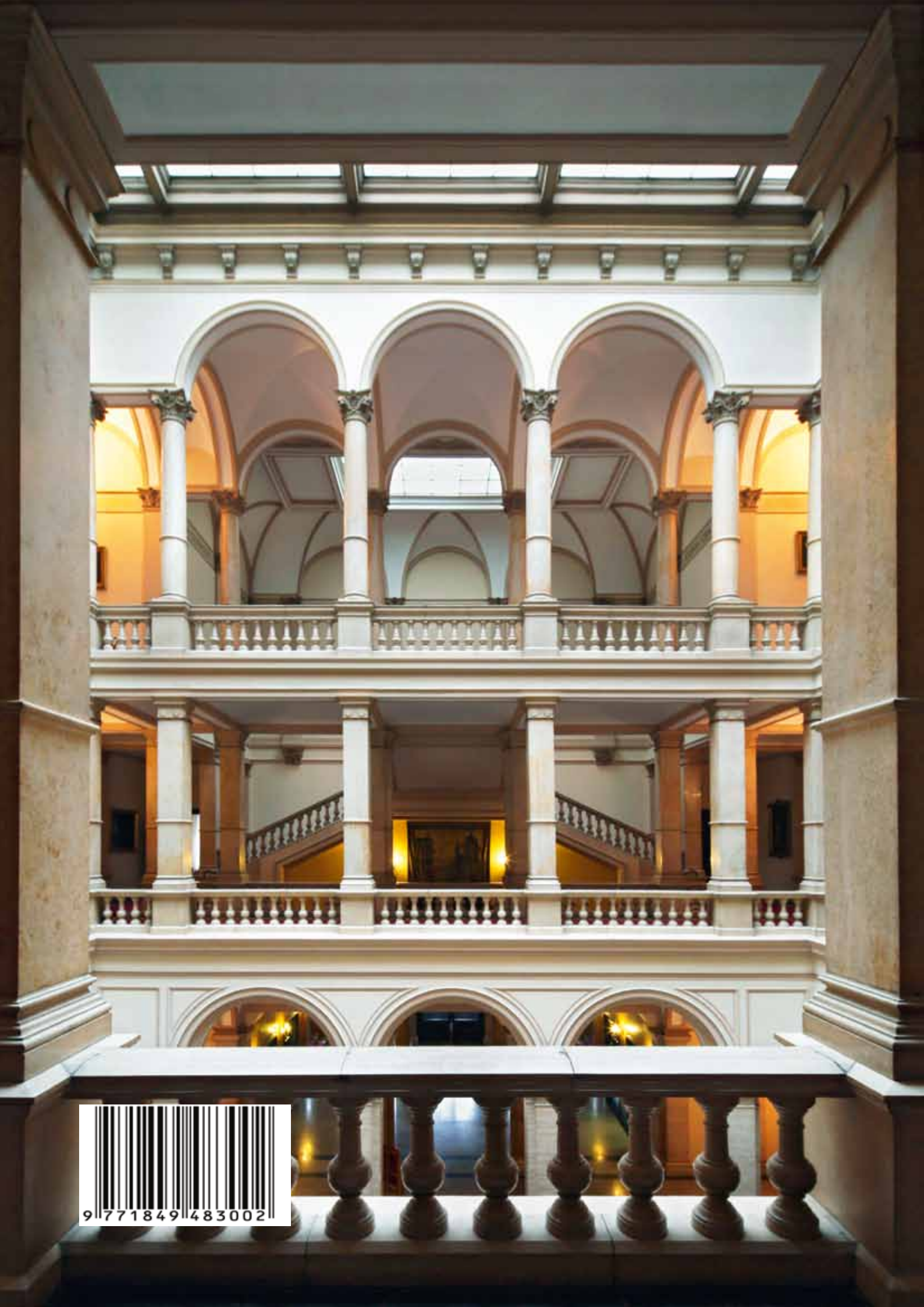
AUTORI FOTOGRAFIJA: **Damir Fabijanić** (Naslovnica i 3 stranice korica. Str.: 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11 desno, 12, 13, 16, 20, 21, 22, 23, 24 - 25, 28, 29 dolje, 30 - 31 dolje, 32, 34, 36, 40, 42, 43, 50, 52, 54, 56 dolje, 60, 62, 65 gore, 78 - 79.), **Goran Kos** ( Str.: 55, 59, 61, 63, 68, 71, 77), **Marijan Lipovac** ( Str.: 14, 73, 74, 76.)

## POPIS LIKOVNIH PRILOGA / FIGURES AND TABLES

Str. **2.** Akademik Zvonko Kusić, predsjednik HAZU  
Str. **4.** Portret Josipa Jurja Strossmayera u kabinetu predsjednika HAZU, rad Vlahu Bukovca  
Str. **6.** Portret J. J. Strossmayera, rad Franza Schrotzberga  
Str. **7.** Poprsje J. J. Strossmayera, rad Rudolfa Valdeca  
Str. **8. i 9.** Poprsje J. J. Strossmayera u atriju palače HAZU, rad Luigija de Amicija  
Str. **10. i 11.** Spomenik J. J. Strossmayera s južne strane palače HAZU, rad Ivana Meštrovića  
Str. **11.** Fotografija J. J. Strossmayera  
Str. **12.** Unutrašnjost katedrale svetog Petra u Đakovu  
Str. **13.** Katedrala svetog Petra u Đakovu  
Str. **14.** Ploča s imenom Strossmayerova trga u Pragu  
Str. **15.** Spomenik J. J. Strossmayera u Sofiji  
Str. **16.** Poprsje Ruđera Boškovića pored palače HAZU, rad Tome Rosandića  
Str. **19.** Portret Andrije Mohorovičića  
Str. **20. 21., 23., 24., 25.** Sorkočevićev ljetnikovac na Lapadu – Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku  
Str. **22.** Zbirka Baltazara Bogišića u Cavtatu  
Str. **26., 28. – 31.** Gliptoteka HAZU  
Str. **32., 34., 35.** Ciklus *Panopticum Croaticum* u Gliptoteci HAZU  
Str. **33.** Portret akademika Vanje Radauša  
Str. **36.** Detalj s pročelja zgrade u Opatiji  
Str. **40., 42. i 43.** Violina *King* (rad Bartolomea Giuseppea Guarnerija – danas se čuva u palači HAZU)  
Str. **44.** Ugladni hrvatski violinist Zlatko Baloković s opernom pjevačicom Zinkom Kunc Milanov i skladateljem Božidarom Kuncom u New Yorku 1953.  
Str. **46.** Primjerci Benešićeva *Rječnika hrvatskoga književnoga jezika*  
Str. **47. i 49.** Naslovnica Benešićeva *Rječnika hrvatskoga književnoga jezika*  
Str. **48.** Benešićevi listići s tumačenjem riječi za *Rječnik hrvatskoga književnoga jezika*  
Str. **49.** Portret Julija Benešića  
Str. **50.** Pogled na Ilok s Dunava  
Str. **52.** Dvorac Veliki Tabor u Hrvatskom zagorju kao srednjovjekovna utvrda potječe iz druge polovice XV. stoljeća, u dvorac je pretvoren u XVII. i XVIII. stoljeću  
Str. **53.** Naslovnica knjige *Bunjevačke narodne pisme* iz 1939.  
Str. **54.** Kuće u Svetvinčentu (Istra)

Str. **55.** Posjetitelji tijekom Dana otvorenih vrata HAZU  
Str. **56.** Portret akademika Ranka Marinkovića; Spomenik Marka Marulića u Splitu, rad Ivana Meštrovića  
Str. **57.** Kristalna struktura  
Str. **58.** Naslovnica *Rječnika kristalografije, fizike kondenzirane tvari i fizike materijala*  
Str. **59.** Naslovnica zbornika *Hrvati i Bugari kroz stoljeća*  
Str. **60.** Žitno polje u Slavoniji  
Str. **61.** Portret Ivana Zajca; Sudionici znanstvenog skupa *Razvojni potencijali hrvatskog gospodarstva*  
Str. **62.** Poprsje Ivana Mažuranić na Trgu Nikole Šubića Zrinskog ispred palače HAZU, rad Rudolfa Valdeca  
Str. **63.** Danski princ Henrik upisuje se u Spomen-knjigu HAZU na završetku posjeta Gliptoteci; Sudionici promocije zbornika *Vita Litterarum Studiis Sacra* pozdravljaju akademika Radoslava Katičića  
Str. **64.** Portret Antuna Gustava Matoša  
Str. **65.** Panorama Marjana u Splitu; Portret Miroslava Slavka Mađera  
Str. **66.** Crtež ljudskih pluća  
Str. **67.** Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić govori na svečanoj akademiji povodom 40. obljetnice Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Osijeku  
Str. **68.** Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić govori na znanstvenom simpoziju *Tumori probavnoga sustava: rak debelog crijeva*; Potpredsjednik HAZU akademik Jakša Barbić s učenicima osnovnih škola tijekom Dana otvorenih vrata HAZU 2014.  
Str. **69.** Naslovnica knjige *Kirurg na fronti*  
Str. **70.** Portreti akademika Natka Devčića, Ive Mačeka i Stjepana Šuleka  
Str. **71.** Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić govori na svečanoj sjednici povodom 120. obljetnice smrti Franje Račkog  
Str. **72.** Portret akademika Franje Kogoja  
Str. **73.** Predavanje prof. dr. sc. Igora Štagljara, dopisnog člana HAZU  
Str. **74.** Portret akademika Miroslava Krlež; Predavanje akademika Josipa Bratulića  
Str. **75.** Medalja Nobelove nagrade  
Str. **76.** Posjetitelji izložbe *Portreti Josipa Jurja Strossmayera* u Strossmayerovoj galeriji starih majstora HAZU  
Str. **77.** Sudionici okruglog stola *Prilagodba klimatskim promjenama*  
Str. **78 – 79.** Nacionalni park Kornati čini veći dio grupe otoka Kornati u hrvatskom dijelu Jadrana u srednjoj Dalmaciji, zapadno od Šibenika, u Šibensko-kninskoj županiji  
Na poledini korica: Replika Škrinje svetog Šimuna iz Zadra u atriju palače HAZU; pogled na palaču HAZU s glazbenog paviljona na Trgu Nikole Šubića Zrinskog





9 771849 483002